ERKSINE CALDWELL

AT HIRSIZI

VARLIK YAYINLARI

AT HIRSIZI

ERSKINE CALDWELL

AT HIRSIZI

Türkçesi:
ÜLKÜ TAMER

VARLIK YAYINEVİ
Ankara Caddesi, İstanbul

BÜYÜK ESERLER KİTAPLIĞI: 202

Varlık Yayınları, Sayı: 1627
İstanbul'da Gül Matbaasında dizilmiş,
Dilek Matbaasında basılmıştır.
Kasım 1971

AT HIRSIZI

I

Lud Moseley'in atını ben çalmadım.

Herkes hırsız olduğumu sanıyor, ama beni biraz olsun tanıyanlar bilirler: daha önce böyle bir şey gelmemişti başıma. Mr. John Turner'a sorun, anlatsın. Yıllarca çalıştım onun yanında. Kaç yıl, unuttum gitti. Nerdeyse doğduğumdan beri diyeceğim; çocukluğum bile onun yanında geçti. Mr. John at çalmayacağımı bilir. Lud Moseley, atını çaldığıma yemin ediyor, ama inanın çalmadım. At hırsızı olmak bugüne kadar aklımdan bile geçmedi.

İki gece önce, Mr. John, kısrağı Betsy'ye binmemi söyledi. İşim vardı, bir yere gidecektim, Mr. John da Betsy'ye binip gitmemi söyledi; iki yıldır her Pazar akşamı Betsy'ye binip giderdim zaten. Mr. John. Texas eyerini de almamı söyledi, ama ben eyeri almak istemedim. Ata eyersiz binerim ben, üzengilerle yular bana yeter, başka bir şey istemem. Ata binmenin tadı da böyle çıkar zaten. Hem gittiğim yerde eyer gıcırtısı filân da olsun istemiyordum; kötü bir şey yapacak değildim. Özel bir işti bu, kimseyi ilgilendirmeyen bir iş. Pazar geceleri çoğu kere eyerli binerdim ata, ama iki gün

önce günlerden Perşembe'ydi, onun için de eyer ilân istemiyordum.

Mr. John Turner bilir, başını belâya sokacak adamlardan değilim ben. Mr. John'a sorun, anlatsın. Çocukluğumdan beri bilir beni, ne onun ne de başkasının başını belâya soktum bugüne kadar.

O gece yemekten sonra Betsy'yi ahırdan çıkarıyordum ki, Mr. John geldi yanıma, Texas eyerini kullanmak isteyip istemediğimi bir kere daha sordu. Betsy biraz kemiklidir, ama aldırmıyordum bile buna. Mr. John'a, eyersiz bineceğimi söyledim. Kıçımı kırmak istiyorsam eyersiz binmemi, nasıl bilirsem öyle yapmamı söyledi. Orada durmuş, Betsy'nin yelesini okşuyordu boyuna, bir yandan da nereye gideceğimi öğrenmeye çalışıyordu; açık açık sormuyordu bunu. Ama biliyordu, beni avucunun içi gibi tanır çünkü. Herhalde biraz eğlenmek istiyordu benimle, nereye gittiğimi söylemesem eğlenemeyecekti. Nasıl bilirsem öyle yapmamı, kısrağa eyersiz binmemi söyledi, ben de kapıyı açıp Papaz'ın oraya, yol kavşağına doğru yollandım.

İki gün önceydi — Perşembe gecesi. Hava kararmıştı, ama Mr. John'u görebiliyordum; ahırın önünde durmuş, kapıya yaslanmış arkamdan bakıyordu. Bütün gün yeni tarlada çift sürmüştüm, kemiklerim sızlıyordu yorgunluktan. İşte bu yüzden, Pazar geceleri yaptığım gibi, dört nala sürmedim kısrağı. Ağır ağır gittim, Betsy'nin yorulmasına ge-

ıek yoktu; bol bol vaktim vardı daha, iki saatim vardı, yol da üç millik bir yoldu sadece. Hızlı gitmeyişimin sebebi buydu.

II

Lud Moseley'in küçük kızı Naomi'yi görmeye gittiğimi herkes bilir. O gece de onu görmeye gidiyordum. Ama dokuz buçuktan önce orada olmamam gerekiyordu. Lud Moseley, kızını Pazar gece.erinden başka görmemi istemezdi; o gün de gün.erden Perşembe'ydi. Daha önce üç-dört kere gitmiştim Perşembe geceleri, ama Lud Moseley bunu bilmiyordu. Naomi, Perşembe geceleri görüşelim isemişti. Ben de onun için Perşembe gecesi gitmiştim; Lud Moseley, haftada bir kere gitmemi istiyordu sadece. Ama Naomi o gece de gelmemi söylemişti, bahçedeki ağaçların altında, salıncağın yanında bekleyecekti beni.

Lud Moseley'e en ufak düşmanlığım yoktur. Sorun Mr. John Turner'a, o söylesin. Doğrusunu isterseniz, pek hoşlanmam Lud Moseley'den, ama hoşlanmak da içimden gelmiyor, sebebini kendisi de bilir. İnsan o kadar sevdiği kızı haftada bir kere mi görür? Ben de doğrusu çok seviyordum Naomi'yi. O da beni seviyordu galiba, sevmese Perşembe geceleri de gitmemi ister miydi? Lud Moseley istemiyordu işte. Haftada bir kereden çok gidersem

belki evleniveririz diye korkuyordu. Onun için, evine haftada sadece bir gün, Pazar geceleri gidebileceğimi söyledi.

Atı Lightfoot'u çalmışım diye, aklınca yirmi yıl kodese tıktıracak beni. Atını çalmadığımı pekâlâ biliyor; ama Naomi'yi bir başkasıyla evlendirinceye kadar ayak altında olmam diye düşünüyor böylece. Bence sebebi bu, başka ne olabilir ki? Beni tanıyan herkes bilir at çalmayacağımı. Mr. John Turner'a sorun da söylesin. Mr. John avucunun içi gibi bilir beni. O kadar çok çalıştım ki yanında, bir keresinde beni kendi nüfusuna geçirmek istedi, ama ben kabul etmedim.

Neyse, geçen gece, Perşembe gecesi, Betsy'ye atladığım gibi yolu tuttum. Oturduğumuz yerin bir mil kadar aşağısındaki dereye gidip biraz vakit öldürdüm, saatime baktım sonra, tam dokuzdu. Betsy'ye atlayıp Lud Moseley'in evine yollandım. Evde de, ahırda da çıt yoktu. Lud'ın yatma vaktiydi. Perşembe geceleri yaptığım gibi, ahırın kapısına gittim hemen. Naomi'nin odasında ışık yanıyordu. Ablası Mary Lee'yle yatardı Naomi. Saat dokuz buçuk oldu mu ya biriyle gezmeye giderdi Mary Lee, ya da yatıp uyurdu. Pencereye bir göz attım; Naomi yatağına uzanmıştı, Mary Lee de yatağın yanına dikilmiş birşeyler söylüyordu. Bu kötüydü işte, Mary Lee ne zaman Naomi'yi yatırmaya kalksa iş uzardı. Bir saatten önce çıkamazdı Naomi,

Mary Lee'nin yatıp uyumasını beklemek zorunda kalırdı. Mary Lee uyuduktan sonra kalkıp karanlıkta giyinir, sonra da bahçeye çıkıp ağaçların altına, salıncağın oraya gelirdi.

III

Naomi'nin ablasıyla ne yapacağını görmek için bekleyerek, on onbeş dakika Betsy'nin sırtında oturdum. Seviştiğimizi Mary Lee'ye açsaydık, bir şey demezdi herhalde; ama yine de göze alamadık bunu. Bir bakarsın aklına eser, gidip her şeyi Lud Moseley'e yetiştirirdi; bunu göze almak da kolay değildi.

Bir süre sonra Naomi'nin kalkıp soyunduğunu gördüm. Yanıma gelmesi en azından bir saat alırdı şimdi. Ay yükselmeye başlamıştı, ahırın önü, birazdan gündüz gibi olacaktı. Her zaman kapıyı açar, Betsy'yi avluya bırakırdım, ama o gece korktum bunu yapmaya. Lud Moseley su içmek için filân uyansa pencereden ahıra bir göz atardı belki; o zaman Betsy'yi görür, kendi atı sanıp ahıra kilitlerdi, ya da benim orada olduğumu anlardı. Zaten Betsy'yi görür görmez onun kendi kısrağı olmadığını anlar, yapmadığını komazdı bana. Ben de ahırın kapısını açıp, karanlıkta ilk boş bölmeye bıraktım Betsy'yi. Işık yakmaya korkuyordum, Lud Moseley pencereden bakacak olsa kibritin parıltısı-

nı görürdü. Betsy'yi ahıra bırakıp kapıyı kapadım, dışarı çıkıp Naomi'nin salıncağın yanına gelmesini beklemeye başladım.

Eve dönmek için kalktığımda saat ya yarımdı ya da birdi. Ay bulutların arkasına girmişti, ahır zifirî karanlıktı. Işık yakmaya korkuyordum yine, el yordamıyla içeri girip Betsy'nin bulunduğu bölmeye gittim. Hiçbir şey göremiyordum, Betsy'yi bulup elimi boynuna attım; yuları yoktu, huysuzlanınca atardı yularını. Yularsız binmeye de çekiniyordum, ahırda ürküp sağa sola saldırır, Lud Moseley'i uyandırırdı belki. Yeri yoklayıp yuları aradım. Sonra ahırın kapısına gidip orayı da yokladım, belki heyecandan çıkarıp kapıya takmışımdır diye düşünüyordum. Elime bir yular geldi karanlıkta. Yuları kafasına geçirip dışarı çıkardım atı. Göz gözü görmüyordu, öylesine karanlıktı ortalık, bahçe kapısını zor buldum. Yola çıkınca da, Lud Moseley'in evinden çabuk uzaklaşayım diye, hemen sırtına atladım atın. Onu tırısa kaldırınca, bir acayiplik olduğunu anladım, durmadan sağa sola sallıyordu beni; ama pek üstünde durmadım. Enselenmeden tüymeyi düşünüyordum sadece. Neyse, kazasız belâsız eve vardım, atı ahıra koydum, yuları çıkarıp astım. Saat gecenin ya biri ya da ikisiydi.

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra yeni tarlaya, çift sürmeye gitmek için katırları hazırlıyordum ki, Lud Moseley'le üç-dört kişi göründü yolda, arala-

rında şerif de vardı. Gelip atlarını yemliğin önüne çektiler. Mr. John onları karşılamaya çıktı, şerifin sırtına vurarak bir fıkra anlattı. Yarım saat kadar çene çaldılar böyle; sonunda şerif beni sordu. Mr. John, yeni mısır tarlasına gitmek üzere olduğumu söyledi, şerif de beni tutuklayacağını bildirdi. Mr. John bunun şaka olup olmadığını sordu. Şerif, Lud Moseley'in atı Lightfoot'u çaldığım için beni tutuklayacakmış, öyle söyledi. Mr. John hâlâ şaka sanıyordu bunu, katıla katıla güldü, ama şerif tutuklama kararını çıkarıp gösterdi. Mr. John inanamadı, işin içinde bir yanlışlık olduğunu, benim at çalamayacağımı söyledi. Mr. John at hırsızı olmadığımı bilir. Daha önce böyle işlere bulaşmadım ömrümde.

Hemen şehre götürdüler beni, kodese tıktılar. Lud Moseley'in atını çalmamıştım, onun için hiç korkum yoktu. Ama beni kodese tıkar tıkmaz dönüp eve gittiler. Şerif ahıra bir göz atınca Betsy'nin yerinde Lud Moseley'in atını, Lightfoot'u bulmuş. Mr. John işin içinde bir yanlışlık olduğunu, benim at çalamayacağımı söylemiş. Ama at, Lightfoot, oradaymış, yuları da kapıya asılıymış. Daha sonra Lud Moseley'in ahırına gidip ayak izlerimi görmüşler, Betsy'nin yularını da bulmuşlar. Lud Moseley, Mr. John'un kısrağıyla geldiğimi, sonra hayvanı serbest bıraktığımı, sonra da Lightfoot'u çaldığımı söylemiş. Lightfoot'un yularının bizim

ahırda ne aradığını açıklayamadılar. Lud Moseley'in ahırının kapısı kilitli değilmiş, kırılmamış da. Anlaşılan, Betsy'yi ahıra koyunca kapıyı iyi kapayamamışım, bizim kısrak da kaçıp geceleyin eve dönmüş.

Lud Moseley, beni kodese tıktıracağını, yirmi yıl çıkamayacağımı söylüyor, küçük kızı Naomi'nin başına belâ olamayacakmışım artık. Kızını, tam yirmi pulluğu, bir de on beş odalı kocaman beyaz bir evi olan dul bir çiftçiyle evlendirmek istiyor. Mr. John Turner, beni savunmak için kasabanın en iyi avukatını tutacak, ama bunun bir faydası olacağını hiç sanmıyorum, çünkü benim ayak izlerim Lud Moseley'in ahırında, Lud Moseley'in Lightfoot'u da bizim ahırda bulundu.

Bir karar versem paçamı kurtarabilirim belki. Ama bu çareye başvurmak istemiyorum. Naomi'yi zor duruma sokarım, onu görmeye gittiğimi, Betsy'yi ahıra kapadığımı, yanlışlıkla Lightfoot'u aldığımı söylesem — pek hoş olmaz doğrusu. Naomi de evde herkes uyuduktan sonra, Perşembe geceleri beni gördüğünü söylemek zorunda kalır, bu da tatsız bir şey. Bakarsınız, günün birinde beni bırakır da bir başkasıyla evlenmeye kalkarsa kolay kolay koca bulamaz; herkesi uyuttuktan sonra gizli gizli biriyle buluşan bir kızı kim alır?

Naomi biliyor at hırsızı olmadığımı. Bu işin aslını astarını biliyor, Lud Moseley'in atını karan-

lıkta yanlışlıkla aldığımı, ahır kapısını kapamayı unuttuğumu, Betsy'nin de kendi kendine bizim eve geldiğini hep biliyor.

Lud Moseley, adliyeye demir atmış, önüne gelene benim yirmi yıl yiyeceğimi, kızını da o zengin çiftçiyle evlendireceğini söylüyor. Herkese caka satıyor Lud Moseley, hakkı da yok değil hani, adamakıllı kıstırdı beni; belki de Naomi işin aslını söyleyemeye fırsat bulamadan hapı yutarım.

Hem bakalım, Naomi o fırsatı bulsa da işin aslını açıklayacak mı? Herkes biliyor, Mr. John Turner'in yanında çalışan kimsesiz biriyim ben; belki de Naomi ağzını bile açmaz.

Bana kalsa, şerife her şeyi açık açık anlatırım ama Naomi'nin adını bu işe karıştırmaya çekiniyorum. Eğer Perşembe gecesi olmasaydı da Pazar gecesi olsaydı — o zaman da söyleyemezdim herhalde.

Naomi kasabaya iner de bildiklerini anlatırsa, hiç karışmam, anlatırsa anlatsın; o zaman benimle evlenmek istiyor demektir.

Ama evinde oturur da Lud Moseley'le dul çiftçinin beni yirmi yıl kodese tıktırmalarına göz yumarsa, eh ne yapalım, kodesi boylayacağız demektir.

Naomi'ye hep söylemişimdir, dünyada senin için yapmayacağım şey yok demişimdir; sözümün eri olduğumu göstermenin tam sırasıdır şimdi.

BİR AŞK SERÜVENİ

Tuffy Webb o sabah uyanınca gözüne ilk çarpan şey, yatağın yanındaki iskemlenin arkalığına asılı yeni hasır şapkası oldu. Şapkanın ipekli kırmızı, sarı, mavi bandı, kasabaya sirk geldiği günlerde vitrinlere konan süsler gibi parlıyordu gün ışığında. Elini uzattı, parmaklarını kahverengi, sert hasırın üstünde gezdirerek şapkasının tepesini, sonra da kenarını okşadı. Kafasına böyle bir şapkayı geçirdi miydi, dünyayı takmazdı artık. Kurula kurula dolaşabilirdi sokaklarda.

Yorganı atıp yere sıçrayarak, «Herkesin gözü kalacak bunda,» dedi Tuffy. «Kimbilir, belki de kalmaz; şapkayı görür görmez bütün gözler şaşılaşır belki.»

Şapkayı dikkatle kafasına geçirip duvardaki aynanın önüne gitti. Yeni hasır şapka, Pazar sabahı ne de güzel duruyordu başında, Cumartesi gecesi mağazada giydiğinden de güzel duruyordu.

«Nancy bunu görünce bayılacak,» dedi Tuffy, sonra biraz geriledi, şapkayı hafifçe yana yatırıp aynada kendine göz kırptı.

Dizlerine varan geceliğinin içinde, aynanın önünden birkaç kere geçti, geçerken de kendine

baktı hep. Böyle bir şapkayı kafasına geçirince insan cesaretli olurdu tabiî.

«İstesem bütün kızları peşimden koştururum şimdi,» dedi kendi kendine.

Tuffy aceleyle giyindi, ocağı yaktı. Kahvaltıyı hazırlarken yere düşmesin diye kafasına iyice geçirdi şapkayı.

Mutfakta olduğu sürece Nancy'yi düşündü hep, Nancy onu başında yeni şapkayla görünce nazlanamazdı artık. Onunla evlenmeye can atardı; hele Tuffy'yi, başında horoz ibiği gibi yan yatmış, ama bir türlü düşmeyen o hasır şapkasıyla eve yaklaşırken bir görsün, o iş tamamdı.

Kahvaltıdan sonra, Tuffy'nin inekleri derenin öteki yanındaki otlağa götürmesi gerekiyordu, hayvanların biraz yeşillik yemesi şarttı, yemyeşil olmuştu çimenler.

Başında şapkasıyla evden çıktı, ama bir an düşündükten sonra şapkayı bırakmaya karar verdi. Bazen buzağının biri koşup çalılıklara yuvarlanırdı onu çıkarayım derken belki çamura bulanırdı şapka, belki ineklerin ayakları altında kalırdı. Gözlerinin önüne geldi: ya ineğin biri şapkasını çıtır çıtır yiyiverirse?

Koşarak eve döndü hemen, şapkayı yatağın yanındaki iskemlenin arkalığına astı.

Tuffy saat on bir sularında döndü otlaktan, hemen elbiselerini değiştirdi, ceketiyle yeni şapka-

sını giydi. Evden çıkmak için bir saati vardı, daha önce gidip de Miller'ları yemekten önce rahatsız etmek istemiyordu. Yemek sırasında gidecek olsa, Miller'lardan biri kalkar, Tuffy'nin karın doyurmak için geldiğini söylerdi mutlaka.

Sundurmaya çıkıp bir süre parmaklığa dayandı. Güneş tam tepedeydi nerdeyse, görünürde bir tek bulut bile yoktu. Yeni şapkasıyla Nancy'yi ziyarete gitmek için bundan elverişli bir gün olamazdı. Tek yağmur damlası bile yoktu gökyüzünde.

Bahçeye çıkıp önce böğürtlenin, sonra da söğüt ağacının çevresinde dolandı. «Nancy'ye evlenme teklif etmenin tam zamanı,» dedi. «Nasıl olsa kabul edecek, ne diyeceğini adım gibi biliyorum. O da benim kadar istiyor bunu. Açık açık söylerim, olur biter.»

Başparmağının tırnağıyla kabuğunu kazıyarak söğüte yaslandı.

«Şimdi gidip, 'Nancy, hadi evlenelim,' derim. O da, 'Ne zaman, Tuffy?' diye sorar. Ben de, 'Ne kadar erken olursa o kadar iyi,' derim. Nancy de, 'Bana göre hava hoş,' der. Hepsi bu kadar. Bütün iş bir papaz bulmaya kalır, Nancy'le evlenir gideriz. Pek öyle vakit almaz ki evlenmek, en geç yarın öğle üstü her iş biter. Yarın sabah kolları sıvamalı. Bana kalırsa geç bile kaldık, biliyorum, Nancy de benim gibi düşünüyordur.»

Tuffy, gidip odun yığınının üstüne oturdu.

«Berry Miller'a giderim şimdi, hepsi sundurmada oturuyordur, hiç vakit kaybetmemeli. Berry niye geldiğimi sorar, 'Böyle ceketli, şapkalı ne yapıyorsun?' der. Ben de söylerim. Nancy'yi istemeye geldim, Berry. Evleneceğiz. Ne dersin? Hemen evleniyoruz,' derim. Ne derse desin korkutamaz beni. Belki ufaktefek birtakım bahaneler bulacaktır, ama Nancy'yle evlenmememiz için hiçbir sebep yok. Doğru sundurmaya çıkarım, Nancy'nin yanına, kolumu onun omuzuna dolarım, böylece Miller'lar da kararlı olduğumu anlarlar.»

Tuffy eline bir odun parçası alıp tırnaklarıyla kabuklarını soymaya başladı. Kabukları ayaklarının dibine atıyordu.

«İhtiyar Berry Miller mızmızlanmaya kalkarsa, ben de hepsinin önünde eğilip Nancy'yi bir güzel öperim, sonra kolundan tuttuğum gibi götürürüm onu, arkama bile bakmadan. Anlasın bakalım Berry de, evlenmeyi kafama koyunca kimseyi takmam ben, bütün dünya vız gelir. O Miller'lar mı beni korkutacak?»

Odunu fırlatıp attı. Odun, böğürtlenin dibinde uyumakta olan tavuklardan birine çarpacaktı az kalsın. Tavuk uyandı, canını kurtarmak için kaçmaya başladı. Öteki tavuklar da korktular, kaçan tavuğun peşine düşüp evin altına girdiler.

Tuffy mendilini çıkarıp yeni hasır şapkasının içini sildi. Sıcak mı sıcaktı hava, hele öğle üstü dayanılmaz oluyordu, kalın yün ceket de hiç bu kadar sıkmamıştı kendisini.

«Adliyeden evlenme iznini dün koparabilseydim bugün evlenebilirdik,» dedi, canı sıkılmıştı, yeri tekmeledi. «Dün niye düşünemedim bunu. Şimdi yarına kadar beklemem gerekecek, yarından önce gidemem ki adliyeye.»

Kalkıp arabasına doğru yürüdü. Gitmeyi düşünmüyordu daha, yarım saati vardı, ama artık bekleyemeyecekti. Saatte on-on beş mil hızla gitmek, belki de derenin orada biraz durmak zorunda kalacaktı; ama evde duramıyordu artık, bir an önce yola çıkmalıydı. Otomobili çalıştırdı, rüzgârdan uçmasın diye hasır şapkasını kafasına iyice geçirerek hareket etti.

Tuffy, Berry Miller'ın evine gelip de arabayı gölgelik bir yere çektiğinde saat yarımdı. Bir dakika erken gelmişti, Miller'lar sofradan kalkmış, sundurmaya çıkıyorlardı çünkü. Hava daha da sıcaktı şimdi. Tuffy serinlemek için birkaç dakika arabada kaldı.

İhtiyar Berry Miller sundurmadan el salladı ona. Oğullarından biri, Tuffy'nin ne yaptığını görebilmek için dirseklerinin üstünde doğruldu.

Tuffy arabadan çıkıp sert adımlarla bahçeyi geçti, eve doğru yürüdü. Tepeden tırnağa tedirgin-

di, oraya niye geldiğini düşününce kıpkırmızı kesilmişti suratı. Miller'ların da öyle bir bakışı vardı ki, insan niye geldiğini, ne diyeceğini şaşırırdı.

«Güneşte durma, şöyle sundurmaya gel de bir dilim karpuz ye, kuyudan yeni çıkardık,» dedi Berry Miller. «Pek kalmadı ama kalanı da âfiyet olsun. Hepsini yiyemedik.»

Berry şapkasıyla sinekleri kovaladı. Sinekler birkaç dakika sundurmada uçuştuktan sonra yerdeki karpuz kabuklarına, çekirdeklerine kondular.

«Eh, nasılsınız bakalım?» dedi Tuffy.

Berry'nin oğullarından biri elini salladı Tuffy'ye, kızların ikisi de kıkır kıkır güldüler. Berry'nin karısı, ağzını bile açmadan, iskemlesinde bir ileri bir geri sallanıp duruyordu. Çenesine bir karpuz çekirdeği yapışmıştı, orada kuruyordu. Tuffy şaşırdı, çekirdeği söylemek kimsenin aklına gelmemiş miydi?

«Amma sıcak var,» dedi, gözleriyle sundurmayı tarayıp kızları görünce kıpkırmızı kesildi yine.

Beyaz elbiseleri öylesine sert kolalanmıştı ki, elbise değil de korse gibi duruyorlardı.

«Öyle,» dedi Berry. «Ama iyidir böylesi. Sıcaktan adama zarar gelmez.»

Sundurmanın öteki ucunda yatmakta olan oğulları kalkıp oturdular.

«Nedir bu şıklık, Tuffy,» diye sordu Henry. «Bir yere mi gidiyorsun?»

Tuffy gözlerini yere indirdi, ayakkabısının ökçesiyle kumları kazıdı.

Nancy, kızların büyüğü, yine kıkırdadı.

Tuffy onu görebilmek için başını kaldırdı hemen.

«Amma da şık olmuşsun ha, Tuffy,» dedi Henry.

Berry, sundurmadaki bir karpuz kabuğunu tekmeledi.

«Başındaki hasır şapka da amma güzel, Tuffy,» dedi Berry «Büyük bir mağazadan almışsındır herhalde, birsürü de para vermişsindir. Böyle rengârenk band da her şapkada bulunmaz.»

Tuffy başını salladı.

Berry Miller'ın öteki oğlu, Clyde, parmaklarının arasına sıkıştırdığı karpuz çekirdeklerini fırlatmaya başladı. Çekirdeklerin biri, Tuffy'nin yüzüne çarptı; Tuffy sanki gözüne şapanla fındık atılmış gibi sıçradı. Clyde'a bakmıyordu, pek geçinemezlerdi onunla. O yaz birkaç kere yumruk yumruğa dövüşmüşlerdi.

Berry'nin karısı, sallanan iskemlesinde, ilgisizce Tuffy'ye bakarak bir ileri bir geri gidip geliyordu. Karpuz çekirdeği kurumuş, çenesine iyice yapışmıştı. Tuffy bir göz attı ona, bakışları karşılaştı. Kadın ne zaman Tuffy'ye baksa, Tuffy kendisine değil de arkasındaki bir eşyaya bakılıyormuş gi-

bi olurdu. Ömrü boyunca tek kelime söylememişti Tuffy'ye.

Nancy, kolalı beyaz elbisesinin eteğini düzeltti, dizlerinin üstüne çekmeye çalıştı. Çoraplarının bittiği yer görünüyordu. Nancy'nin kızkardeşi Tuffy'ye bakıp kıkırdadı.

Sonunda, «Şöyle bir uğrayayım dedim,» diye mırıldandı Tuffy. «İşim yoktu bugün.»

Berry, «Bugün karpuz yedin mi hiç?» diye sordu.

«Yemedim,» dedi Tuffy.

Berry, karpuz kabuklarıyla dolu sundurmayı göstererek, «İstersen artıkları yiyebilirsin,» dedi, «âfiyet olsun.»

Tuffy, ne yaptığını görmek için Nancy'ye baktı; ama gözleri, Nancy'nin bacaklarındaki karalı beyazlı çorap lâstiklerine takıldı, yüzünü göremedi onun. Nancy eteğini çekiştirdi yine, ama arkasına yaslanınca eteği yukarı çıkıyor, çoraplarının bittiği yer açıkta kalıyordu.

«Oturmayacak mısın?» diye sordu Berry.

«Farketmez,» dedi Tuffy. «Geçiyordum da şöyle bir uğrayayım dedim.»

Clyde bir karpuz kabuğu aldı yerden, bahçedeki ağaca fırlattı.

«Çoktandır seni böyle şık görmemiştim,» dedi Berry. «Yanılmıyorsam en son geçen ay, kilisedeki

vaftiz töreninde görmüştüm böyle. O gün de böyle şıktın, değil mi, Tuffy?»

Nancy kıkırdadı, başını kardeşinin omuzuna sakladı. Tuffy yine kızardı.

«Ama o zaman yeni şapkam yoktu başımda,» dedi.

«Yoktu ya,» dedi Berry. «Doğru, sahiden yoktu. Şapka öyle yakışmış ki sana, dikkatimi bile çekmedi. Ama ceket giymiştin o gün, öyle değil mi, Tuffy?»

Tuffy, topuğuyla yeri kazarak başını salladı.

«Keşke biraz erken gelseydin,» dedi Berry. «Karpuzların en iyi yerlerini yedik. Doğrusu artıklar da ikram edilmez ama sence bir zararı yoksa yiyebilirsin, âfiyet olsun.»

Oğullarından biri bir karpuz kabuğunu tekmeledi; karpuz kabuğu yere, Tuffy'nin ayaklarının dibine düştü. Tuffy karpuz kabuğuna baktı, kum içinde kalmıştı.

«Nereye gidiyorsun, Tuffy?» diye sordu Henry

«Bir yere gittiğim yok,» dedi Tuffy.

«Seninle şöyle bir zamparalığa çıksak,» dedi Henry, göz kırptı. «Pazar günleri Hardpan'in ötesinde ne parçalar bulunur.»

Tuffy, Nancy'ye bir göz attı. Nancy'nin bakışı öyle tuhaftı ki, tedirgin oldu. İskemlesinde bir ileri bir geri sallandıkça çorap lâstiği de sallanıp duruyordu. Tuffy gözlerini yere indirdi yine.

Kıpkırmızı kesilerek, «Pek sanmıyorum gelebileceğimi,» dedi.

Kızlar, fısıltıyla birbirlerine birşeyler söylemeye koyuldular. Nancy, arada bir Tuffy'ye göz atıyor, sonra da bakışlarını kaçırıyordu.

Tuffy şapkasını çıkarıp yüzünü yelpazelemeye başladı.

«Artık biraz tilki avına çıkmanın zamanı geldi, öyle değil mi, Tuffy?» dedi Berry. «Geceler serinlemeye başladı, gece yarısına doğru serinlik çıkıyor, çok geçmez, tilkilerin hepsi cirit atmaya başlar. Zaten tazıları da yavaş yavaş alıştırmaya başlamalı. Yaz boyunca sırtüstü yatıp tembellik ettiler. Şu bir-iki gün içinde bir gece tilki avına çıkıp benim tazıları biraz koşturayım diyorum.»

Tuffy başını salladı, bir şey demedi.

«Birkaç avcı bulsam da biraz değiş-tokuş yapsam,» dedi Berry. «Blackie geçen yıldan beri topallıyor, Elsie desen ana olacak yakında. Rastus'un da burnu koku almaz oldu artık, canımı sıkıyor. Şöyle esaslı bir tazı bulsam değiş-tokuşa razıyım. İşe yaramaz bir katırım var; tazılar, Allahın belâsı topal bir katırdan daha çok yarar işime.»

Tuffy, Nancy'ye bir göz attı, ağzını açıp içinden ne geçiyorsa söyleyecekti nerdeyse. Öyle umutsuzca baktı ki Nancy'ye, Nancy eğilip eteğini çekti, elini dizlerinin üstünde tuttu. Tuffy kıpkırmızı kesilip yutkunmaktan başka bir şey yapamadı. Nancy

ne zaman kendisine baksa, yün ceketinin altında tüyleri ürperiyordu.

Clyde doğruldu, sundurmanın kenarına oturdu. Bacaklarını sallayarak Tuffy'ye baktı. Tuffy gittikçe daha da tedirgin oluyordu. Yarım saattir sıcak güneşin altındaydı, artık sallanmaya başlamıştı.

Berry, «Yeni hasır şapkanı çok beğendim, Tuffy,» dedi. «Hele o rengârenk bandı yok mu, bayıldım.»

Tuffy umutsuzluk içinde Nancy'ye, sonra ötekilere baktı. Nancy'den başka hepsi gözlerini ona dikmişti. Gözgöze gelince, Nancy başını önüne eğdi.

Henry, sundurmadan inip bahçede dolaşmaya başladı, bir şey çıkardı cebinden. Lâstik gibi bir şeydi bu, çektikçe uzuyordu. Tuffy, ne olduğunu anlamak için baktı. Pembe bir çorap lâstiğiydi, fiyongla bağlanmış, fiyongun tam üstüne de kırmızı bir gül dikilmişti. Tuffy, bir yerine iğne saplanmış gibi sıçradı.

Arabasına doğru küçük adımlarla geriledi.

«Gitmiyorsun ya?» dedi Berry. «Daha yeni geldin, şunun şurasında beş dakika bile olmadı.»

Tuffy durdu. Henry, lâstiği çekiştirerek yanında yürüyordu. Lâstiğin bir ucunu Tuffy'nin koluna dayadı, öteki ucunu elli santim kadar çekerek bıraktı. Lâstik koluna değer değmez sıçradı Tuffy.

«Nereye gidiyorsun, Tuffy?» diye sordu Henry.

Tuffy sundurmaya, Nancy'nin bulunduğu yere baktı. Nancy dimdik oturuyordu iskemlede, sallanmıyordu artık, birazcık öne eğilmişti. Kolalı eteği yukarı kaymıştı yine, Tuffy çorap lâstiklerinin sarı oluşuna sevindi.

Gerilemeye devam etti. Henry, çorap lâstiğini çekiştirerek onunla yürüyordu.

«Hadi, Tuffy, Hardpan'in ötesine gidelim seninle,» dedi. «Şıp diye iki kız buluruz, Pazar'ın tadını da adamakıllı çıkarırız. Ne dersin, Tuffy, ha?»

Tuffy başını iki yana sallayarak adımlarını açtı, gerilemeye devam etti. Yanında otomobilinin durduğu ağaca varınca döndü, ön koltuğa atladı.

Nancy eve koştu. Ağlaması sundurmadan duyuluyordu.

Tuffy arabayı çalıştırınca, Berry kalkıp bahçeye indi. Henry'nin küfürlerine kulağını tıkamaya çalışarak, otomobilin tepede kayboluşunu seyretti.

«İnsan da böyle kaçıp gider mi?» dedi Berry «Yemin ederim, buraya gelişinin bir sebebi vardı.»

Sırtı eve dönük, olduğu yerde kaldı bir süre; Clyde da sundurmadan inip tarlaya gitti, kuyuda soğutmak için biraz daha karpuz getirecekti

KIZLARIN BAŞKA OLDUĞU YERDE

Kimse niye olduğunu tam açıklayamamıştır, ama Oconee'nin başka yerlerinde oturan kızlar bizim oranın kızlarına hiç mi hiç benzemezlerdi. Woodlawn'un, yani bizim kasabanın kızları tatsız tuzsuz şeylerdi. Dayak mı, onlarda; tokat mı, onlarda. Erkek gibiydi hepsi. Çocukluktan çıkmış kızlarda da berbat bir şeydir bu. Ama Macy's Mill'de, Bradford'da, hele Rosemark'da oturan kızlar başkaydı doğrusu. Kimse bilmezdi sebebini, ama dönüp dönüp bu konuyu açardık.

Günün birinde yine bu konuyu konuşurken. «Rosemark'lı kızların başkalığı nerden geliyor?» diye sordum Bene.

«Hay, Allah,» dedi. «Ne bileyim ben?»

Ben'le öteki çocuklar gibi başka yerlerde sürttüğüm yoktu pek, bizim kasabada oturan bir kıza tutkundum çünkü, evdekilerden izin koparınca, yani haftada en çok iki-üç kere onu görmeye gidiyordum, o kadar. Başka yere bırakmıyorlardı beni. Ben de kasabada kalıp sık sık Milly'yi görmeye gidiyordum.

Ama Oconee'nin başka yerlerindeki kızlar bizim kasabanın kızlarına pek benzemiyorlardı. Öte-

ki çocuklar aşağı yukarı her akşam Bradford'a, Macy's Mill'e, Rosemark'a, özellikle Rosemark'a, kızları görmeye gidiyorlardı. Şu Rosemark işine de pek akıl erdiremiyordum. Rosemark'lı kızlarda insanı bir tuhaf yapan bazı özellikler varmış.

Ben, haftada üç-dört kere Rosemark'a giderdi, kızları görmeye. İşin garibi, hiçbir zaman da aynı kızı görmezdi. Öteki çocuklar da. Her keresinde bir başka kız bulurlardı. Allah kahretsin, ben kasabada kalır, hep Milly'yi görürdüm, sadece Milly'yi.

Günün birinde, Ben'i bir kenara çekip Rosemark'lı kızları sordum, niye bizim kasabanın kızlarına benzemediklerini.

Kardeş çocuğuyduk Ben'le, böyle şeyler sorabilirdim.

«Hay Allah!» dedi. «Hiç Rosemark'lı kız görmedin, değil mi, Fred?»

Sadece Milly'yi gördüğümü söyledim. Her keresinde Milly'yi görmek istemiyordum ama öteki çocuklar gibi Rosemark'a gitme fırsatını bulamamıştım ki.

«Bana bak,» dedi, «hep Milly'yi gördüğüne göre, salağın tekisin. O da buradaki kızlar gibi, ne farkı var? Rosemark'a gidip esaslı parçaları göreceksin ki... Hiç de Woodlawn'lu kızlara benzemiyorlar.»

Üsteledim. «Neye benziyorlar peki?» Herkes başka olduğunu söylüyordu onların; ama başkalık-

ları nerden geliyordu, kimsenin bu konuda bir şey dediği yoktu. «Yani ne bakımdan benzemiyorlar?»

«Bunu anlatması pek kolay değil. Görünüşte öteki kızlara benziyor onlar da — ama yine de bir başka türlüler.»

«Biraz daha anlat, Ben.»

«Bak, şunu söyleyeyim,» dedi. «Rosemark'da çok dikkatli olacaksın. Babası ya da ağabeyi olan bütün kızlardan sakınacaksın. Hepsi çılgındır çünkü.»

«Nasıl çılgın?» diye sordum. «Ne yapıyorlar?»

«Kolay değil anlatması. Öyle kelimelerle anlatılmaz pek. Başkadırlar. Gidince görürsün.»

«Peki, gidersem nasıl tanışacağım onlarla?»

«Orası kolay,» dedi. «Bir Pazar gecesi gidip kilisenin önünde beklersin. Çıkınca içlerinden birine yanaşır, onu evine götürüp götüremeyeceğini sorarsın. O kadar.»

«Yapabilir miyim dersin? Kabul eder mi?»

«Tabii. Başkalıkları biraz da buradan geliyor. Başkalarından önce davranırsan istediğin kızı tavlarsın. Pazar gecesi git de dene bak. Hay Allah, Fred, Rosemark'lı kızları bir görsen! Buradakilerle vakit kaybetmeye değmez.»

Ertesi Pazar, bizimkilere gidip Milly'yi göreceğimi söyledim, Milly'ye gitmiyordum aslında, Rosemark'a gidiyordum, ama ne yapayım, bir yalan kıvırdım işte. Eski arabaya atladığım gibi Rose-

mark'ın yolunu tuttum. Oraya vardığımda kiliseler dağılmak üzereydi.

En büyük kiliseyi gözüme kestirip kapısının önünde beklemeye başladım. Kilise ne kadar büyük olursa o kadar çok kız gelir diye düşünmüştüm.

Vay canına, hiç de zor olmadı. Yalnız başına çıkan ilk kıza yanaştım, kendisini evine götürüp götüremeyeceğimi sordum. «Tabii,» dedi, bir de teşekkür etti üstelik. Kız dediğin böyle olmalı işte. Sıkıysa bizim kasabadakilere yap aynı şeyi. Rosemark'lı kızlar bu bakımdan da benzemiyordu bizim kızlara.

«Nerede oturuyorsunuz?» diye sordum.

«Beş mil kadar ötede,» dedi. Tatlı, yumuşacık bir sesi vardı; bunun ne kadar önemli olduğunu bilseler bütün kızlar böyle konuşurlardı herhalde. «Götürmek ister miydiniz beni?»

«Hem de nasıl,» dedim. «Ne kadar uzak olursa olsun, farketmez.»

Beş mil nedir ki? Üstelik daha iyiydi böylesi, yolda uzun uzun konuşur, kızın ne biçim bir kız olduğunu anlardım. Ama ilk bakışta bir başkalık sezmiştim onda.

Yolu gösterdi, hareket ettik. Eski araba fena değildi, ama acele etmenin ne anlamı vardı sanki?

«Adınız ne?» diye sordum.

«Betty,» dedi.

Woodland'de hiçbir kızın böyle adı yoktu. Bi-

zim çocukların niye Rosemark'a geldiklerini şimdi anlamaya başlıyordum.

Vay canına, amma değişik kızdı be! İyice sokuldu yanıma, durumundan pek hoşnutmuş gibi de adamakıllı büzüldü. Hayatımda böyle tatlı kız görmemiştim. Kolunu koluma attı, şöyle bir yaslandı bana, ama benim de canım çıktı, kolay mı, bir yandan da külüstür arabaya gözkulak olacaksın.

Biz şehirden çıkar çıkmaz arkamıza bir başka otomobil takıldı. Geçip gitsin diye iyice sağa yanaştım, ama kullanan her kimse bizi geçmeye çalışmadı. Tuhaf şeydi doğrusu, saatte on mille gidiyordum, dünya kadar da toz kaldırıyorduk üstelik. Arkadaki arabayı kullanan herif delinin biriydi herhalde, geçip gitmiyor salak!

Bu arada Betty yanaştıkça yanaştı, elim ayağım tutuldu.

«Vay şeytan,» dedim kendi kendime. «Bir gayret, şunu öpeyim.»

Doğrusu yürek isteyen bir işti bu, bizim orada ki kızlar böyle şeylerden pek hoşlanmazlar, adamın suratına tokatı indiriverirler.

Allah! Eğilip öptüm Betty'yi, karşı koymaya çalışmadı bile. Bizim külüstür araba, yarasa gibi yalpalaya yalpalaya gitmeye başladı. Önümü bile göremiyordum, Betty bırakmıyordu ki. Az kalsın sarampola yuvarlanacaktık. Allah! Rosemark'lı kızlar sahiden başka oluyorlarmış.

Sonunda kendimi zor kurtardım, gözlerimi yola diktim.

Betty, iyice eğilerek, «Beni öpmekten hoşlanmıyor musun yoksa?» diye sordu. Adamı çıldırtmak için bu eğiliş yeterdi zaten.

Bırakır mıyım? Sağ kolumu boynuna dolayıp olanca gücümle öptüm Betty'yi. Böyle çılgıncasına öpüşüme bozulmadı bile. Hattâ hoşlandı bile galiba, iki kolunu da boynuma doladı, üstelik bacaklarını kucağıma attı, canımı çıkardı. **Allah**! Meğer ne marifetli oluyormuş kızlar! Ben, Rosemark'lı kızların başka olduğunu söylemişti söylemesine, ama bu kadarını ummuyordum. Vay canına! Kız basbayağı kucağımda oturuyordu, ben de hem onu öpeyim hem de yola bakayım derken sucuk gibi terliyordum.

Tamam dedim kendi kendime, ilk fırsatta yine Rosemark'a damlayacaktım. Meğer Ben'in bir bildiği varmış, Rosemark'lı kızların bizim kızlara benzemediğini söylerken palavra atmıyormuş. Allah kahretsin, bizim kızlar da kız mı yani?

Bu arada, oturduğu yere geldik, kafasını çekip nereden döneceğimizi söyledi. Tam sağa sapacaktım ki, arkamızdan gelen otomobil bize yetişip önümüze geçti. Az kalsın çarpışacaktık.

«Kim bu salak?» diye sordum Betty'ye.

«Babam,» dedi.

Ağzıma geleni söyleyecektim ki, vazgeçtim,

yoksa bir daha gelemezdim buralara. Eve varır varmaz Betty'ye kendisini bir daha ne zaman göreceğimi soracaktım.

Betty kollarını indirdi, hiçbir şey olmamış gibi yana çekildi.

Kontağı kapadım, uzanıp kapıyı açtım. Arabadan çıktı, ben de peşinden fırladım. Daha doğrusu, fırlamak üzereydim ki, babası önüme geçip itti beni. Sırtım direksiyona çarptı.

«Nereye gidiyorsun?» diye bağırdı. «Gazla bakalım, bir daha da buralarda görmeyeyim seni.»

Yaklaşıp bir daha itti. Bir de baktım ki, öteki elinde otuz santim büyüklüğünde kocaman, paslı bir tabanca var.

«Seni bir daha Betty'yle görürsem hiç dinlemem, ateşlerim bunu,» dedi.

Durur muyum hiç, gazladım tabiî. Betty'yle konuşamamak, bir daha ne zaman görüşeceğimizi soramamak deli ediyordu beni, ama gelemedikten sonra sormanın ne faydası vardı?

Külüstür arabayla eve dönüp yattım. Ben aynı kızı niye iki kere göremiyordu, artık anlıyordum. Kızlar niye başkaydı Rosemark'da, onu da anlıyordum. Evet, bambaşkaydılar. Ne biçim bir başkalıktı bu, tam olarak kelimelendiremiyordu insan, ama anlıyordu.

Ertesi sabah Ben'i görüp geceki serüvenimi an-

lattım. Betty'nin beni nasıl öptüğünü, kucağıma nasıl oturduğunu söyledim.

Gözlerini fincan gibi açıp, «Ne!» dedi.

Yine anlattım, Betty'nin beni nasıl öptüğünü. bacaklarını kucağıma nasıl uzattığını söyledim.

«Vay canına, amma tuhaf. Bugüne kadar hiçbirini öpemedim daha, hiçbiri kucağıma oturmadı.»

«Sahi mi?» dedim. «Öyleyse başkalıkları nereden geliyor?»

Kaşlarını çatarak, «Vay canına,» dedi yine. «Ne bileyim ben?»

ELLEN

Ellen düşünceli davranmıştı doğrusu. Ailesi hafta sonunu geçirmek için ansızın kasabadan ayrılmasaydı, o da gece yatısına Doris'lere gelmeyecekti, öyle söyledi, Doris'le Jim'in o akşam yüzmeye gideceklerini biliyordu çünkü.

Sonunda, «N'olursunuz, siz gidin yüzmeye, ben evde kalırım,» dedi.

Yazın son günleriydi, hava kararmak üzereydi. Sokak fenerleri biraz önce yanmıştı, ama sundurma alacakaranlıktı.

«Doğru söylüyorum, ben kalırım,» diye üsteledi Ellen.

«Olmaz,» dedi Jim. «Bazen üç kişi de eğlenebilir. Eğlenmek için mutlaka iki kişi mi olmalı?»

Bu arada belli belirsiz birşeyler mırıldandı. Bir aydır ilk izniydi bu, Doris'le birlikte o yaz bir daha yüzmeye gidemezlerdi. Başını çevirdi, akçaağacın rüzgârla kımıldayan yaprakları arasından görünen sokak fenerine baktı.

Jim Gregory pek keyifli değildi zaten. Fabrikada yanında çalışan adam işten çıkarılmıştı, bakarsın başka işçiler de çıkarılırdı. Eve gelirken yol boyunca bunu düşünmüştü; eve gelince de Ellen'i

bulmuştu karşısında. Ailesi hafta sonunu geçirmek için kasabadan ayrılmıştı Ellen'ın, Ellen de evde tek başına kalmaya korkmuş, gece yatısına onlara gelmişti.

«Ben okuyacak birşeyler bulurum,» dedi Ellen. «Siz gidin, ben burada da eğlenirim.»

Doris pek konuşmuyordu. Çok hoşlanırdı Ellen'dan, ama tam da Jim'in izinli gecesinde çıkıp gelmesine birazcık canı sıkılmıştı.

Ellen, ya üçüncü ya da dördüncü kere, «Beni de götürmenizi istemiyorum,» dedi. «Burada kalayım, daha iyi.»

Jim, kalmasını söyleyecekti ki vazgeçti.

«O zaman başka,» dedi. «Bizimle gelmekten hoşlanmıyorsan, biz de seninle gitmekten hoşlanmayız tabiî.»

Ellen parmaklığın üstünden atlayıp Jim'in saçını çekmeye başladı. Jim onu itemeyeceğini anlayınca ellerinden yakalayıp kendine, iskemleye çekti. Çeker çekmez de ona dokunduğuna pişman oldu. Adama zamk gibi yapışıyordu Ellen.

«Artık dünyada gelmem sizinle,» dedi. «Böyle konuşan biriyle gider miyim?»

«Bakalım biz hoşlanacak mıyız senin gelmenden?» dedi Jim.

Ellen kendini kurtarmaya çalıştı. Ama Jim iki elini de sımsıkı tutmuştu onun.

Doris kalkıp kapıya doğru gitti.

Kararlı bir sesle, «Geliyorsun,» dedi. «Yüzmeye üçümüz de gidiyoruz.»

Hazırlanmak için eve girdi Doris; Ellen da iskemlenin kenarından indi. Elleri, Jim'in elleri arasından ipek gibi kaydı.

Jim'in ne olduğunu anlamasına fırsat kalmadan, Ellen dönüp dudaklarından hafifçe öptü onu. Dudaklarının bir anlık dokunuşu, Jim'in dudaklarını mıknatıs gibi çekivermişti. Jim, ne olduğunu kavrayıncaya kadar, Ellen dönüp eve koşmuştu bile. Jim iskemlede doğruldu, Ellen'ın arkasından şaşkınlıkla bakakaldı. Sonra yine oturdu.

Ellen'ın ayak sesleri evde kaybolunca, elinin tersiyle birkaç kere bastıra bastıra dudaklarını sildi Jim, öpücüğünün son izleri kayboluncaya kadar.

Doris'le Ellen hazırlanırlarken, Jim sundurmada kaldı. O güne kadar hiç hoşlanmamıştı Ellendan; boyuna Doris'i görmeye gelir, aralarına girerdi. Bunu düşündükçe, o gece izinli olduğuna üzülüyordu. Keşke çalışsaydı o gece de. Elinin tersiyle ağzını silmeyi bırakınca, dudaklarının acıdığını duydu, kendisini öptüğü için daha da kızdı Ellen'a.

Sonunda, Doris'le Ellen hazırlanıp indiler. Sundurmanın ışığı yanınca ayağa kalktı Jim, kapıya gitti. Gülümseyerek Ellen çıktı önce, Jim ona bakmadan edemedi. Ellen'ın da kendileriyle birlikte yüzmeye gelişine, her şeye rağmen, seviniyordu.

Doris'den uzundu Ellen, güzeldi de, ilk farkediyordu bunu. Daha önce farketmeyişine şaştı. Ellen bir öpücük daha kondurunca, elini dudaklarına götürdü yine.

Sokağa, arabanın yanına inince, ortada kimin oturacağına karar vermek için bir süre beklediler. Ellen, Doris'in karar vermesi için birkaç adım geride duruyordu.

Sonunda Ellen'i kolundan tuttu Doris, kapıya doğru iterek, «Ortaya sen otur,» dedi.

Ellen bir şey demedi, ama bir an durakladı.

Jim, kayıtsız görünmeye çalışarak, «Bence farketmez,» dedi.

Doris'le Ellen bir karara varıncaya kadar yerinden kımıldamadı Ellen arabaya girince, Jim de kapıyı açıp yerine oturdu. Doris'in yüzünü göremiyordu.

Arabayı çalıştırdı, sokağı dönüp her zamankinden hızlı gitmeye başladı. Saat dokuzdu daha, yüzme havuzuna gitmek için bol bol vakitleri vardı. Ama acele ediyordu Jim.

Ellen birkaç dakika oturabildiği kadar uzak oturdu Jim'den ama bir mil kadar gittikten sonra, Jim onun kendisine iyice sokulmuş olduğunu farketti. Sundurmadaki kadar çekiciydi, sıcaktı.

Birkaç dakika sonra, Ellen'a bakmak için büyük bir istek duydu Jim. Gözlerini bir an yoldan

ayırdı, dönüp baktı ona. Ellen gözlerini kaçırdı. Jim, kendisine baksın diye, adamakıllı sokuldu ona.

Doris, başını çevirmeden, «Jim, önüne bak,» dedi.

İrkilerek önüne baktı Jim; Doris tam zamanında seslenmişti, yoksa araba şarampola yuvarlanacaktı. Nedense aldırmadı Jim. Ellen biraz çekildi, Doris'le konuşmaya başladılar. Fısıltıyla konuşuyorlardı. Jim, bir süre sonra, onların ne konuştuğunu duymaya çalışmaktan vazgeçti.

Yüzme havuzuna varacakları sırada, Jim elinin tersiyle dudaklarını sildi birkaç kere. Hâlâ sızlıyordu dudakları, sundurmada öyle bastıra bastıra silmişti ki. Ama gözlerini yumunca, bütün sızıya rağmen, Ellen'ın dudaklarını hissedebiliyordu.

«Ne yapıyorsun, Jim?» diye bağırdı Doris.

Jim tam zamanında gözlerini açıp frene bastı. Yüzme havuzunun yanındaki park yerine yöneldi. Doris söylemese geçip gidecekti. Gülüp geçiştirmeye çalıştı Jim, ama düpedüz salaklık etmişti. Kimbilir ne düşünüyordu Doris?

Arabayı durdurunca, Doris kapıyı açıp fırladı, tek kelime bile söylemeden soyunma odalarına doğru gitmeye başladı. Ellen'ı beklememişti bile.

«Dur da kapıları kilitleyeyim,» dedi Jim. «Bir dakika bekleyemez misin?»

Doris durup onun kapıları kilitlemesine baktı. Jim anahtarı cebine koyup da yürümeye başlayın-

ca sırtını döndü Doris, soyunma odasının kapısına yöneldi. Ellen koşup yetişti; soyunma odasına birlikte girdiler.

Jim kapıya vardığında ikisi de gözden kaybolmuştu

Mayosunu giymesi uzun sürmedi Jim'in; Doris'le Ellen soyunma odasından geldiklerinde onon bes dakikadır sudaydı. Doris'le Ellen birlikte geldiler.

Bağırıp çağırmalardan, su sesinden, Jim sesini bir türlü duyuramadı onlara. Sonunda seslenmeyi bırakıp onlara doğru yüzdü.

Tam havuzun kenarına varmıştı ki, Doris suya daldı, üç metre derinliğin içinde gözden kayboldu. Jim'le Ellen, Doris suyun yüzüne çıkıncaya kadar arkasından baktılar onun. Sonunda su yüzüne çıktı Doris, ama onlara doğru yüzeceğine karşıya doğru yüzdü. Jim gelmesi için eliyle işaret etti, ama Doris karşılık bile vermedi.

Jim, «Balıklama atlayabilir misin?» diye sordu Ellen'a.

«Boynumu mu kırayım istiyorsun?» dedi Ellen.

Kalkıp balıklama suya atladı, bir süre yüze çıkmadı. Jim tam merak etmeye başlamıştı ki, on metre kadar ileride, havuzun ortasında göründü.

Jim yüzerek yanına gitti Ellen'ın.

Ellen, gerileyerek, «Gidip Doris'le konuşsan iyi olacak,» dedi.

Yanyana duruyorlardı suyun içinde.

«Hadi, tramplenden atlayalım,» dedi Jim.

Ellen başını iki yana sallayıp havuzun sığ yerine doğru yüzmeye başladı. Jim ardından gitti onun.

«Yanına gitmezsen kızacak Doris,» dedi Ellen. «Gitsen iyi olacak, Jim.»

Jim, Doris'in bulunduğu yere bakmıyordu bile.

Ellen geriledi. Jim elini uzatarak bileğinden yakaladı onu, kendine çekti. Suyun altında bile sıcacıktı elleri, tıpkı sundurmadaki gibi. Yumuşacıktı.

«Yapma,» dedi Ellen. «Jim, ben—»

Yanlarında biri suya daldı, Jim'le Ellen'ın başlarının üstünden koca bir dalga geçti. Ellen boğulacakmış gibi oldu. Jim belinden tuttu Ellen'ı, yukarı kaldırdı, başını sudan kurtardı. Ellen kendini hemen topladı, ama Jim bırakmadı onu. Bir kere kollarına almıştı ya, artık bir daha hiç bırakmayacakmış gibi geliyordu. Kucağına yabanî bir tavşanı almıştı sanki, kollarını birazcık gevşetse ürkek hayvan kaçıp gidiverecekti. Daha da sıktı Ellen'ı.

«Yapma Jim,» dedi Ellen.

Kurtulmaya çalıştı, ama Jim'in kolları demir birer kelepçe gibiydi, sımsıkı sarmıştı onu. Bir ara kendini bırakır gibi oldu, Jim daha da sıktı.

«Jim,» dedi Ellen, «Jim, olmaz...»

Göz ucuyla da Doris'e bakıyordu Jim, Doris oturduğu yerden kalkıp havuzun kenarına doğru yürümüştü. Sonrasını göremedi. Ya suya girmişti Doris, ya da yerine dönmüştü.

«N'olursun, bırak beni,» dedi Ellen. «Doris'in yanına gidelim. Böyle duramayız.»

«Doris'in keyfi yerinde,» dedi Jim. «Merak etme.»

«Yapma, Jim. N'olursun, bırak beni. Doris'in yanına gideceğim.»

Jim, Ellen'ın karşı koymasına aldırmadan havuzun karşı kıyısına çekti onu. Tam kıyıya vardıkları anda, Ellen kendini kurtarıp suya daldı. Jim de arkasından.

Su yüzüne çıkınca ne Ellen'ı ne de Doris'i gördü. Bir an saklanıyorlar sandı, suya daldı yine, gözleri açık, epey yüzdü. İkisini de göremedi.

Suyun altında otuz-kırk saniye kaldıktan sonra soluk almak için yüze çıktı. Ellen'ı gördü o sırada, merdivenin oradaydı. havuzdan çıkıyordu. Yüzerek merdivene gitti.

«Doris nerede?» diye sordu Ellen.

Çıkıp Ellen'ın yanına dikildi Jim, havuza baktı. On beş-yirmi kişi vardı suda; Doris aralarında değildi.

«Belki soyunma odasına gitmiştir,» dedi.

Ellen elini tuttu onun. Sımsıkı tuttu.

«Hayır,» dedi. Titriyordu. «Soyunma odasına gitmedi. Gitmiş olamaz. Bakıyordum çünkü.»

Jim, kalabalıktaki bütün yüzlere bakarak, havuzun çevresini dolaştı. Dönünce bir sıraya oturdu. Ellen da yanına çöktü.

«Nerededir dersin, Jim?» diye sordu.

«Merak etme,» dedi Jim. «Şimdi gelir.»

«Ama böyle bırakıp gitmiş olamaz ya, Jim?»

Jim güldü.

«Belki de suda uzun zaman seninle kalmama kızmıştır,» dedi. «Kızgınlığı geçince gelir.»

Ellen çekildi, sıranın öteki ucuna oturdu.

Yüzünü elleriyle kapayarak, «Suç bende,» dedi. «Ne yaptığımı bilmiyordum. Bütün suç bende. Düşünmeliydim bunu.»

Kalkıp büfeye gitti Jim. Döndüğünde iki külâh dondurma vardı elinde, sıraya oturdu.

«Doris'i incitmeyi dünyada istemezdim,» dedi Ellen, yüzünü kapadı.

«İncitmedin ki,» dedim. «Soyunma odasına gitmiştir.»

Ellen dondurmayı yemeye çalıştı, ama boğazından geçmiyordu. Külâhı Jim'e verip soyunma odasına koştu. Hemen döndü.

«Doris soyunma odasında yok, ama elbiseleri orada» diye bağırdı.

Jim havuza koşup dibini görmeye çalıştı. Herkes dalıp çıkıyor, yüzüyordu.

Jim titremeye başladı.

«Jim!» diye bağırdı Ellen. «Bir şey oldu Doris'e!»

«Ne olabilir ki? O da en aşağı benim kadar bilir yüzmeyi. Nerden çıkardın bunu?»

Ellen bir çığlık attı.

İskemlesinde oturmuş bir dergi okumakta olan havuz görevlisi fırlayıp onlara doğru koştu.

«Ne var, bir şey mi oldu?» dedi.

Ellen, heyecanla, «Bir kadın yok!» dedi. «Doris kayboldu. Yarım saattir görmedim onu.»

Görevli, havuza gidip tıkacı açtı. Havuz hızla boşalmaya başladı.

Bu arada bir düzine kadar insan da üç metre derinliğindeki havuza dalıp dibini araştırmaya koyuldular. Jim'le Ellen, kenarda durmuş, eğilebildikleri kadar eğilerek, onlara bakıyorlardı.

Su bir metreye inince, havuzdakilerden biri birşeyler söyledi. Dibe daldı, biraz sonra ağır ağır çıktı. Jim havuza atlayıp elleriyle dibini yoklamaya koyuldu. Biraz sonra bir kadın ölüsünü çıkardılar. Doris'di.

Ölüyü havuzdan çıkarıp yere uzattıktan sonra, Ellen ağlamaya başladı. Havuz görevlisi, solunum yaptırmaya çalışıyordu Doris'e; birinin aklına, telefon edip bir cankurtaran çağırmak geldi.

Doris'in deniz şapkası başından kaymış, uzun kahverengi saçları boynuna dolanmıştı. Görevli,

Doris'e solunum yaptırmaya çalışırken, Jim havuza atlayıp lâstik şapkayı aramaya başladı deli gibi. Yapacak başka şey gelmemişti aklına.

Havuz görevlisinin bütün çabalarına rağmen Doris kurtarılamadı; ölüyü bir sedyeye uzatıp cankurtaran arabasına koydular.

Jim, duşların yanında bir köşeye çöktü. Kimse görmedi onu, herkes çekip gitti, hâlâ oradaydı Jim. Gözlerini açtığında havuzun ışıkları sönmüştü.

El yordamıyla dışarı çıktı, giyinmek aklına bile gelmemişti. Park yerine, arabasına gitti. Anahtarın soyunma odasında, pantalonunun cebinde olduğunu hatırladı birden, hiçbir şey düşünmeden kasabaya doğru yürümeye başladı. Başka bir yerde olsaydı gidip alırdı anahtarı; ama havuza dönemezdi bir daha.

Sonunda eve vardı; o kadar yolu nasıl aldığını hatırlamıyordu bile, park yerinden ayrıldığından beri hiçbir şey düşünmemişti, bomboştu kafası. Sundurmanın ışığı, bıraktıkları gibi yanıyordu; açık bir pencere bulup içeri girdi.

Oda oda dolaşıp sonunda yere diz çöktü, biraz sonra da olduğu yere yığılıverdi. Hatırladığı son şey, uyanınca Ellen'ı yanında bulup bulmayacağı düşüncesiydi.

MAUD ADASI

Marvin Amca'nın canı sıkılmıştı. Kütükten kalkıp ırmağa doğru yürüdü.

Şapkasını çıkarıp alnını silerek, «Bu işten hoşlanmadım, çocuklar,» dedi.

Tekne, saatte üç mil kadar hızla ilerliyordu; hasır şapkalı, atlet fanilâlı bir adam vardı üstünde; elindeki sırıkla kıyıya yanaştırmak istiyordu tekneyi. Bacaklarındaki keten pantalonun rengi koyu kahverengiden sütlü kahverengiye dönmüştü.

Jim'le bana dönerek, «Bu kötü işte,» dedi Marvin Amca. «Hiç hoşlanmadım bundan.»

«Belki de yollarını kaybetmişlerdir, Marvin Amca,» dedi Jim. «Belki nerede olduklarını öğrenince çekip giderler.»

Marvin Amca, başını sallayıp alnındaki teri silerek, «Yanılıyorsun, evlât,» dedi. «Hiç hoşlanmadım bundan. Bu çeşit tekneler var ya, ev olarak kullanılan tekneler, mutlaka bir çapanoğlu çıkar bunların altından.»

Sancak tarafına gerilmiş kısacık ipe asılı altıyedi parça çamaşır, rüzgârda hafif hafif sallanıyordu.

Marvin Amca, bana bakarak, «Bu kötü işte, evlât» dedi yine.

Irmağın çamurlu kıyısına gidip teknenin ne yapacağını beklemeye başladık. Marvin Amca kesesini çıkarıp çakısıyla bir parça tütün kesti. Tekne kıyıya yaklaşıyordu, adam da akıntıya kapılıp sürüklenmeden yanımıza varmak için sırığıyla didinip duruyordu. Bir motor vardı teknenin kıçında, ama çalışmıyordu, yukarı çekilmişti; motorun üstünde de bir halat vardı.

Tekne kıyıya biraz yaklaşınca, Marvin Amca adama seslendi.

Onu adadan kaçırmak istercesine, homurdana homurdana, «Adın ne senin, ne arıyorsun burada? dedi.

Adam cevap vereceğine halatı fırlattı bize. Jim halatı yakalayıp çekmeye başladı, ama Marvin Amca bırakmasını söyledi. Jim bıraktı, halatın ortası sarı sulara gömüldü.

Teknedeki adam, «Niye attınız halatımı?» diye bağırdı. «Ne var, ne oluyor?»

Marvin Amca biraz tütün tükürdü yere, dik dik adama baktı. Tekne kıyıya yanaştı yanaşacaktı.

«Adım Graham,» dedi adam. «Senin adın ne

«Sana ne?» diye bağırdı Marvin Amca. «Hadi, bas bakalım.»

Tekne kıyıya yanaştı. Graham sırığı güverteye bırakıp çamurlara atladı. Halatı çekerken teknedeki birine seslendi.

Teknenin kıçı, akıntıyla bize doğru döndü; Jim kolumu tutup kararmış harflerle yazılı adını gösterdi. **Mary Jane** yazılıydı teknenin kıçında, onun altında da **St. Louis.**

Biz adamın halatı çekişini seyrederken, iki kız çıktı güverteye, bize bakmaya başladı. Çok gençtiler. Marvin Amca'yı görünce el salladılar, karaya çıkaracakları paketleri, kutuları kucaklarına aldılar.

Marvin Amca, onların gözlerini korkutmak istercesine, «Teknenizi bu adaya yanaştıramazsınız,» dedi. «Boşuna o eşyaları çıkarmayın karaya, çünkü birazdan yine tekneye taşımak zorunda kalacaksınız. Bu adaya tekne mekne yanaşamaz.»

Kızlardan biri, tekneyi çevreleyen parmaklıklara yaslanarak Marvin Amca'ya baktı.

«Bu ada senin mi, Kaptan?» diye sordu.

Marvin Amca kaptan filân değildi. Kaptana benzediği de yoktu. Reelfoot Gölü'nün ötesinde pamuk tarlalarında çalışan adamlar vardır hani, onlara benziyordu işte. Jim'le bana bir göz attı Marvin Amca, yerdeki köklerden birine bir tekme savurdu, sonra kıza baktı yine.

Kızmış görünerek, «Hayır,» dedi. «Benim değil bu ada, Missisippi'de, kayalıkların bu yanında malım mülküm yok.»

Öteki kız da gelip parmaklığa yaslandı, Marvin Amca'ya gülümsedi.

«Yoksa saklanıyor musun, Kaptan?» diye sordu.

Jim'le ben orada olmasaydık ağzına geleni söyleyecekti Marvin Amca. Kıza bakıp başını salladı.

Graham kutularla paketleri taşımaya başladı. Jim de ben de, tekneye çıkma fırsatını elde edebilmek için, ona yardıma koşmaya can atıyorduk, ama Marvin Amca'nın böyle bir şeye dünyada izin vermeyeceğini biliyorduk. Tekne, çamurlu kıyıya çekilmişti, Graham halatın ucunu genç bir selvi ağacına bağlamıştı.

İşini bitirince yanımıza gelip elini Marvin Amca'ya uzattı. Marvin Amca, Graham'ın eline baktı, ama tokalaşmadı.

«Adım Harry Graham. Irmağın yukarısından, Caruthersville'den geliyorum. Senin adın ne?»

Marvin Amca, adamın gözlerinin içine bakarak, «Hutchins,» dedi; «Saklandığım filân da yok.»

İki kız, esmerle kumral, eşyaları adanın öteki yanına, bataklığın bulunduğu yere taşıyorlardı. Yetmiş-seksen metre genişliğindeydi ada, ama uzunluğu yarım mil vardı. Kumluk bir yermiş eskiden, ama şimdi ağaçlarla, çalılarla doluydu. Mississippi batıda kalıyordu, doğusunda ise dipsizmiş gibi duran bir bataklık vardı. Kayalıklı Tennessee kıyıları da o yanda, yarım mil ötedeydi.

«Hafta sonunu geçirmeye geldik,» dedi Graham. «Kızlar ırmaktaki adalardan birinde birkaç gün kamp yapmak istediler.»

«Karın hangisi?» diye sordu Marvin Amca.

Graham bir dakika kadar şaşkın şaşkın baktı Marvin Amca'ya. Sonra biraz güldü, ayakkabısının burnuyla yeri tekmelemeye başladı.

«Pek anlayamadım,» dedi Marvin Amca'ya.

«Karın hangisi dedim.»

«Doğrusunu istersen, ikisi de karım değil. Yakın arkadaşım olurlar, ırmakta şöyle birkaç gün geçirelim dedik. Onun için geldik.»

Marvin Amca, başıyla kızları göstererek, «Evlenecek çağa gelmişler,» dedi.

«Belki,» dedi Graham. «Gel de onlarla tanıştırayım seni. İkisi de Evansville'li. Indiana'da çalışırdım, bunlarla da orada tanıştım. Tekneyi de Indiana'da aldım. Motorum zaten vardı.»

Marvin Amca **Mary Jane** yazısına baktı, **St. Louis'i** heceledi.

Gülümseyerek, «Hafta sonunda şöyle bir eğlenelim dedik,» diye mırıldandı Graham. «Kızlar pek seviyorlar ırmağı.»

Marvin Amca, Jim'le bana baktı, başıyla gitmemizi işaret etti. Kıyıya, **Mary Jane'in** bağlı olduğu yere gittik, ama ne konuştuklarını duyabili-

yorduk. Bir süre sonra, Marvin Amca Graham'la tokalaştı, kıyıya, bizim kayığın yanına doğru yürümeye başladı.

«Hadi evlât, hadi Milt,» dedi. «Gidip bir bakalım oltalara.»

Marvin Amca'ya yetiştik, üçümüz de kayığa bindik, Jim'le ben küreklere geçtik. Marvin Amca, adadakileri görebilmek için ters oturdu kayığa. Graham açıklık bir yere taşıyordu kutuları, kızlar da paketleri açıp içindekileri yere yayıyorlardı.

Jim'le ben derenin ağzına doğru kürek çektik, oltaların oraya gelince durduk. Marvin Amca yem kutusunu çıkarıp yanına koydu, oltaları teker teker çekmeye başladı. Oltaya balık takılmışsa, balığı çıkarıyor, sol omuzunun üstünden arkaya tükürüp oltaya yeniden yem takıyordu.

Pek balık yoktu o sabah. Epey kürek çektik, nerdeyse ırmağın ortasındaki akıntıya, oltaları bağladığımız ipin bir ucunu bağladığımız selviye kadar gittik. Suyun ortasındaydı selvi. Oraya varınca, Marvin Amca geri kalan yemleri suya atıp dönmemizi, Maud Adası'na kürek çekmemizi söyledi.

Marvin Amca vaizdi. Bazen evin yanındaki okulda, bazen de evlerin birinde vaaz verirdi. Eğitim görmemişti, hiçbir kiliseye de bağlı değildi. Ama vaizdi işte, fırsatını buldu muydu, eğitim görmemiş olduğunu düşünmezdi bile, hemen vaaza

başlardı. Bizim orada, vaiz olduğu için değil de vaize benzediği için, herkes Vaiz Marvin derdi ona. Zaten vaizliğe de bu yüzden başlamıştı. Vaiz Marvin diye diye kırkından sonra vaiz yapmışlardı onu. Pek çiftçiye benzemiyordu zaten herkes öyle düşünürdü.

Maud Adası'ndaki kampımızdan başka ırmakta on-on beş mil boyunca başka kamp yoktu. Kıyıdan sadece bir mil uzaktaydı ada. Tennessee'de oturuyorduk, Marvin Amca her yaz hafta sonlarını geçirmek üzere beş-altı kere Maud Adası'na götürürdü bizi. Karadan adaya gidip gelirken, bataklığa saplanmamak için, geniş bir çember çizerek iki mil yol alırdık. Sarı çamurlardan, çürümüş ağaçlardan meydana gelmişti bataklık, gelip takılan her şeyi yutardı. Yaya olsun, kayıkla olsun, bataklığı geçmek imkânsızdı, biz de mümkün olduğu kadar uzağından geçerdik. Bazen katırlarla inekler yürüye yürüye adaya gitmek için yola çıkarlardı karadan; ama biraz sonra gözden kaybolurlardı. Bataklık çekerdi onları. Batıp giderlerdi.

Ama Maud Adası tam kamp yapılacak yerdi. On-on beş millik çevrede en yüksek yerdi; suların yükselmesi tehlike doğurmazdı. Ama ırmak oniki metre kabarınca görünmezdi tabiî; Tennessee kayalıklarından Missouri yaylalarına kadar uzanan yedi-sekiz millik ara sularla kaplanırdı.

Oltaları çekip döndükten sonra, Marvin Amca

güzel bir ateş yakmamızı söyledi; bu arada, o da balıkları temizleyecekti. Ben ateşi körüklerken Jim de bir kucak çalı çırpı toplamaya gitti. Bir süre sonra döndü, ateşi yaktık, ben de Marvin Amca kahve yapmaya hazırlanıncaya kadar ateşin üstüne asılı su kovasına gözkulak oldum.

İkindi üstü, Marvin Amca öğle uykusundan kalktı; havanın uyunamayacak kadar sıcak olduğunu söyledi. On-on beş dakika kadar pek konuşmadan oturduk, bir süre sonra Marvin Amca öteki kampa gideceğini, Caruthersville'den mi, Evanville'den mi, işte biryerlerden gelenleri yoklayacağını söyledi.

Jim'le ben de kalktık, birlikte gidecektik, ama Marvin Amca başını sallayıp istemedi bizi, «Oturun oturduğunuz yerde,» dedi. Doğrusu tuhaftı bu, çünkü kamptayken nereye giderse gitsin bizi de götürürdü hep. Jim, «Biz de gelsek,» diyecek oldu. Marvin Amca küplere bindi, olduğumuz yerde kalmamızı, yoksa bizi pişman edeceğini söyledi.

«Siz burada kalın, eğlenin,» dedi. «Onlarla arkadaşlık etmeye başlamadan önce ben gidip ne biçim insanlar olduklarını bir anlayayım. Irmağın yukarısından geliyorlar, bakalım ne biçim insanlar, bir göreyim. Siz burada kalın, ben gelinceye kadar de edepsizlik filân etmeyin.»

Marvin Amca gittikten sonra biz de çalılıkların arasından öteki kampa yollandık. Jim acele

edelim, hiçbir şeyi kaçırmayalım istiyordu, ama ben gürültü edip de kendimizi ele veririz, enseleniriz diye korkuyordum.

«Marvin Amca vaiz olduğunu söylemedi onlara,» dedi Jim. «Kızlar kaptan sanıyorlar onu, Marvin Amca da bozuntuya vermiyor.»

«Kaptana benzemiyor ki. Vaize benziyor. Kızlar takılmak için öyle dediler.»

«Esmer olanı Marvin Amca'ya bayıldı,» dedi Jim. «Besbelli.»

«Adı Jean,» dedim.

«Nerden biliyorsun adlarını?»

«Tekneden eşyaları taşırken Graham'ın seslendiğini duymadın mı?»

«Belki seslenmiştir,» dedi Jim.

«Ona Jean dedi, kumralına da Marge dedi.»

Jim eğilip çalıların arasından baktı.

«Marvin Amca kamp yapmaya geldikleri için onlara kızmıyor artık,» dedi.

«Nerden biliyorsun?» diye sordum.

«Halinden belli.»

«Graham'a çekip gitmesini söylemedi mi?»

«Söyledi tabii,» diye fısıldadı Jim, «Ama o iki kızı görmeden önce söyledi. Onları gördükten sonra Graham'a engel olmaya çalıştı mı?»

Yaklaşabildiğimiz kadar yaklaşmıştık, on beş metre ötedeydi Graham'ın kampı, her şeyi rahatça görebiliyorduk. Marvin Amca geldiğinde, Graham

bir ağacın gövdesine dayanmış, elindeki oltayı çözmeye çalışıyordu, kızlar da ağaçların arasına kurdukları hamaklarda yatıyorlardı. Hamaklara iyice gömüldükleri için pek göremiyorduk onları, ama kollarını görebiliyorduk, güneş de kamp yaptıkları açıklığı iyice aydınlatıyordu.

Hamakların oradaki ağaçların birinin dibinde beş-altı kasa içki vardı; birkaç şişe şimdiden açılıp bir yana fırlatılmıştı. Graham'ın yanında da bir şişe bira vardı, oltayı çözmeye çalışırken arada bir şişeyi yakalayıp ağzına götürüyor, birkaç yudum alıyordu Graham. Esmer kızın, Jean'ın elinde de yarısı içilmiş bir şişe duruyordu; Marge, boş bir şişeyi havaya atıp atıp tutmaktaydı. Hepsi de hayatının en güzel gününü yaşıyor gibiydi.

Marvin Amca'yı hiçbiri görmedi önce. Graham oltayla uğraşıyordu, Marvin Amca durup bir dakika kadar seyretti onları.

«Bahse girerim, Marvin Amca da içecek,» dedi Jim. «Nesine?»

«Vaizler bira içmezler bilmiyor musun?»

«Marvin Amca içecek. Nesine istersen girerim,» dedi Jim. «Bilirsin Marvin Amca'yı.»

Tam o sırada başını oltadan kaldırdı Graham. üç metre kadar ötede duran Marvin Amca'yı gördü. Komik bir manzaraydı doğrusu, çünkü Marvin Amca Graham'a bakmıyordu bile. Başını çevirmiş,

hamakta yatan kızlara bakıyordu. Gözlerini kızlardan ayırıp da bakmadı bile Graham'a. Graham birşeyler söyledi, ama Marvin Amca ırmağın karşı kıyısında, onun söylediklerini duymayacak kadar uzaktaydı sanki.

Jean'le Marge, hamakların kenarlarını üstlerine çektiler, ama Marvin Amca'nın kendilerine bakmasına engel olamadılar. Marvin Amca sırıtmak istedi, ama kıpkırmızı kesildi.

Graham bir şişe alıp Marvin Amca'ya uzattı. Marvin Amca bakmadan aldı şişeyi, ne olduğunu bilmiyormuş gibi elinde tuttu. Onu açmak için bir çaba göstermediğini gören Graham, şişeyi alıp ağzına götürdü, dişleriyle kapağını açtı.

Köpükler çıkmaya başladı biradan, Mavin Amca şişeyi ağzına götürüp lıkır lıkır içmeye başladı. Ama daha önce eline bulaşan köpükler, gömleğinin önüne akıp mavi kumaşta koyu lekeler yaptı.

Jean, hamağından eğilip bir başka şişe daha aldı yerden. Şişe açacağıyla açtıktan sonra yine uzandı hamağa.

Kolumu sıkarak, «Gördün mü, Milt?» diye fısıldadı Jim. Dişlerinin arasından bir ıslık çaldı.

«Görmez olur muyum!» dedim.

«Kız dediğin de herkesin ortasında böyle durur muymuş?» dedi.

«Irmağın yukarısından geliyorlar,» dedim. «Graham, Evansville'li olduklarını söyledi.»

Başını sallayarak, «Ne farkeder?» dedi Jim. «Kız değiller mi sanki? Böyle çırılçıplak da yatılır mıymış hamakta? Hiç de böylesini görmemiştim!»

«Doğrusunu istersen ben de görmemiştim,» dedim.

Marvin Amca, hamakların birinin dibindeki ağaca gitmiş, ayakta duruyordu; ağaca yaslanmıştı hafifçe, elinde boş şişeyle kızlara bakıyordu.

Graham konuşmak istedi onunla, ama Marvin Amca oralı olmadı. Jean hamağın kenarlarını bırakmıştı, Marge da bırakmıştı, gülüyorlar, Marvin Amca'yı konuşturmak istiyorlardı. Marvin Amca'nın ağzı bir karış açıktı, ama yüzünün kırmızılığı geçmişti artık.

Jim'i dirseğimle dürtükleyerek, «Vaiz olduğunu niye söylemiyor?» diye sordum.

Jim, parmaklarının ucuna basıp çalılıkların arasından daha iyi görmeye çalışarak, «Belki birazdan söyler,» dedi.

«Hiç söylemeyecek galiba,» dedim. «Hem zaten farketmez, Marvin Amca vaiz değil ki. Canı isteyince vaaz verir o.»

«Farketmez,» dedi Jim.

«Niye?»

«Farketmez de ondan.»

«Ama kendisine bakılırsa vaizmiş, öyle diyor.»

«Canı vaiz olduğunu söylemek istemiyorsa varsın söylemesin. Vaiz olduğunu söylemeye kalksa hepsi kaçıp saklanır.»

Marvin Amca, hâlâ ağaca dayanmış, esmer kıza bakıyordu, Graham da yanındaydı, ne yapacağını bilmiyormuş gibi duruyordu.

Birdenbire Marvin Amca doğrulup çevresine kulak kabarttı. Bize doğru baktı, ama bir şey göremedi. Jim dizlerinin üstüne çöktü, ben de onun arkasına saklandım.

Graham'la kızlar gülüp konuşuyorlardı, ama Marvin Amca'da çıt bile yoktu. Biraz daha baktı kızlara, sonra selvinin altındaki kasaya uzanıp bir şişe daha aldı. Graham açmaya davrandı, ama Marvin Amca şişeyi ağzına götürüp dişleriyle kapağını açıverdi. Köpükleri akmaya başladı biranın, ama Marvin Amca hemen içmeye koyuldu.

Şişe boşalınca, elinin tersiyle ağzını silip hamaktaki esmer kıza doğru üç-dört adım attı. Jean havayı tekmeledi birkaç kere, hamağın kenarlarına sarındı. Öteki kız doğrulup Marvin Amca'yı seyretmeye koyuldu.

Ansızın durdu Marvin Amca, adanın öteki yanındaki kampa, bizim kampa doğru baktı. Çıt bile çıkmıyordu ortalıkta, bataklığın sesinden başka ses duyulmuyordu, o ses de her zaman duyulurdu zaten, bir de tekneye vuran dalgaların şıpırtısı ge-

liyordu kulaklarımıza. Tavşanın üstüne atlamaya hazırlanan köpek gibi, bir an daha kulak kabarttı, sonra ansızın bizim kampa doğru koşmaya başladı. Jim'le ben Marvin Amca'dan birazcık önce vardık kampa. İkimiz de soluk soluğaydık, ama Marvin Amca bizden çok soluyordu, onun için bizim durumumuzdaki acayipliğin farkına varmadı. Durdu, sönmüş ateşe baktı.

Sonra, «Hazırlanın,» dedi. «Hemen dönüyoruz.»

Eşyaları üstüste yığmaya, bir yandan da külleri tekmelemeye koyuldu. Dönüp kömürlere tükürdü, eşyaları kucakladı. Kendisine yardım etmemizi beklemeden kayığa yürüdü; kucağı eşyayla doluydu. Jim'le ben, bizi unutup da adada bırakmasın diye peşinden koştuk.

Elimizden kaptığı küreklere bütün gücüyle asıldı sonra. Derenin ağzından çıkar çıkmaz şapkasını fırlatıp attı kayığın kıçına, daha da hızlı çekmeye başladı kürekleri. Jim'le ben yardım edemiyorduk, çünkü sadece iki kürek vardı, ikisini de bırakmıyordu.

Bataklığın çevresinden dolaşırken hiçbirimiz ağzımızı bile açmadık. Kıyıya otuz metre kadar yaklaşınca, eşyalarımızı kayığın kıçına yığmaya başladı. Karaya çıkar çıkmaz da bütün eşyaları kurumuş çamurların üstüne fırlattı. Her yana tavalar, kovalar saçıldı.

İkimiz de ağzımızı bile açmaya korkuyorduk, çünkü Marvin Amca'yı daha önce hiç böyle görmemiştik. Olduğumuz yerde durup ona baktık. Marvin Amca kayığa bindi yine, ırmağa açıldı, dosdoğru bataklığa yöneldi. Ödümüz patladı, hiçkimse bataklığın o kadar yakınından geçmeye cesaret edemezdi çünkü. Oraları avucunun içi gibi bilirdi Marvin Amca, yine de bataklık tarafından yutulmayı göze aldı. Onu son gördüğümüzde Maud Adası'na yanaşıyordu.

Eşyaları toplayıp eve doğru koşmaya başladık. Koşmaktan birbirimizle konuşamıyorduk. Birbuçuk mil kadar ötedeydi evimiz, yol da yokuştu, ama o kadar yolu sırtımızda eşyalarla durup dinlenmek bilmeden koştuk.

Ön kapıya vardığımızda, Sophie Yenge, bizi karşılamak için sundurmaya çıktı. Koşarak geldiğimizi görmüştü pencereden, bu kadar erken dönmemize şaşmıştı. O sabah erkenden Marvin Amca'yla birlikte ayrılırken, Maud Adası'nda bir hafta kalacağımızı söylemiştik. Sophie Yenge, Marvin Amca'nın da gelip gelmediğini anlamak için yola baktı.

Jim eşyaları bırakıp sundurmanın merdivenine çöktü, soluk soluğaydı.

Sophie Yenge, ellerini kalçalarına dayayıp tepemize dikildi. «Marvin Amca'n nerde, Milton?» diye sordu. «Nerede Marvin Hutchins?»

Başımı salladım, ne diyeceğimi bilemiyordum çünkü.

Jim bana baktı, sonra merdivenin basamaklarına çevirdi gözlerini. Sophie Yenge'yle göz göze gelmekten çekiniyordu.

Sophie Yenge aramıza girip omuzlarından tuttu Jim'i, sarstı. Hem de öyle bir sarsış sarstı ki, saçları yüzüne döküldü Jim'in, dişleri de takmaymış gibi takırdadı.

Yanıma yaklaştı Sophie Yenge, beni Jim'den beter sarsarak, «Marvin Amca'n nerede, Milton?» diye sordu. «Cevap ver, Milton!»

Sophie Yenge'nin burnumun dibinde olduğunu görünce fırlayıp bahçenin öteki ucuna kaçtım hemen. Canı isteyince öyle bir sarsardı ki adamı, kızılcık sopası bile vızgelirdi o sarsışın yanında.

«O beş para etmez hergele bir ırmak orospusuyla fink mi atıyor yine?» dedi. Jim'le benim aramda mekik dokuyordu.

Sophie Yenge'nin daha önce böyle konuştuğunu hiç duymamıştım, ödüm patlamıştı, ağzımı bile açamadım. Hiç böyle şeyler söylemezdi Marvin Amca için. Aslına bakılırsa, önem bile vermezdi ona. yalnız odun kesmek filân gerektiği zaman konuşurdu.

Jim doğrulup Sophie Yenge'ye baktı. Marvin Amca hakkında böyle konuşmasına içerlemişti galiba. Sophie Yenge ne zaman Marvin Amca'yla

kavga etse, Marvin Amca'nın tarafını tutardı hep.

Birşeyler söylemek üzere ağzını açtı, ama tek kelime bile söyleyemedi.

«Biriniz cevap verin!» dedi Sophie Yenge. «Bak, konuşmak için sana bir fırsat daha vereceğim, Milton.»

«Nereye gittiğini, ne yapacağını söylemedi, Sophie Yenge. Yemin ederim, söylemedi!»

Sophie Yenge, ayağını yere vurarak, «Milton Hutchins!» diye bağırdı.

«Yemin ederim, Sophie Yenge!» dedim. «Belki vaaz vermeye gitmiştir.»

Ellerini kalçalarına dayayıp, «Ne vaazı?» diye bağırdı Sophie Yenge. «Vaazmış! O beş para etmez pezevenk gidip yaptıklarının yarısını elâleme anlatmaya kalksa, bütün memleket batar! Vaazmış! Ne vaazı? Bir halt karıştırmak için tüymeye kalktı mı vaizliği bahane ediyor hemen! Ama beni kandıramaz! Şimdi nerededir, adım gibi biliyorum ben! Bir ırmak orospusunu tavlamaya çalışıyordur! Vaazmış!»

Jim bana baktı, ben de Jim'e baktım. Sophie Yenge, Maud Adası'ndaki Evansville'li iki kızı nereden öğrenmişti acaba?

Sophie Yenge, ellerini daha da bastırdı kalçalarına, başıyla bize işaret etti. Kalkıp peşinden eve girdik.

«Evi temizleyeceğim,» dedi. «James, sen süpür-

geleri getir, Milton, sen de avludaki çamaşır kazanının altını yak, suyu ısıt. Ateş yanınca da buraya gel, tavandaki örümcek ağlarını süpür.»

Kapıları çarparak oda oda dolaştı Sophie Yenge. Pencerelerdeki perdeleri yırtarcasına indirmeye, yerdeki halıları çekip almaya koyuldu. Biraz sonra süpürge sesini duyuyorduk, derken pencerelerden duman gibi toz bulutları çıkmaya başladı.

JIM'IN KIZI

Güneş doğarken, katırlara yem vermek üzere büyük köşke giden bir zenci haberi Albay Henry Maxwell'e ulaştırmış, Albay Henry de şerife telefon etmişti. Şerif, Jim'i yakalayıp kasabaya getirmiş, bir hücreye tıkmış, sonra da evine gidip kahvaltı etmişti.

Jim boş hücrede bir aşağı bir yukarı dolaşarak gömleğinin düğmelerini iliklediği, o işi bitirince ranzaya oturup ayakkabılarını bağladı. O sabah her şey öylesine çabuk oluvermişti ki, bir yudum su bile içememişti. Ayağa kalktı, kapının yanındaki su kovasına gitti, ama şerif kovaya su koymayı unutmuştu.

Bu arada cezaevinin avlusunda birkaç kişi toplanmıştı, Jim onların seslerini duyunca pencereye gitti. Tam o sırada bir otomobil geldi, içinden altı-yedi kişi çıktı. Sokağın iki başından başka insanlar da göründü.

«Bu sabah ne oldu sizin evde, Jim?» dedi biri.

Jim çenesini parmaklıkların arasına sokup kalabalığa baktı. Hepsini tanıyordu.

Kendisinin içeri tıkıldığını bütün kasaba halkının nasıl duymuş olabileceğini düşünüyordu ki, bir başkası seslendi.

«Kaza oldu, öyle değil mi, Jim?»

Çırçır fabrikasına pamuk balyaları götüren bir zenci çocuk sokağın başından göründü. Araba cezaevinin önüne gelince katırları kırbaçladı, dizginleri gevşetti.

«Mahkeme kapısına düşmene üzüldüm, Jim,» dedi biri.

Şerif, elinde teneke bir sefertasını sallayarak, sokakta göründü. Kalabalığı yararak içeri girdi, sefertasını hücreye bıraktı.

Birkaç kişi, şerifin arkasından gidip içeriye bir göz attılar.

«Karım sana kahvaltı hazırladı, Jim. Birşeyler yesen iyi olacak. Jim.»

Jim sefertasına, sonra şerife, cezaevinin açık kapısına baktı, başını iki yana salladı.

«Aç değilim,» dedi. «Ama kızım açtı çok açtı.»

Şerif geriledi, elini tabancasına attı. Öyle çabuk geriledi ki, arkasındakilerin ayaklarına bastı.

«Sakın bir saçmalık edeyim deme, Jim,» dedi. «Otur da dinlen biraz.»

Kapıyı kapatıp kilitledi. Sokağa birkaç adım atmıştı ki, durup tabancasının toplusuna baktı, dolu mu diye.

Pencerenin önündekiler daha da yaklaştılar. Bazıları parmaklıklara vurdu, Jim pencereye gelip dışarı baktı. Onları görünce çenesini parmaklıkların arasına dayadı, iki eliyle de soğuk demirleri tuttu.

«Nasıl oldu bu iş, Jim?» diye sordu biri. «Kazaydı, öyle değil mi?»

Jim'in ince uzun yüzü parmaklıkların arasından süzülüverecekmiş gibi duruyordu. Şerif bir şey olmasın diye pencerenin önüne geldi.

«Sakın bir saçmalık etme, Jim.» dedi.

Jim'e ne olduğunu soran adam, dirseğiyle şerifi itti. Ötekiler daha da yaklaştılar.

«Ne oldu, Jim?» dedi adam. «Kazaydı, öyle değil mi?»

Jim, parmaklarıyla demir çubukları kavrayarak, «Hayır,» dedi. «Tüfeğimi alıp bilerek vurdum.»

Şerif pencereye yaklaştı yine.

«Hadi, Jim, anlatsana, ne oldu?»

Jim iyice dayadı yüzünü parmaklıklara, sanki kulakları olmasaydı demir çubukların arasından süzülüp çıkıverecekti.

«Kızım aç olduğunu söyledi, ben de dayanamadım artık.»

«Heyecanlanma, Jim,» dedi şerif, kalabalığı bir itiyor bir geri çekiliyordu.

«Gece yarısı yine uyandı, aç olduğunu söyledi. Açlığına dayanamadım artık.»

Biri, kalabalığı ite kaka pencerenin yanına kadar geldi.

«Jim, gelip yiyecek birşeyler isteseydin benden, verirdim; biliyorsun, nem var nem yoksa hepsini verirdim.»

Şerif bir kere daha yaklaştı pencereye.

«Doğru olmazdı,» dedi Jim. «Bütün yıl çalıştım, hepimize yetecek kadar kazandım.»

Durdu, parmaklığın ötesindeki yüzlere baktı.

«Ortakçılık ettim, ama gelip hepsini aldılar. Hem kazanayım hem de dilencilik mi edeyim? Gelip her şeyi aldılar. Bu sabah da kızım uyandı, aç olduğunu söyledi, artık dayanamadım.»

«Sen biraz uzan, Jim,» dedi şerif.

«Ama küçücük kızı bu yüzden öldürmek doğru mu?» dedi biri.

«Kızım aç olduğunu söyledi,» dedi Jim. «Bir aydır aynı şeyi söylüyordu. Gece yarıları uyanıp açım diyordu. Dayanamadım artık.»

«Benim evime yollasaydın ya, Jim. Karım da ben de bulur bulusturur birşeyler verirdik. Küçücük kızı bu yüzden vurmak doğru değil.»

«Hepimize yetecek kadar kazanmıştım,» dedi Jim. «Artık dayanamadım. Bir aydır açtı kızım.»

Şerif, ilerlemeye çalışarak, «Heyecanlanma, Jim,» dedi.

Kalabalık dalgalanıp duruyordu.

«Sen de bu sabah silâhı kapıp vurdun onu, öyle mi?» diye sordu biri.

Kalabalık daha da yaklaştı. Her yandan insanlar akıyordu cezaevine; yeni gelenler, ötekileri itekleyip ilerlemeye çalışıyorlardı, Jim'in sözlerini duymak için.

«Mahkeme kapısına düştün, Jim,» dedi biri. Ama işin içinde bir bokluk var.»

«Ne yapayım,» dedi Jim. «Kızım bu sabah aç uyandı.»

Cezaevi avlusu, sokak, boş arsalar erkekler ve çocuklarla dolmuştu. Herkes ilerleyip Jim'in söylediklerini işitmek istiyordu. Haber çabuk yayılmıştı kasabaya: Jim Carlisle tüfeğini kaptığı gibi sekiz yaşındaki kızı Clara'yı vurmuştu.

«Kimin tarlasında çalışır Jim?» diye sordu biri.

Kalabalıktan bir başkası, «Albay Henry Maxwell'in tarlasında,» dedi. «Dokuz-on yıldır onun tarlasında çalışır.»

«Henry Maxwell'in başkalarının malına göz koymaya ne ihtiyacı var? Yeteri kadar varlıklı zaten. Henry Maxwell yapmamalıydı bunu.»

Şerif ilerlemeye çalışıyordu yine.

«Mahkeme kapısına düştün, Jim,» dedi biri. «Ama işin içinde bir bokluk var.»

Şerif, omuzlarıyla yol açmaya çalıştı kendisine.

Bir adam, şerifi itti.

«Henry Maxwell niye aldı varını yoğunu?»

«Katırlardan biri bir ay önce ölmüştü, ona karşılık olarak aldı.»

Şerif parmaklıklı pencerenin önüne kadar geldi.

«Uzan da biraz dinlen, Jim,» dedi. «Çıkar kunduralarını, biraz dinlen, Jim.»

Öndekiler, dirsekleriyle iterek şerifi uzaklaştırdılar.

«Katırı sen öldürmedin, öyle değil mi, Jim?»

«Ahırda ölüvermiş,» dedi Jim. «Yanında bile değildim. Ölüvermiş işte.»

Kalabalık adamakıllı sıkışmıştı. Öndekiler cezaevi duvarına yapışmışlardı adetâ. Arkadaki hiçbir sözü kaçırmamak için daha da yaklaşma çalışıyorlardı. Ortadakiler öylesine sıkışmışlardı ki, kımıldayamıyorlardı bile. Herkes yüksek sesle konuşuyordu.

Jim, parmaklıklara iyice bastırdı yüzünü; elleri bembeyaz kesilinceye kadar demirleri sıktı.

Kalabalık sokaktan taşıyordu artık, boş arsalar bile dolmuştu. Biri bağırmaya başladı. Bir otomobilin üstüne çıkıp ciğerlerinin olanca gücüyle sövüp saydı.

Kalabalığın ortasındaki bir adam, yanındaki-

leri ite kaka otomobiline gitti. Binip tek başına gazladı.

Jim parmaklıklara yapışmış, pencereden bakarak duruyordu. Şerif sırtını kalabalığa vermiş, Jim'e birşeyler söylüyordu. Jim, şerifin sözlerini duyamadı.

Çırçır fabrikasına pamuk balyaları götüren bir adam, ne olduğunu anlamak için durdu. Kalabalığa baktı bir süre, sonra başını çevirip parmaklıklar aradındaki Jim'e baktı. Sokaktaki bağırmalar gittikçe artıyordu.

«Ne oldu, Jim?»

Karşı kaldırımdan biri, arabanın yanına geldi. Ayağını tekerleklerden birine dayayıp pamuk balyalarının üstündeki adama baktı, olanları anlattı.

«Kızım bu sabah uyanınca yine aç olduğunu söyledi,» dedi Jim.

Şeriften başka kimse duymadı onu.

Pamuk balyalarının üstündeki adam yere atladı, dizginleri bağlayıp sövüp saymaların gırla gittiği otomobilin yanına vardı. Bir süre dinledikten sonra, köşe başında duran zencilerden birini çağırdı, arabanın dizginlerini uzattı. Zenci arabayı çırçır fabrikasına doğru sürdü, adam kalabalığa karıştı.

Tam o sırada, otomobiline atlayıp gitmiş olan adam geri geldi. Bir süre direksiyon başında otur-

duktan sonra yere atladı. Arka kapıyı açıp kendi boyunda demir bir manevelâ kolu çıkardı.

«Açın kapıyı, Jim'i çıkarın,» dedi biri. «İçeri tıkılması doğru değil.»

Cezaevinin önündeki kalabalık yine dalgalanmaya başlamıştı. Otomobilin üstünde durmakta olan adam yere atladı, herkes cezaevine doğru ilerledi.

Kapıya ilk varan adam, yere, tozların içine atılmış uzun manevelâ kolunu aldı.

Şerif geriledi.

«Heyecanlanma, Jim,» dedi.

Döndü, hızlı adımlarla evine yollandı.

ATEŞ

Biri tabancayla iki-üç kere ateş etti; tabanca sesi, bakkal dükkânlarındaki konserve kutularının tozlarını uçuşturdu, vitrinlerdeki sineklerin bazılarını uyandırdı.

Üç yıldan beri, yani postahane soyguncularının Metodist kilisesinde köpekler tarafından enselendiği sabahtan beri, kasabada böyle heyecanlı bir olay olmamıştı.

Tabanca sesi kulaklarda hâlâ çınlıyordu ki, dükkânlardan, bilardo salonlarından iki-üç düzine adam çıktı; hepsi, ne olduğunu anlamak için, şehrin alanına koştular. Alana varır varmaz da fır dönmeye başladılar, hiçbir şeyi kaçırmayalım diye.

«Yemin ederim, patlayan bir .45'likti,» dedi biri. «Ama .45'liği olan kimse yok ki kasabada, millette .38'lik var

Tam o sırada, bankayla berberin arasındaki binadan koşarak bir adam çıktı, çocuklardan bazıları hemen ardına düştüler onun; adam, alanı boydan boya geçip sırtını eczanenin önündeki tuğla

duvara dayayıncaya kadar koştu. Bir otelden çıkmıştı, camları sinek ölüleriyle dolu üçüncü sınıf bir otelden.

Aradan üç-dört dakika geçmemişti ki, kasabanın şerifi Toy Shaw göründü; ya biri telefon etmişti anlaşılan, ya da tabanca sesini eve giderken duymuştu, koşa koşa geldi, pantalonunun askıları sarkıyordu.

«Bu saatte ne talim yapılır ne de tabancayla oynanır,» dedi biri. «Kahvaltıdan kalkar kalkmaz da tabancaya sarılanını hiç görmedim.»

Bu arada, sabah alışverişine çıkmış ev kadınları, ortalık kana bulanmadan evlerine varabilmek için bakkal dükkânlarının arka kapılarından sıvışıyorlardı. Saat dokuz-on sularında süslü şapkalar giyerek çıkarlardı alışverişe; bir ellerinde kesekâğıtları, öteki elleriyle eteklerini tutarak arka sokaklardan parmaklarının ucuna basa basa sıvışmaları görülecek şeydi.

Toy Shaw, tabancasını çekip aynı anda göğsüne yıldızını takarak, alanın ortasındaki kalabalığa daldı.

Soluk soluğa, «Ne oluyor?» dedi.

Biri, eczanenin duvarına dayanmış adamı gösterdi. Daha önce kimse görmemişti adamı, yılın bu vakitlerinde kasabaya gelen meyve ağacı satıcılarına benziyordu.

«Kim ateş etti bilmiyorum, ama bu koştu.»

«Tabancası var mı?» diye sordu Toy.

Adamın tabancası olup olmadığını kimse bilmiyordu. Herkes başını iki yana salladı.

Toy, tabancasını kılıfına sokup yıldızın yerini değiştirerek, «Peki öyleyse,» dedi. «Korkulacak bir şey yok.»

Tam o sırada, herkes eczaneye giden Toy'un peşine takılmışken, bir kadın otelin merdivenlerini koşarak indi, sokağa fırladı.

Millet kaçıştı, önüne ilk gelen binaya daldı. Berber dolunca, bankayla bilardo salonuna saldırdılar.

Kadının, daha doğrusu ancak on sekizinde gösteren kızın, elinde uzun namlulu çelik bir tabanca vardı.

Biri Toy Shaw'u dürtükledi, Toy başını berber dükkânından çıkarıp tabancayı atmasını söyledi kıza.

«O silâhı yere atın, bayan,» dedi; sonra içeri çekildi hemen.

Kız, kolunu uzatarak berber dükkânının duvarına nişan aldı, ateş etti. Silâh öylesine geri tepti ki, kız az kalsın sırtüstü yere düşecekti. Bir süre sonra parmağını kulağından çıkardı kız, kimseyi vurdum mu diye çevresine bakındı.

«Ne oldu, Toy?» diye sordu biri. «Yoksa bir kadından mı korkuyorsun?»

Toy, askıları omuzlarından geçirdi.

Pek göze görünmemeye çalışarak, «Silâhşör kadınlar var ya, bu da onlardan,» dedi.

«Atıyorsun, Toy,» dedi biri.. «Ufacık bir kız bu. Ahır kapısına bile karavana atar.»

Toy bir daha çıkardı başını kapıdan, dışarıya bir göz atar atmaz da geri çekti.

«Amma tuhaf, kadın dediğin de bir şeye bozulunca hemen silâha mı sarılırmış?» dedi. «Bu olaydan erkeklerin alacağı bir ders var: Silâhları öyle ortaya, kadınların bulabileceği yerlere bırakmamalı.»

Alanın karşısındaki adam yerinden bir santim bile kımıldamamıştı bu arada. Eczanenin duvarına dayanmış, bir telgraf direği gibi hareketsizdi.

«Sen ne biçim şerifsin, Toy?» dedi biri. «Bir kadının elinden silâhını bile almaya korkuyorsun.»

«Pazarlıkta bu yoktu,» dedi Toy. «Ben yemin ederken, silâhlı hırsızlarla banka soyguncularından söz ettim sadece, bir de öteki haydutlardan. Bu silâhşör kadınlar hakkında ağzımı bile açmadım.»

Kız geriledi, gözleriyle kapı ağızlarını, vitrinleri tarayarak otelden kaçan adamı arıyordu. Alanın ortasına gelince arkasını döndü, eczanenin duvarına dayanmış adamı gördü. Adam öylesine korkmuştu ki, dönüp kaçamıyordu bile.

Biri, Toy'u kapıya doğru iterek, «Hadi baka-

lım, fırsat bu fırsat,» dedi. «Gider arkasından yaklaşırsın, bir yakaladın mı tamamdır.»

Toy olduğu yerde kalmaya kararlıydı aslında, ama arkasından öylesine itip kaktılar ki, kendini sokakta buldu. Üstelik kapıyı da kilitlediler; çaresiz ya dönüp tabanları yağlayacak ya da kıza doğru gidecekti.

Ayaklarının ucuna basa basa, hiç ses çıkarmamaya çalışarak, kızın arkasından usulca yaklaştı. Pek de yaklaşamadı aslında, çünkü her adım atışında kız da bir adım atıyordu. Bir süre tek santim bile yaklaşamadı. Derken kız çorabını düzeltmek için durdu. Toy, adımlarını açtı.

Kıza tam altı metre kadar yaklaşmıştı ki, meşenin gölgesinde uyuyan köpeklerden biri uyandı, kasabayı saran sessizlikten korkup havlamaya başladı.

Kızın da, köpek gibi, Toy gibi, ötekiler gibi, ödü patlamıştı. Ne olduğunu anlamak için arkasına döndü.

«Ateş etmeyin, bayan,» diye yalvardı Toy. «N'olursunuz, ateş etmeyin!»

Kız parmağını kulağına götürüp Toy'a doğru ateş etti. Kurşun, Toy'un başının üstünden geçip ağacın yaprakları arasında kayboldu.

Titrek bir sesle, «Ömrümde hiçbir kadına ateş etmedim,» dedi Toy. «İnanın bana, bayan, şimdi de etmek istemiyorum.»

Gözlerini kızdan ayırmadan, göğsündeki yıldızı gösterdi.

«Bayan,» dedi, «Ateş etmeyin de ne yaparsanız yapın. Belediye sınırları içinde ateş etmek yasaktır.»

Kız parladı.

«Kapa çeneni!» diye bağırdı. «Ne yapacağımı senden öğrenecek değilim!»

Toy arkasına bir göz attı, kızın söyledikleri duyulmuş mudur diye merak ediyordu.

«Bayan,» dedi, «Biraz sonra bütün kurşunlarınız bitecek, o zaman ne yapacaksınız?»

Kız arkasını Toy'a dönüp eczanenin önündeki adama doğru koşmaya başladı. Toy da peşinden koştu kızın vaktinde yetişebilirse bir cinayeti önleyebilirdi.

Adam, canını kurtarmak için bile olsa, tek santim kımıldamaya korkuyordu. Bir kaçabilse varını yoğunu verirdi, ama tek santim bile kımıldamıyordu ayakları.

Kız, tabancayı adamın göğsüne doğru uzattı.

Toy, «Ateş etmeyin ona!» diye bağırdı. «Havaya ateş edin!»

Kız göğe çevirdi tabancasını, kalan kurşunları boşalttı. Kurşunlar bitince de yere, ayaklarının dibine attı silâhı.

Toy fırlayıp belinden yakaladı kızı. Karşıdan anlaşıldığına göre kız Toy'un kollarında bayılıver-

mişti. Toy, yere düşmesin diye, kızı tutmak zorunda kaldı.

Adam kaldırıma yığıldı, patlamış mısır gibi ter damlacıkları fışkırıyordu alnından.

Bu arada, kalabalık dükkânlardan fırlamış, alana dolmuştu.

Toy, kızı beti benzi atmış adamın yanına sürükleyip usulca yere oturttu. Kız, başı adamın omuzunda, yine bayıldı.

Koşup Toy'un sırtına vurdu biri. Toy ayağa fırladı.

Toy'un sırtına vuran adam, «Neyse ki, yürekli bir şerifimiz var,» dedi. «Böyle güpegündüz ortaya çıkıp bir kadının elinden silâhını almak kolay değil.»

Toy herkesin kendisini rahatça görebilmesi için geri çekildi biraz. «Bu da iş mi sanki,» dedi. «Çocuk oyuncağı.»

Kız yavaş yavaş kendine geliyordu. Gözlerini açtı, çevresini saran yabancıları görünce olduğu yerde korkuyla büzüldü. Kollarını yanındaki adamın boynuna dolayarak sımsıkı sarıldı ona. Adam boyuna yutkunuyordu.

Elleriyle adamın yüzünü kendine doğru çevirerek, «Bir şeyin yok ya, şekerim,» dedi kız.

Adam yine yutkundu.

Toy, kalabalığı iterek yol açtı. Herkes kenara

çekildi. Toy, kalabalıktan kurtulunca başparmaklarını geçirerek askıyı omuzlarından indirdi.

Neler söyleneceğini biliyordu şimdi; kurtuluş yoktu. Biri, köşeye kadar ardından geldi.

«Eve gidip biraz dinlensen iyi olacak, Toy,» dedi adam. «Bu kızcağızdan tabancayı almak epey yordu seni.»

Herkes katıla katıla gülmeye başladı. Kasabalılar öyle gürültü ediyorlardı ki, başka söylenenleri duyamadı. Adımlarını açıp olanca hızıyla köşeyi döndü.

KENDİNE BENZEYEN ADAM

Luther Branch elini neye atsa kuruyup giderdi. Hep öyle olmuştu ömründe. Paçavraya dönmüş elbiseler içinde yarı aç dolaşırdı. Ama tembelin biri değildi Luther, ne iş bulsa yapardı. Gece demez gündüz demez, canını dişine takıp herkesten çok çalışırdı.

Birkaç yıl önce, sigortacılık etmeye kalktı; evleri, dükkânları yangına karşı sigortalamaya çalıştı. Ama bunda da dikiş tutturamadı. Anlaşılan bir dolar bile kazanamayacaktı.

Bir gün, yine sigortacılık ettiği sıralarda, adamın biri gelip bu işin ona göre olmadığını söyledi.

«Luther,» dedi, «evimi sana sigorta ettirmem. Hiç de sigortacıya benzemiyorsun.»

Luther ne diyebilirdi, kendi de biliyordu öteki sigortacılara benzemediğini. Hattâ kasabada kimseye benzemediğini de biliyordu.

«Ne yalan söyleyeyim, Luther, sende sigortacı kılığı yok, hiç sigortacıya benzemiyorsun.»

«Neye benziyorum öyleyse?» diye sordu Luther.

«Orasını bilmiyorum, Luther. Seni kendine uygun bir iş yaparken görsem yadırgamam belki; ama ne kadar düşünsem, neye benzediğini çıkaramam. Kendine benziyorsun herhalde.»

Luther Branch kendine benziyordu. Çocukluğundan beri aynı şeyi söylerdi herkes, şimdi kırkını geçmişti ama yine kendine benziyordu.

Bir sabah Ben Howard'ın bakkal dükkânına gitti, Ben'le çene çalmak için. On onbeş yıldır, söyleyecek bir şeyi var mı diye, Ben'in yanına giderdi hep. Ben hemen o saat yeni bir işe atılıp para kazanmasını söyledi; madem yaptığı iş kendine göre değildi, Luther de yeni bir iş bulmalıydı.

«Başka ne diyebilirim ki?» dedi Ben. «Kendimi bildim bileli tanırım seni, aynı sokakta oturuyor, Pazar'ları aynı kiliseye gidiyoruz, sana yardım etmek için elimden geleni yapmak isterim. Hep arkadaşın olarak kalmaya çalıştım. Bana kalırsa, en iyisi her çeşit işi dene, sonunda bir işte çakılır kalırsın elbet. Aklıma daha iyi bir fikir gelmiyor ki, gelse söylerdim.»

«Kapı kapı dolaşıp meyve satsam,» dedi Luther. «Belki de beceririm. Bu işi hiç denemedim şimdiye kadar. Meyve satayım.»

Eve dönüp barakadan bir el arabası çıkardı, arabayı portakal, mandalina ve greypfrutla doldurdu. Meyve satmayı deneyecekti.

Önünde ilk durduğu evin zilini çalamadı, bir süre kapıda bekledi. Meyve satıcılığının da kendine göre bir iş olmadığı duygusuna kapılıvermişti. Dönüp eve gitmeye, bu işten vazgeçmeye karar verdi. Meyveleri de aldığı dükkâna götürecekti yine, zaten parasını vermemişti.

«Günaydın, Mr. Branch,» dedi biri.

Merdivenlerin yarısına kadar inmişti ki, kadının sesini duydu. Dönüp baktı, kapıda duruyordu kadın.

Tatlı bir sesle, «Bugün ne satıyorsunuz, Mr. Branch?» diye sordu.

«Meyve, Mrs. Todd,» diye cevap verdi Luther.

«Portakal, mandalina mı?»

Luther, Mrs. Todd'un sesinden, onun portakal, mandalina ya da greypfrut almak istediğini sezmişti. Biraz rahatlar gibi oldu, artık birşeyler satabilecekti sonunda. Sokağa koştu hemen, arabadan birkaç sepet alıp getirdi, kapının önüne sıraladı. Sonra şapkasını çıkararak geriledi. Mrs. Todd'un meyvelere bakmasını bekledi.

Mrs. Todd, eline bir portakal alarak, «Portakallar güzele benziyor,» dedi. «Greypfrut da istiyordum. Kaça veriyorsunuz, Mr. Branch?»

«Greypfrutlar...»

Kadın, greypfrutların fiyatını öğrenmek için Luther'e baktı. Gözleri bir an karşılaştı, Luther'ın

boğazına bir şey tıkanır gibi oldu. Öksürdü, boynunu uğuşturdu, ama dudaklarının arasından tek kelime bile çıkaramadı. Mrs. Todd gözlerini kaçırmıştı onun gözlerinden, ama yüzüne bakıyordu. Luther, durumun umutsuz olduğunu anlayıverdi. Hep böyle olmuştu zaten. Sigortacılık olsun, meyve, sabun, kapı tokmağı, elden düşme otomobil satıcılığı olsun, hep aynıydı. Karşısındaki durup da ona bakmaya başladı mıydı, o iş oracıkta bitmiş demekti. O işi yapacak adama benzemiyordu hiç.

Uzun süre ağızlarını bile açmadılar. Mrs. Todd, Luther'a bakarak geriledi. Luther, sepetleri alıp merdivenlerden indi, sokaktaki el arabasına doğru gitti. Arabaya vardığında, kadın da eve girip kapıyı kapamıştı.

Satılmamış meyveleri geri verip de boş arabayla eve dönerken, Luther hiçbir iş beceremeyeceğine inanmıştı. Yapılacak en iyi şey, kasabadaki düşkünler yurduna başvurmaktı. Başka ne yapsa faydasızdı. Alın teriyle para kazanmak için her yolu denemişti.

Ertesi gün Ben Howard'ın dükkânına uğradı bir ara. Ben müşterilerle uğraşıyordu, beklemesini işaret etti Luther'a. Luther, Ben serbest kalıncaya kadar bekledi; son müşteri de gittikten sonra, şeker tezgâhının önüne geldi Ben.

«Meyve satışları nasıl gitti, Luther?» diye sordu.

Luther başını önüne eğip gözlerini Ben'in ayaklarının altındaki yağ lekeleri içinde kalmış yere dikti.

Düşkünler yurduna başvuracağını tam Ben'e söylemek üzereydi ki, Ben sırtına vurdu Luther'in. Luther da ne diyeceğini unutuverdi.

«Bana bak, Luther, belki işlerine burnumu sokmam doğru değil ama dostunum senin, yardım etmek istiyorum. Bak, sana ne diyeceğim, Luther. Aklıma başka bir şey geldi. Bana kalırsa—»

Biri, dükkânın kapısını ardına kadar açarak içeri daldı o anda, Ben'le Luther'ın yanına, şeker tezgâhına gitti.

Ben, gelenin kim olduğunu görür görmez, «Ne oldu, Henry?» diye sordu. «Arkandan kovalayan mı var? Ne koşuyorsun öyle?»

«Hemen bir kasap bulmam gerekiyor, Ben, bir domuz kestireceğim. Benim iki yüz elli kiloluklardan biri kaçıp sokağa fırlamış, bir kamyonun altında kalmış, birkaç dakika önce. Hemen bir kasap bulmam gerekiyor. Hava çok sıcak, bu havada ben kendim dünyada kesemem hayvanı. Kimi bulabilirim?»

«Pazaryerine gidip Jim Hall'ü bulsana,» dedi Ben. «İşi bu.»

«Demin konuştum Jim'le, dükkânda yalnız olduğu için bırakıp gelemiyor. Bir başkasını bulmam gerekiyor. Öyle birinci sınıf kasap olması şart de-

ğil, ben de yardım ederim. Ama hemen kesecek birini bulmam gerekiyor.»

İkisi de kafalarını çalıştırıp domuzu kesecek birini ararlarken, Luther kapıya yöneldi. Tam çıkmak üzereyken, Ben yetişti.

«Belki senin bildiğin biri vardır, Luther; düşün bakalım, Henry'nin domuzunu kesecek biri geliyor mu aklına?»

Henry birkaç adım ilerleyip gözlerini Luther'ın yüzüne dikti. Ağzı bir karış açılmıştı, alt dudağı sarkıyordu. Ben de Luther'a bakmaya başlamıştı o arada. Luther şaşkın şaşkın birinden öbürüne baktı. Domuzun ölümünden onu suçlayacaklar sandı.

Henry, Luther'ı tepeden tırnağa süzmek için birkaç adım gerileyerek, «Namussuzum ki,» dedi, «namussuzum ki, karşımda duruyor işte!»

Luther ne yapacağını bilemeden kapıda duruyordu. Kendisine niye baktıklarını söylemelerini bekliyordu.

Henry, Ben'e bir göz atıp Luther'a yaklaştı, elini onun omuzuna koydu.

«O herif sensin Luther Namussuzum ki sensin.»

«Doğru söylüyor, Luther,» dedi Ben. «Henry haklı.»

Luther karşı koymaya çalıştı.

«Ben sokakta domuz momuz ezmedim. Kam-

yonum bile yok. Sen de bilirsin ki, benim el arabasıyla değil domuz, civciv bile ezemem.»

«Hayır, hayır!» diye bağırdı Henry. «Domuzumu sen öldürdün demedim ki. Karıştırıyorsun. Kasap arıyorum ya, o işi sen yapabilirsin demek istedim. Luther, kasaba benziyorsun tıpkı!»

İkisi de heyecanlanmıştı.

«Artık sıkıntıların sona erdi, Luther,» dedi Ben. «Artık ömrün boyunca rahat edeceksin. Yılbaşına varmadan kendi dükkânını açarsın, gör bak, herkes etini senden almaya başlayacak. Belki Jim Hall'ün canı sıkılacak buna, ama ne yaparsın, sıkılırsa sıkılsın. Hem belki, Jim'i de yanına yardımcı diye alırsın. Ama patronluğu ona bırakma sakın. Patron sensin, herkes patron diye seni görmeli karşısında.»

Henry de başını sallıyordu bu arada.

«Luther,» dedi, «İnsanlar bir şey alacakları zaman onu satan adama da dikkat ederler. Bir satıcı, sattığı şeye benzemeli. Dünyanın başlangıcından beri böyledir bu.»

«Ama kasap dükkânı açacak param yok ki,» dedi Luther.

«Sen o işi bana bırak,» dedi Ben. «Böyle şeyleri düşünme bile. Sen nasılsan öyle kal, yeter.»

Luther, yara içindeki parmakları görünmesin diye, ellerini cebine soktu. Titriyordu.

«Bunu daha önce niye söylemedin bana, Ben?»

diye sordu. «Bak, kırk yıldır hiçbir işte dikiş tutturamadım. Bunu yirmi yıl önce söyleseydin, işlerim tıkırında olurdu şimdi. Daha önce niye söylemedin?»

«Aklıma gelmedi ki, Luther; Henry kasap aradığını söyleyince düşündüm. Henry söylemese aklıma geleceği de yoktu. Yanılmıyorum, Luther. Ben adamı gözünden tanırım.»

Henry kapıya gitti.

«Çabuk ol, Luther. Karanlık basmadan şu domuzu keselim.»

Luther dükkânın önüne, kaldırıma çıktı; sokağın karşısına, Jim Hall'ün kasap dükkânına doğru baktı. Başı dikti artık, kamburu çıkmıyordu, gövdesi kaskatı kesilmişti. Henry onu kolundan yakalayıp çektiğinde hâlâ kasaba bakmaktaydı.

Köşeyi dönerlerken başını çevirip bir daha baktı Luther, sonra Henry'nin yanında keyifle yürümeye koyuldu. Öyle hızlı yürüyordu ki, Henry zor yetişiyordu ona.

CEVİZ PEŞİNDE

Church yemekten sonra sokağın başında göründüğünde, elinde babasının yulaf çuvallarından biri vardı; çuval öylesine büyüktü ki, bir fıçı ceviz alırdı rahatça. Ben de, elimde yirmi beş kiloluk bir un çuvalıyla, sokağın başında Church'ü bekliyordum.

Church durup da çuvalını gösterince, «Bu koca çuvalları ceviz doldurup sırtlarsak göbeğimiz düşer,» dedim. «Daha küçüğünü bulamadın mı?»

«Ya sen?» dedi Church.

«Bir tek bunu bulabildim. Zaten ağzına kadar doldurmak zorunda değiliz ki. Benimki yarıya kadar dolsa şimdilik yeter.»

«Benimki de,» dedi. «Hadi. Acele etmezsek bir avuç bile bulamayız. Bahse girerim ki, şu anda birileri bütün cevizlerin altından girip üstünden çıkıyordur.»

Sokağın sonuna kadar gittik, sonra P.G. Howard'ın ambarının arkasında, yol kenarındaki pamuk tarlasını geçtik. Yarım mil genişliğindeydi tarla, tarlanın ötesinde de her sonbahar gidip ceviz topladığımız koru vardı. Birsürü ceviz ağacı

vardı orada, ama koru o kadar büyüktü ki, bir ceviz ağacı bulmak bile dünya kadar vaktini alıyordu adamın.

Pamuk sıralarının arasından yürüyüp kurumuş sapların üstünden atlayarak, «İnşallah bu keresinde yükümüzü tutarız,» dedi Church. «Bizim banyoyu ağzına kadar cevizle doldurmak istiyorum, daha doğrusu ceviz içiyle.»

Önceki yıl üç-dört çuval ceviz toplamıştık, güneşte kuruttuktan sonra hepsini kaldırmıştık, topladığımız cevizler bütün kış yetmişti bize.

«Geçen yıl nasıldı?» dedim. «Yine o kadar toplarsak birazını satıp para kazanırız.»

Church, yerden aldığı bir taş parçasını fırlatabildiği kadar uzağa fırlatarak, «Daha neler?» dedi. «Hepsini yerim ben.»

Kasabanın aşağısından dereye kadar uzanan hendeklerin birinden geçtik. Bu mevsimde kuru olurdu hendek, sadece kış aylarında yağmur suyuyla dolardı çünkü. Hendeğin kumlu dibinde birsürü tavşan izi vardı. Anlaşıldığına göre, tavşanlar, pamuk ve yulaf tarlalarında kendilerini arayan köpeklere görünmemek için hendeklerden gidiyorlardı hep.

Church, hendeğin kenarında durup ayağıyla biraz toprak yuvarladı.

«Tavşanlar şu hendeklere bir düştüler miydi

kolay kolay çıkamazlar,» dedi. «İyi ki tavşan değilim.»

«Onlar bizden daha rahat,» dedim. «Hem merak etme, çıkmak istedikleri zaman nasıl çıkacaklarını bilirler, birsürü yol yapmışlardır.»

Church biraz daha toprak yuvarladı hendeğe. Kasabanın yakınlarında kazılan bütün hendekler gibi, bu da iki metre derinliği, bir metre kadar da eni olan bir hendekti. Üstünden atlamak zor değildi, ama önlerine bakmayan bazı köpeklerle tavşanlar zaman zaman içine düşerdi.

Church geriledi, koşarak üstünden atladı hendeğin, ben de atladım. Koruya yaklaşmıştık artık, oraya varıncaya kadar da durmadık. Meşe ağaçları öylesine yüksekti ki, öteki ağaçları saklıyorlardı sanki, ceviz ağacı bulmak da bayağı dertti. Nerdeyse korudan çıkmak üzereydik ki, bir ceviz ağacı, hem de kocaman bir ceviz ağacı gördük; ama biri bizden önce davranmış, ne ağaçta ne de ağacın dibinde bir tek ceviz bile bırakmamıştı. Üstelik eve kadar bile sabredememiş, cevizlerden birkaçını oracıkta kırıp yemişti.

Çuvalını yere atıp ceviz kabuklarına bakarak, «Ben de bundan korkuyordum işte,» dedi Church. «Ama kimdir bu cevizleri toplayan, bilmek isterdim doğrusu.»

«Hepsini toplayamazlar,» dedim. «Bahse girerim ki, yüz ağaç daha vardır koruda.»

Yürümeye başladım, Church de çuvalını alıp arkama düştü. Daha önce gelmeyişimize adamakıllı kızmıştı. Korudan çıktığımızda bir tek ceviz bile bulamamıştık.

Church, babasının yulaf çuvalını yere fırlatıp tekmeleyerek, «Ne dersin bu işe, Ray?» diye sordu.

«Tarlanın öteki yanındaki koruya bakalım,» dedim. «Biryerlerde mutlaka ceviz vardır.»

Church çuvalın ucundan tuttu, yerde sürükleyerek yürümeye başladı benimle.

İkinci koruya gitmek için tarlanın tam ortasına gelmiştik ki, bir hendeğe daha rastladık. Tam üstünden atlayacaktım ki, birkaç metre ötede, hendeğin içinde birinin yattığını gördüm. Atlamasına fırsat kalmadan kolundan yakaladım Church'ü.

«Ne oluyor, Ray?» diye sordu.

Onu hendekten uzaklaştırarak, «Bağırma öyle,» dedim. «Hendeğin içinde biri var, Church.»

«Nerede?» dedi, korkmuşa benziyordu.

Elimle gösterdim.

Biraz titreyerek, «Ne yapacağız?» diye sordu. «Eve dönelim hadi.»

Ellerimle dizlerimin üstüne çöktüm, Church de yanıma çöktü.

«Dur bakalım, kimmiş?» dedim. «Şimdi öğrenirim. Hendeğin içinde de böyle yatılır mıymış?»

Ben hendeğin kenarına varıncaya kadar yerinden kıpırdamadı Church. Sonra yanıma geldi.

«Bakarsın bir gören olur, Ray,» dedi. «Ateş filân ederler.»

Soluğumu tutarak iyice yaklaştım hendeğe, içine baktım. Annie Dunn sırtüstü kumlara uzanmış, mavi göğe bakıyordu. Entarisi beline dolanmıştı, kırmızı çamur içindeydi her yanı; çamur, güneşte kan gibi parlıyordu. Çevremizi saran sessizlik gibi hareketsizdi, biriyle hendeğin içinde boğuşmuş gibiydi.

Annie bir sokak ötemizde otururdu, hep biryerlere gider, biryerlerden gelirdi. Babası un değirmeninde öldürüldükten sonra evde oturmaz olmuştu, bazen annesi gelir, Annie'yi görüp görmediğimizi sorardı.

Church dirseğime yapışıp beni çekmeye çalıştı. Başımı sallayıp kendimi kurtardım. Bir süre sonra beni çekiştirmeyi bıraktı, benim yanıma geldi. Annie bir milim bile kımıldamamıştı.

«Merhaba, Annie,» dedim.

Biraz toprak koptu hendeğin kenarından, Annie'nin üstüne yuvarlandı. Annie yüzümüze bakıyordu.

«Nen var, Annie?» dedi Church; öyle korkmuştu ki, yerinde duramıyordu.

Annie gözlerimizin içine baktı, ama bir şey demedi.

«Hendeğin içinde ne yapıyorsun, Annie?» diye sordum. «Biriyle mi boğuştun, ne yaptın, Annie?»

Annie gözlerini yumdu, bir an içinde pamuk gibi bembeyaz kesiliverdi yüzü. Bakıyorduk; iki büklüm oldu, ayaklarıyla hendeğin kenarlarını tekmelemeye başladı. Ayakkabılarından biri çıkmıştı, çorabının altı kırmızı çamura bulanmıştı. Church biraz geriledi, ama Annie bir çığlık atar atmaz ne olduğunu merak edip yine geldi yanıma.

Annie yine yatışınca, Church, ağzı bir karış açık, ona baktı. «Yaralı mısın, Annie?» dedi. «Ne diye bağırıyorsun öyle, canın mı yanıyor? Bir şey söylesene, Annie.»

«Niye çıkıp eve gitmiyorsun, Annie?» diye sordum.

Annie yine bağırdı, sonra hiç kıpırdamadan, çıt bile çıkarmadan, bir süre daha yattı. Yüzüne renk gelmişti biraz, gözlerini açıp yüzümüze baktı yine, ilk baktığı gibi.

Cılız bir sesle, «Kimseye söyleme, Ray, sen de Church,» dedi. «Kimse bilmesin.»

Sesi öyle yalvarırcasına çıkıyordu ki, sessizce başlarımızı sallamadan edemedik.

«Kalkıp o hendekten çıksan iyi olacak,» dedi Church.

«Olmuyor,» dedi Annie. «Kalkamıyorum, Church.»

«Kalkmak istemiyor musun?» dedi Church.

Annie, sallayabildiği kadar salladı başını.

«Annene söyleyeceğim, Annie,» dedi Church. «Şimdi o hendekten çıkıp evine gitmezsen annene her şeyi anlatacağım.»

Annie'nin yüzü bembeyaz kesildi yine; ellerini hendeğin iki kenarına yapıştırdı, çamurlu toprağı sıkmaya başladı; öylesine sıktı ki, çamurlar parmaklarının arasından sızdı. Sonra yine bağırmaya başladı.

«Ben eve gidiyorum,» dedi Church. «Burada kalamam artık.»

Ben de korkmuştum, ama Annie'yi öyle hendeğin dibinde çığlık çığlığa bırakıp kaçmak doğru olmazdı. Church'ü dirseğinden tuttum.

Ellerimizin altından biraz daha toprak yuvarlandı hendeğe, Annie'nin üstü başı toprak içinde kaldı. Ama o aldırmıyordu bile.

Bağırmayı bırakıp gözlerini açtığında, Annie'ye benzemiyordu artık. Yanaklarına renk gelmemişti.

Cılız bir sesle, «Kimseye söyleme, Ray, sen de Church,» dedi. «Söz mü?»

«Niye?» dedi Church. «Niye kimseye söylememizi istemiyorsun, Annie?»

Gözlerini yumarak, «Çocuk doğuruyorum,» dedi Annie.

Church öylesine eğildi ki, bir yığın toprak

koptu, hendeğe yuvarlandı. Annie'nin ayaklarının biri toprakla örtüldü.

Gerilledik, on metre kadar uzaklaşmadan ayağa kalkmadık, ellerimizle dizlerimizin üstünde dört ayak yürüdük.

Church, soluk soluğa, her kelimeden sonra duraklayarak, «Hadi, tüyelim buradan,» dedi. «Eve gitmek istiyorum.»

Koşmaya başladık tarlada. Ortasına kadar gelmiştik ki, ceviz çuvallarını hendeğin yanında bıraktığımızı hatırladım, ama ağzımı açıp da tek kelime söylemedim Church'e. Koruya vardığımızda, Church soluk soluğaydı, bir dakika durup oradaki ağaçlara yaslandık.

Her kelimeden sonra duraklayarak, «Annie ölür mü dersin, Ray?» dedi Church.

Ne diyeceğimi bilemiyordum. Koşmaya başladım yine, Church de bağırmaya başladı, arkada kalmıştı çünkü. P.G. Howard'ın ambarının arkasındaki tarlaya vardığımızda hâla bağırmaktaydı Church, bağırmaktan önünü göremiyordu. İki - üç kere yere kapaklandı, ama beklemedim onu. Bizim evin sundurmasına varıncaya kadar koştum.

BİR SONBAHAR AŞKI

En aşağı iki aydır her Pazar gecesi, Amos Williams bir testi yıllanmış elma şırası götürüyordu Esther Tibbets'a; artık bir sonuç almanın zamanı gelmişti. Bütün yaz Esther'la evlenmeye çalışmıştı Amos, ama Esther'ın büyük bir çiftliği, güzel binaları vardı, halinden memnundu. Her Pazar gecesi, Amos'la evlenmeye razı olacakmış gibi yapıyordu Esther; ama elma şırası biter bitmez Amos çekip gitmek zorunda kalıyor, yeni bir denemeye girişmek için de haftanın geçmesini bekliyordu.

Pazartesi sabahları şişhanedeki işinin başına dönünce, herkes bir gece önce neler olup bittiğini öğrenmek istiyordu. Şişhanede çalışanların hepsi, Amos'un kış gelip de soğuklar bastırmadan Esther'la evlenmeye çalıştığını biliyordu. Oradaki adamlardan biri, yeteri kadar elma şırası içen bir kadının, karşısına çıkan herhangi bir erkekle evlenebileceğini söylemişti; bunun üzerine de Amos bir testi şıra götürmeye başlamıştı Esther'a.

Biri, arkadaşlarına göz kırparak, «Esther dün gece ne dedi, Amos?» diye sordu. «Seninle evlenecek miymiş?»

Amos birkaç dakika ağzını bile açmadı. Şişhanede küçük şeker şişleri yapıyorlardı o hafta, depoda birsürü büyük şiş vardı, hafta sonundan önce teslim edilmek üzere şeker şişi siparişi almışlardı. Amos bir İngiliz anahtarı alıp tornayı ayarladı, oturuyordu, ötekiler başına toplanmışlar, Amos'un Esther'i anlatmasını bekliyorlardı.

«Elma şırası çabucak bitti,» dedi Amos. «Nerdeyse kabul edecekti benimle evlenmeyi, ama şıra bitiverdi işte.»

Bir başkası, «Amos,» dedi, «Sen de önümüzdeki Pazar gecesi iki testi şıra götür öyleyse. Ben karıma asılırken önceleri bir türlü iş çıkaramadım; sonunda iki testi elma şırası götürmeye başladım da benimle evlenmeye razı ettim. Sen de iki testi şıra götür, Amos. Gör bak, işler nasıl tıkırında gidecek.»

«Bir çaresini bulmalı,» dedi Amos: «Benim şıra fıçısı da boşalıyor. Beş-altı galon şıra ya kaldı ya kalmadı. Kış da geliyor üstelik. Esther benimle evlenmezse gidip yeni battaniye almam gerekecek.»

«Önümüzdeki Pazar gecesi iki testi götür Esther'a; eğer işe yaramazsa, Amos, söz veriyorum, kendi fıçımdan beş galon şıra vereceğim sana.»

Amos makinenin kayışını çekip şiş yapmaya koyuldu. Kış yaklaştıkça keyfi kaçıyordu. Geceler soğumadan Esther'la evlenmeyi aklına koymuştu,

böylece yeni battaniye almak zorunda kalmayacaktı. Ablası, geçen bahar evlenince evdeki bütün yorganları götürmüştü; o yorganları bir daha da geri alamamıştı. Birsürü yorganı vardı Esther'ın; bir evlenseler, onun yorganlarını örtünürdü. Şimdi bütün iş, Esther'ın «Olur» demesine kalıyordu. Şişhaneye kendi evinden bir mil daha yakın olduğu için, Esther'ın evinde otururlardı, işe gelirken de bu kadar yürümezdi o zaman.

Hafta sonu geldiğinde umutsuzluk içindeydi Amos. Salı'dan beri korkunç ayaz çıkıyordu geceleri, ablasının beğenmeyip de bıraktığı eski sarı yorgandan başka bir şeyi yoktu. Şimdi gidip de iki üç battaniye almak parayı sokağa atmak demekti; öyle ya, düzinelerle yorganı vardı Esther'ın; kış gelip de soğuklar bastırmadan bir evlenseler ne iyi olacaktı.

Pazar akşamı erkenden, yanına iki testi elma şırası aldı Amos, Esther'ı görmeye gitti. Kapıdan girer girmez oturup içmeye başladılar, Amos öyle istedi. Esther elma şırasını, hele yıllanmış olursa, pek seviyordu; saat dokuz olmadan testilerin birini bitirdiler. Amos ağzını açıp da tek kelime söylememişti evlilik konusunda. Lâfı ikinci testiye başladıklarında açmaya niyetleniyordu.

Esther, ikinci testiden şöyle esaslı bir yudum

aldı, oturmadan önce kendi kendine biraz dansetti.

Amos, «Benim şıra da şıradır hani,» diyerek söze başladı.

Esther testiyi ağzına götürüp iki üç yudum daha içti.

Gülümseyerek, «Senin elma şıranın üstüne yoktur, Amos,» dedi.

Amos, avuçlarındaki çivit lekesini çıkarmak için ellerini dizlerine sürttü.

Utanmadan bir yalan kıvırdı. «Evlendiğim zaman bizim şişhanedeki çocuklar bir fıçı elma şırası verecekler bana.»

Sonra da, attığı palavranın etkisini ölçmek istercesine, Esther'a bir göz attı. Tavana bakıyordu Esther, Amos'un her Pazar gecesi bir testi şırayla niye geldiğini bilmiyordu sanki. Amos bir bardak şıra daha doldurdu testiden.

Esther şırayı içerken, Amos yan odada yatağın ayak ucuna üstüste yığılmış yorganları inceledi. Esther'in yorganlarını görünce, hemen evlenivermek geldi içinden, kararını pekiştirdi. Böyle her hafta gelip o güzelim elma şırasını Esther'a içirmenin bir anlamı yoktu; evlenirse her gece burada yatar, şırayı da kendisi içerdi.

Hele şimdi büyük bir fırsat geçmişti eline, öyle ya, iki testi getirmişti. Esther, testilerin ikisini

de içip hâlâ evlenmemekte direnirse boşuboşuna gelip şırayı bitirmek saçmalık olurdu.

Esther bardağı dipleyip Amos'a uzattı. Amos masaya koydu bardağı, Esther'a baktı; Esther, parmaklarıyla eteğini kaldırıp bacak bacak üstüne attı. Tamam, ikinci testi etkisini gösteriyordu işte, bir testi şarap getirdiği gecelerde Esther böyle keyifle bacak bacak üstüne atmamıştı hiç. Biraz daha şıra koydu; Esther, bardağı dudaklarına götürürken, Amos da lekeli ellerini uğuşturdu.

«Esther, bankada yedi bin dolardan fazla param var,» diye söze başladı. Ne zaman evlenme teklifinde bulunsa hep böyle başlardı söze. «Çiftliğim de üç bin dolar eder, borcum filân da yok.»

Esther gözlerini kaldırıp Amos'a baktı. Uykulu uykulu bakıyordu, ama cin gibiydi aslında.

«Evlenmek istemiyorum,» dedi, ilk olarak kıkırdadı. «Böylesi daha iyi, Amos.»

Evet, kıkır kıkır gülüyordu, başına ilk geliyordu böylesi, anlaşılan şıra adamakıllı tutmuştu. Amos, evlenme teklifinin geri çevrilmesinden irkildi, gözlerini Esther'a dikti.

Sinirli sinirli, «Ama battaniyeler—» diye bağırdı.

Esther, dirseklerinin üstünde doğrularak, «Ne battaniyesi?» diye sordu. Ayağa kalktı, artık kendini tutamıyor, boyuna gülüyordu.

Umutsuzluk içinde, «Kış geliyor soğuklar bastıracak!» diye bağırdı Amos.

Esther yine güldü. «Bastırırsa bastırsın, ne çıkar bundan?»

Keyfi adamakıllı kaçmıştı Amos'un. «Battaniyeleri düşünüyordum da,» dedi.

Esther kapıya gidip yatak odasına baktı. Amos gelip onun yanına dikildi.

«Bende hiç battaniye yok, Amos,» dedi Esther, gülüyordu. «Ama dünya kadar yorgan var.»

Bir umut belirtisi parladı Amos'un içinde; yatağın üstündeki yorganlara baktı.

Kararlı bir sesle, «Evlenelim, Esther,» dedi. «Benimle evlenir misin?»

Esther, Amos'u sertçe itip yerine döndü. Gülmekten konuşamıyordu.

Amos masaya gidip bir bardak şıra koydu ona. Esther şırayı içerken, Amos da testiye bir göz attı, nerdeyse boşalmıştı; acele etmeli, şıra bitmeden Esther'ı kandırmalıydı.

Esther boş bardağı uzatınca, Amos ellerine sarılıverdi onun; Esther ellerini çekmeye fırsat bulamadı. Sonra sımsıkı sarıldı Esther'a, onu öpmeye başladı. Kaçmasın diye sıkı sıkıya sarılmıştı, bir yandan da evlenmenin sözünü ediyordu.

Esther'le boğuşarak, «Benimle evlenmeni istiyorum,» dedi. «Evlenmezsen kış için battaniye almak zorunda kalacağım çünkü.»

Esther onu itti, tırmaladı, ama Amos daha da sıkı sarıldı. Çıldırmış gibiydi Esther, bir yandan kurtulmaya çalışıyor, bir yandan da kıkır kıkır gülüyordu. Amos bir eliyle onu tutmaya çalışırken bir eliyle de bardağa şıra koydu, Esther'a zorla içirmeye çalıştı.

Esther, ansızın bütün gücüyle itti Amos'u; ikisi de yere yuvarlandılar. Amos'a bir şey olmadı, ama Esther, düşerken dizini iskemleye çarptı, bacağı yarıldı. Oluk gibi kan akmaya başladı çorabından, yer kan içinde kaldı.

Amos bir daha başladı söze. «Esther, kış gelmeden evlenelim—»

Sözünü bitirmeye fırsat kalmadan, Esther yanındaki testiyi yakalayıp kafasına indirdi Amos'un. Neyse ki, tam oturtamamıştı, testi Amos'un kafasını sıyırıp geçti, bir an sersemletti onu, o kadar. Sonra demir sobaya çarpıp parçalandı. İkinci testiyi de yakaladı Esther, ama Amos atik davrandı. Testiyi kafasına yemeden fırlayıp bahçeye kaçtı. Yola çıktığında, Esther de kapıya varmıştı. Testiyi Amos'a fırlattı. Amos kafasını eğip kurtuldu, sonra da koşa koşa evine gitti.

Amos, ertesi sabah şişhaneye giderken, Esther'la evlenmesinin suya düştüğünü düşünüyordu. Pişmandı; öyle ya, geçen yıldan kalma ne kadar elma şırası varsa, hepsini Esther'a içirmişti,

üstelik iki-üç battaniye almak zorunda kalacaktı şimdi.

Şişhaneye vardığında, kapıda bir yabancının durduğunu gördü. Amos içeri girmek istedi, yabancı kapıdan çekilmedi, kıpırdamadı bile.

«Adın Amos Williams, öyle değil mi?» diye sordu.

Amos, keyifsiz bir sesle, «Evet, kendimi bildim bileli Amos Williams'dır,» dedi; içeri girmeye davrandı.

Adam, elindeki kâğıdı göstererek, «Benimle geleceksin, kodese gidiyoruz,» dedi.

«Sebebi?» diye sordu Amos.

«Esther Tibbets'ın Şahsına Tecavüz'den. Kâğıtta öyle yazılı.»

O sırada şişhanede çalışanlardan biri göründü yolda; Esther'a iki testi şıra götürmesini, bu da işe yaramazsa Amos'a beş galon şıra vereceğini söyleyen adamdı bu. Kapıya gelince ne olduğunu sordu. Amos da anlattı.

Bir küfür savurarak, «Hep senin yüzünden oldu bunlar,» dedi. «İki testi şıra götürürsem benimle evleneceğini söyledin, şimdi de tecavüzden kodese attırıyor beni.»

«Doğrusunu istersen kodesi boylaman hoş bir şey değil, Amos, ama bütün suç sende.»

«Bende mi?»

«Sende tabii. Bak, Amos, üç türlü kadın var-

dır. Bir testilik kadın, iki testilik kadın, üç testilik kadın. Esther'ın üç testilik kadınlardan olduğunu baştan söyleyecektin bana. Ben nerden bileyim? Söyleseydin, ben de iki testi şıra yerine üç testi şıra götür derdim.»

BALAYI

Claude Barker niye evlendi, onun orasını karıştırmayın. Herkes günün birinde buna benzer bir şey yapar nasıl olsa Aylarca tek başına sürter de, günün birinde karşısına bir kız çıkınca, hem de o biçim bir kız neyse, onu da karıştırmayın.

Evlenen Claude değil de bir başkası olsaydı kimsenin bir şey diyeceği yoktu. Aylâğın tekiydi Claude, beş-altı yıldır, hattâ on-on iki yıldır hiçbir iş yapmazdı, bilardo salonundan çıktığı da görülmemişti. Benzin istasyonunda çalışacağını, işin boşalmasını beklediğini söylerdi hep, ama işsiz güçsüz takımından herkes aynı şeyi söylerdi.

Claude'un ilk geçişinde, Jack'le Crip, benzin istasyonunun önünde, güneşte oturuyorlardı. Sabahın onuydu, Claude evlenme izni almak için adliyeye gidiyordu.

«Claude'un niyeti ne?» dedi Crip.

Claude'un o sabah Jack'den ödünç aldığı otomobil, adliye yolunu kaldıramayacakmış gibi garip garip sesler çıkarıyordu.

«Ne bileyim ben,» dedi Jack. «İş peşindedir belki.»

Tükürerek, «Yaa,» dedi Crip. «İşten kaçıyordur desen daha doğru olur belki. Böyle otomobille kaçıldığı da görülmüş şey değil. İşin aklı varsa, Claude'un üstüne üstüne gitmez, dönüp tam gaz Atlanta'ya tüyer. Baksana moruğa...»

Moruk, Claude'un babası, postahanenin önündeki sıraya otarmuş, Claude'un niye evleneceğini bildiğini söylüyordu. Herkes, çırçır fabrikasının düdüğünü bekliyordu, eve gidip yemek yemek için. Claude adliyeye gidip dönmüştü, yarım saat önce de belediye binasının yanındaki papazın evinden çıktığı görülmüştü.

Claude'un babası, oğlunun niye evlendiğini bildiğini söyledi. «Ne de çok şey biliyormuşsun ya,» dedi biri. «Bu memlekette Willeen Howard gibi kızların kökünе kibrit suyu ekilince ortalığın tadı tuzu kalmaz.» «Doğru,» dedi bir başkası. «Willeen Howard gibi kızların hepsi evlenip ortalıktan toz olunca, memleketi zencilere, pamuk kurtlarına, solucanlara bırakır, çeker giderim buradan.»

Saat yarımdı, demiryolunun oradaki çırçır fabrikasının düdüğü öğle tatili için uzun uzun öttü. Claude'un babası kalktı, karısı ne yemek yapmış diye eve gitmeye hazırlandı.

«Claude niye evleniyor, söyleyeyim size. Çocuk daha toy, beyaz kızlarla fink atmaya alışmamış. Bundan önce.

Kalabalık, bir ambarın duvarına çarpan çürük yumurta gibi dağıldı.

«Claude bundan önce...»

İhtiyar Barker sözünü bitiremedi. Karısının yaptığı yemek soğumadan önce eve gidip masaya çökmeliydi.

Öğle saatlerinde ıssız olurdu kasaba, sadece istasyon binasının gölgesinde köylerden gelmiş birkaç zenci bulunurdu, o kadar; onlar da sessizce oturup peynir ekmek yerlerdi. Kırk yılda bir Atlanta'ya ya da Savannah'ya giden bir otomobil geçerdi; otomobil geçip gittikten sonra hava yarım saat karınca zehiri gibi kokardı.

Claude'la Willeen, Jack'ın külüstür arabasıyla çıkageldiler; araba takırdayıp duruyordu. Claude benzin istasyonuna çekti arabayı. Crip uyandı, kimin geldiğini görmek için dışarı fırladı. Claude koltuğu kaldırmış, benzin deposunun kapağını açıyordu.

Crip, benzin hortumunu depoya sokup bir yandan da Willeen'e bakarak, «Bugün dünya kadar benzine ihtiyacın var, yavrum,» dedi.

«İki galon ver,» dedi Claude.

Crip, pompanın kolunu çevirerek, «Ne yapacaksınız şimdi?» diye sordu.

Willeen'e göz kırparak, «Belli değil mi ne yapacağımız?» dedi Claude.

Claude benzin parasını sayarken, Crip hortu-

mu yerine astı. Yolculuk için yanlarına bavul alınışlar mı diye, arka koltuğa bir göz attı. Emin olmak için bir daha baktı.

Arabayı iyice inceleyemedi Crip, Willeen'e bir daha bakmıştı ki, Claude gazladı. Vakit olsaydı, Willeen'e soracaktı Crip, «Madem evlenmek istiyordun, niye bana söylemedin?» diye. Doğrusu büyük bir zahmet olmazdı evlenmek. Claude nasıl evlendiyse, o da evlenirdi. Ama, yukarda Allah var, Willeen'e bakınca bir tuhaf oluyordu insan. Şeftali yemiş gibi, hani şeftaliyi yersin bitirirsin de sonunda çekirdeğini emmeye başlarsın, nasıl tatlı gelir o çekirdek, başka şeftalin yoktur, ama hiç aldırmıyormuş gibi yaparsın, işte tıpkı öyle.

Willeen ön koltuğa oturmuş, Claude da su kovasını alıp radyatörü doldurmuştu.

Claude'dan önce düşünseydi, pek kolaydı Willeen'le evlenmek. Herkese maskara olurdun bir süre, önüne gelen dalga geçerdi, ama sonra hepsi unutulurdu bunların, Willeen'in güzelliğiyle karşı karşıya kalırdın, benzin istasyonunu bile boş verirdin. Daha geçenlerde pas vermişti Willeen. Fırsat bu fırsat, akıllı olan kaçırmazdı. Ama kaçmıştı işte.

Claude'le Willeen, Crip'i bataklığa saplanmış inek gibi bırakıp gittiler.

Claude alanı yedi - sekiz kere döndü, motoru ısıttı, sonunda bilardo salonunun önünde durdu.

Istakayı elinde düşündükçe tepeden tırnağa ürperiyordu. Bir - iki el oynayıverse ne çıkardı sanki? Belki yarım dolar kazanır, birkaç galon benzin daha alırdı. İki galon benzinleri daha olsaydı iki kat uzağa gidebilirlerdi.

Çırçır fabrikasının düdüğü öttü, bir buçuktu saat, herkes yemekten dönüyordu. Claude bilardo salonuna girdiğinde oyun başlamak üzereydi; raftan bir ıstaka alıp oyuna katıldı Claude. Beş tur yaptılar, Claude ne kazandı, ne kaybetti.

Sokakta biri habire bir otomobil kornasına basıyordu. Upton Daniels geldi, Claude'la maça başladılar. Claude esaslı bir seri çekti.

«Şuna bak!» dedi. «Böyle seri görülmüş mü bugüne kadar?»

Upton suratını ekşitti.

«Dün gece görecektin beni,» dedi Claude. «Herkesi duman ettim.»

«Yok deve,» dedi Upton.

Upton kolay bir vuruşu kaçırdı. Istakasını yere vurup suratını ekşitti yine.

Claude üç sayı daha yaptı, dördüncüyü kaçırdı. Upton yine ıskaladı.

Claude, ıstakasını tebeşirleyerek, «Olur böyle şeyler,» dedi. «Sıkma canını. Hiç sinirlenmeyeceksin. Bak, ben başarımı buna borçluyum. Sen de benim gibi iyi oynasaydın biraz paran olurdu şim-

di. Biliyorum, arada bir otuz yedi ya da otuz sekiz sayı çekiyorsun. Şansın tutunca.»

«Yok deve,» dedi Upton.

Sokaktaki korna yine çalınmaya başladı. Oyun bitince, Claude bilardo salonunun önüne çıkıp sokağa baktı, kim bu kadar gürültü ediyordu? Bu yüzden birkaç kolay vuruşu kaçırmıştı.

Arabada oturmakta olan Willeen'i görünce istakayı Upton'ın eline sıkıştırıp hemen dışarı fırladı. Willeen öfkelenmişe benziyordu.

Fısıltıyla, «Hay Allah,» dedi Claude, arabaya binip gazladı.

Öğleden sonra beş sularıydı, sadece iki galon benzin vardı depoda. Kasabadan on mil kadar uzaklaşmışlardı ki, Claude döndü. Eve geldiklerinde yemek vaktiydi.

Claude, «Ben girip ortalığa bir çekidüzen vereyim önce,» dedi Willeen'e. «Uzun sürmez.»

Arabadan atlayıp merdivenleri çıkmaya başladı. Willeen seslenince arabaya döndü yine.

«Ben de önce eve gidip birkaç parça eşya alayım, Claude,» dedi Willeen. «Olur, değil mi?»

Arabayı çalıştırarak, «Olur tabiî,» dedi Claude. «Sen hazırlanıncaya kadar ben de eve bir çekidüzen veririm. Saat onda gelir alırım seni.»

«O kadar uzun sürmez, Claude,» dedi Willeen. «Birkaç dakikada hazırlanırım.»

«Gidip birini göreceğim,» dedi Claude. «Bul-

mam birkaç saat sürer belki. Dediğim gibi, gelir onda alırım seni. Sonra bu arabayı da sahibine vereceğim daha.»

Willeen'i babasının evine bırakıp dönerken, Claude bilardo salonuna şöyle bir uğradı. Biri mısır şarabı verdi Claude'a, Claude de kararını değiştirdi, eve gidip ortalığa çekidüzen vermeden ön-

Upton'la birkaç el oynamayı kabul etti.

Claude'un babası ertesi sabah erkenden kasabadaydı. Benzin istasyonunun önünden geçerken, Jack'le, Crip, Claude'un nerede olduğunu sordular.

«Willeen'le hâlâ uyuyorlar,» dedi Claude'un babası. Ama nerdeyse gelir Claude. Niye aradınız, bir şey mi var? İşi hazır mı yoksa?»

«Arabam hâlâ onda,» dedi Jack. «Çoktan getirmesi gerekiyordu. Dün birkaç saatliğine verdim hâlâ onda.»

İhtiyar Barker, «Arabanı merak etme, evlât,» dedi. «Şu anda evin önünde sapasağlam durmakta. Claude nerdeyse getirir.»

Alanın karşısına geçip postahanenin önündeki gölgeliğe oturdu. Üç-dört kişi daha vardı orada, sabah gazetesindeki haberleri konuşuyorlardı.

Oturduktan sonra, biri, Claude'un Willeen Ho-

ward'la evliliğinin nasıl yürüdüğünü sordu. İhtiyar Barker başını salladı. Bir başkası tozlara tükürdü. «Şehirde böyle kız kalmazsa bombok bir yer olur çıkar burası. İnsan kendini Willeen gibilerinin kucağına atamadıktan sonra şehri zencilere, pamuk kurtlarına, solucanlara bırakmalı, daha iyi.» Claude'un babası kendi kendine kıkırdadı. Evden ayrılırken daha uyanmamıştı Claude. Göz kırparak, «Bakalım, bu sabah uyanınca ne diyecek Claude? Herhalde bir vakitler benim dediklerimi diyecek,» dedi.

Bir saat kadar sonra, Jack'in arabasıyla benzin istasyonuna geldi Claude. Onu bekliyorlardı.

«İşler nasıl, Claude?» dedi Jack.

«Bomba,» dedi Claude.

«Herhalde tuhaf bir şey evlenmek,» dedi Jack.

Claude dönüp bir an Crip'e baktı. Crip de ona baktı, ama bir şey demedi.

Claude pompaya yaslanarak güldü, «Tuhaf mı?» dedi. «Yok canım, niye tuhaf olsun, Crip?»

Crip gözlerinin içine bakıyordu Claude'un.

«Daha alışamadım,» dedi Claude. «Bu sabah uyandım, gözlerimi açtım, bir de baktım ki çıplak bir kol duruyor üstümde. Kolu görür görmez ödüm patladı. Yataktan fırladım, kendi kendime de, 'Ne bok yemeye beyaz bir karıyla yattım bu gece?' diye düşündüm.»

Crip, Jack'in eski arabasının lâstiklerini kon-

trol etmek için ayağıyla birkaç kere vurdu. Arabanın çevresini üç - dört kere dolandı. Claude sözünü bitirdikten sonra kimse bir şey dememişti.

Bir süre sonra yürüyerek bilardo salonuna gitti Claude. Jack, ayak altında kalmasın diye, arabayı benzin istasyonunun arkasına itti. İstasyonun arkasına gelince, benzin kalmış mı diye deponun kapağını açıp baktı. Aşağı yukarı bir galon benzin vardı depoda. Tuhaftı doğrusu, bir akşam önce gazlayıp giderken sanki bir yolculuğa çıkıyor biydi Claude.

KIZILDERİLİ JOHN İLE GEORGE HOPKINS

Doksan yaşlarındaki George Hopkins tam sırasında öldü, mezarının süslenmesi Ölüleri Anma Günü'ne yetişebilecekti. İki kızı, Grace'le Jessie, evin arkasındaki tepeye gömdüler onu, mezarının çevresine de demir bir parmaklık yaptırdılar. Kardeşinden birkaç yaş daha büyük olan Grace Hopkins, parmaklığın kırmızıya boyanmasını istedi. Küçük olanı, Jessie, olduğu gibi kalmasını söyledi. Parmaklık için tam iki gün kavga ettiler, sonunda Grace kendini tutamadı, Jessie'ye biçimsiz sözler söyledi, demir parmaklığı da tuttu kırmızıya boyattı. Jessie, eşyalardan payına düşenleri alıp kasabanın bir başka mahallesine taşındı. Grace bir yere taşınmadı, George Hopkins'in mezarını çevreleyen parmaklığa bir kat kırmızı daha çektirdi.

Hopkins'in kızlarının ne yaptığına kasabada kimse kulak asmadı, aldırmadı bile, çünkü Hopkins ailesi en aşağı yirmi yıldır ortalığın canına okuyordu zaten.

George Hopkins, nerdeyse kendini bildi bileli

belediye meclisi üyesiydi, hep bir mesele yüzünden birileriyle takışırdı.

Bir keresinde, kışın anayolları açabilmek için, belediyenin bir kar küreme makinesi alması söz konusu olmuştu. George Hopkins, ilk olarak «Hayır!» demiş, ondan sonra da her toplantıda bu kelimeyi tekrarlamıştı.

«Varsın kar olsun!» diye bağırmıştı. «Tanrı bahar gelince eritir karı, bu iş için de beş para bile almaz!»

Bir keresinde de, akşamları kızlarından birini görmeye gelen bir delikanlıya takmıştı kancayı.

«Defol burdan, Tom Peck'in oğlu,» demişti çocuğa, «Nikâh kâğıdını getirmeden de buraya adım atayım deme.»

Huysuz ihtiyarın tekiydi George Hopkins.

Ölüleri Anma Günü'nden önceki Cuma, Jessie çimen kesme makinesiyle orağını aldığı gibi babalarının gömüldüğü tepeye gitti. Makineyle çimenleri kesti, parmaklıkların dibindeki otları temizledi. İşini bitirince de, mezarın tam ortasına bir bayrak dikti, mezar taşına da bir çelenk koydu.

Grace, Jessie'nin mezara gittiğini duydu, o da çimen kırpma makinesiyle makasını alıp tepeye çıktı. İyice temizlenmişti mezar, ama bir kere de Grace elden geçirdi. Mezar taşındaki çelengi indirip kendi yaptığı çelengi koydu onun yerine.

Jessie'nin bayrağını kaldırıp attı, daha büyük bir bayrak dikti.

Akşam üstü, Jessie de Grace'in mezara gittiğini duydu. Hemen Kızılderili John'un evine yollandı. John tek başına yaşar, ördüğü sepetleri satarak geçinirdi.

Jessie yardım istedi John'dan, John da elinden geleni yapacağına söz verdi. Yemekten sonra Jessie'nin evine gitti.

Jessie, John'u eve alıp ne istediğini açık açık anlattı. Sonra otlağı geçip George Hopkins'in gömülü olduğu tepeye gittiler. Bir kazmayla bir kürek götürmüşlerdi yanlarında, tepeye varır varmaz mezarı kazmaya başladılar. Tabuta ulaşıncaya kadar aşağı yukarı iki saat kazdı John. George Hopkins, o kış kar sularından ıslanmasın diye, derine gömülmüştü.

Tabuta ulaşmak zor olmuştu doğrusu. Işık yoktu, John da bir metre kadar kazdıktan sonra önünü göremez olmuştu. Tabuta ulaşınca, kapağını açıp George Hopkins'i çıkarmak zorunda kalacağını söyledi. Tabutu tek başına çıkaramayacaktı çukurdan.

Güçlü kuvvetli bir Kızılderiliydi John, ölüyü çukurdan çıkardı. Sonra omuzuna atıp Jessie'nin evine götürdü. Jessie, kazmayla küreği almış, arkadan geliyordu.

Jessie, yeni mezar için bir yer ararken, ölüyü

buzluğa koymasını söyledi John'a. Mezar evin yakınında olsun istiyordu, pencereden baktı mı görmeliydi. Karanlıkta birkaç dakika kadar dolandıktan sonra kararını verdi.

Ayağını bastığı yeri göstererek, «Şurayı kaz,» dedi. «Gel de şurayı kaz, John.»

John ellerine tükürüp kazmanın sapıyla mezarın boyunu ölçtü.

Karanlıkta kazma sallarken, «George Hopkins de başbelâsı,» diye homurdandı.

John karanlıkta kazdı. Bir saat kadar çalıştıktan sonra kayaya rasladı. Sert bir kayaydı bu, dinamit kullanmadan parçalanacağı yoktu. Jessie mezar için başka bir yer buldu, John yeni baştan kazmaya koyuldu. Yine bir o kadar kazmıştı ki, kayaya rasladı. Jessie üçüncü bir yer buldu, John'un karşısına yine kaya çıktı. Bu arada vakit iyice geçmişti artık. John yorulmuştu, Jessie de ayaklarının sırılsıklam kesildiğini söyledi. Soğuk alıp zatürree olmaktan korktuğunu söyledi. John da eve gideceğini söyledi.

Buzluğu göstererek, «Ne yapacaksın onu?» diye sordu. George Hopkins, buzluğa dayalı, kaskatı oturuyordu.

Jessie ne yapacağını bilmediğini söyledi. Ne yapmak gerektiğini John'a sordu.

John. «Bu gece benim eve götüreyim onu, yarın gece getiririm,» dedi.

Jessie rahatladı, «Peki, John,» dedi. «Eve götür; yarın akşam yemekten sonra getirirsin.»

Jessie eve girip yattı.

John, ölüyü omuzlayıp koşar adım evine yollandı. Pek ağır sayılmazdı ölü, ama omuzundan habire kayıyordu. Kaydırmadan tutmak güçtü doğrusu. Daha sıkı tutsa bu kere de elbiselerinin içinde kayıyordu.

Ama John, ölüyü evine götürebildi. Yatağının yanına, yere uzattı onu, uykuya daldı.

Ertesi sabah uyanınca, George Hopkins'i mutfağa götürdü, kahvaltısını hazırlamaya başladı.

Sandığa dayadığı ölüye, «Biraz patates kızartması ister misin, George Hopkins?» diye sordu John.

John kıkır kıkır güldü. «Bugünlerde iştahın pek yerinde değil, George Hopkins.»

Kahvaltısını hazırlamaya devam etti.

«Belki pipo içmek istersin, George Hopkins,» dedi John. Güldü. «George Hopkins, güzel tütünüm var.»

Grace, o gün öğleden önce tepeye gitti, Jessie'nin yeni bir çelenk getirip getirmediğini görmek istiyordu. Kararlıydı, Jessie'nin koyduğu çelenkleri kaldırıp atacaktı hemen.

Tepeye varıp da parmaklıkların ortasındaki taze toprak yığınını görünce hemen döndü, olanca hızıyla koşarak köye gitti. Tutuklama kararı aldıracaktı.

Kararı aldı, yanına da bir adam verdiler. İkisi de koşa koşa Jessie'nin evine gitti. Evin bütün kapılarıyla pencereleri kapalı olduğu için içeri giremediler. Kapıyı vurdular ama Jessie dışarı çıkmadı. Grace'le adam, Jessie'yle Kızılderili John'un kazdığı çukurları gördüler ama George Hopkins'i bulamadılar.

Grace ertesi gün yine geldi Jessie'nin evine, her yeri aradı ama ölüyü yine bulamadı. Jessie evden çıkmıyordu.

John da Jessie'nin evden çıkmasını bekliyordu, artık sıkılmıştı. George Hopkins'i gömseler kurtulacaktı. Ölüyü ne yapacağını bilmiyordu. Jessie'nin çıkmasını iki gün daha bekledi, George Hopkins'e yeni bir mezar kazma işini üstüne aldığına pişman olmuştu. John'un evi kötü kötü kokmaya başlamıştı artık.

Ertesi sabah erkenden Jessie'nin evine gitti, kapıyı çalıp ne yapacağını sordu. Jessie cevap bile vermedi. Jessie'nin içerde olduğunu biliyordu Kızılderili John, perdenin arkasından bakarken görmüştü.

Koşa koşa evine döndü John, ölüyü alıp göle götürdü, bir kayığa oturttu. Sonra öteki kayığına

binip George Hopkins'in kayığını gölün ortasına çekti. Bir oltayla biraz balık yemi vardı yanında.

Gölün ortasına varınca, oltayı suya sarkıttı, kamışı da George Hopkins'in kayığına sıkı sıkıya bağladı.

George Hopkins'i gölün ortasında bırakarak küreklere asıldı John. Kayığa oturmuş, balık tutuyordu George Hopkins. John kıyıya varınca arkasına baktı, George Hopkins'in kayığı sularda motor gibi kayıyordu. Anlaşılan koca bir balık tutulmuştu oltaya, George Hopkins'in kayığını hızla gölün aşağısına sürüklüyordu; o kadar hızlı gidiyordu ki kayık, George Hopkins'in şapkası uçtu.

Kızılderili John, George Hopkins'in kayığı gözden kaybolunca ya kadar kıkır kıkır gülerek kıyıda bekledi. Sonra kahvaltı etmek için evine gitti.

YAVAŞ ÖLÜM

Sabahtan beri piyano sandığında oturmuş, yağmurun dinmesini bekliyorduk. Altımızda, yedi metre uzakta, çamurlu Savannah ırmağı, yaylanın ölü çamlarını, çürümüş katır gemlerini denize götürerek balçık gibi akıyordu.

Tepemizde, yeni tamamlanmış Fifth Street Köprüsü ıslanmamıza engel oluyordu. Piyano sandığının köşelerinin altına, ıslanmasın diye tuğlalar koymuştuk, köprüden, kırmızı balçıklı kıyıdan süzülen sular, sandığın altından akıp kabarmış ırmağa karışıyordu.

Dave arada bir elleriyle dizlerinin üstünde doğrulup yaprakları harmanlıyordu. Muz yaprakları idi, ıslanmıştı hepsi, kötü kötü kokuyorlardı. Sandığın içinde sadece ikimize yer vardı, yapraklar düzgün yayılmazsa sırtımıza, böğürlerimize batıyordu, tuğla gibi serttiler.

Tam arkamızda, bir sandık yığınında oturan dört kişilik bir aile vardı. Sandıklar, köpek kulübeleri gibi, yanlarında açılan deliklerle birbirine tutturulmuştu, böylece dört-beş oda çıkmıştı ortaya. Kadının iki dominik tavuğu vardı. Gece gün-

düz hiç ayırmıyordu onları yanından, yumurtlasınlar diye durmadan tüylerini okşuyordu. Köprünün Güney Carolina yakasında da bir düzine kadar sandık duruyordu; ihtiyar kadınlarla erkekler, açlıktan sapsarı kesilerek sandıkların birinde ölünce, kıyıya götürülüyordu ölüleri, çamurlu sulara bırakılıyordu; bir çocuk doğmayagörsün, herkes tepedeki parmaklıklara yaslanarak eğiliyor, bebeğin ağlayışını dinliyor, köprüden fıstık kabuğu atıyordu.

Hava kararınca yağmur durdu. Gökyüzü, sabahtan önce açılmayacakmışa benziyordu, bütün gece çiselerdi artık. Dave tedirgindi, sandığın içinde kalamayacaktı.

«Hadi, Mike» dedi. «Çıkıp yiyecek birşeyler bulalım.»

Kıyıdaki kırmızı balçıklardan geçerek yukarıya, kaldırıma çıktık. Ayaklarımızı su birikintilerine sokarak yapışkan kırmızı balçıkları temizledik.

Dave'in cebinde elli sent vardı, kendim için yiyecek birşeyler aldırmamaya kararlıydım. Dave, iki hafta boyunca bazı günler çalışmış, bir fabrikada kâğıt balyaları taşımış, çalıştığı günler de elli sent almıştı. En son iki gün önce çalışmıştı, aldığı para o günden beri cebinde duruyordu.

Irmağı geçip de Georgia'ya girince, sağa döndüm hemen, kıyı boyunca koşmaya başladım, kaçıyordum Dave'den. Elli metre kadar gitmiştim ki,

kazağımdan yakalayıp beni durdurdu. Sonra cebinden yumruğunu çıkarıp elli senti gösterdi.

Bileğinden tutup elini yine cebine sokmaya çalışarak, «Sen bana bakma, Dave,» dedim. «Yarına kadar idare ederim. Yarım günlük bir iş buldum, söz verdiler, bir dolar, hiç olmazsa yarım dolar alırım. Hadi, git de kendine bir ziyafet çek, Dave.»

Dave, yumruğunu cebinden çıkararak, «Olmaz,» dedi. «Bölüşeceğiz.»

Kolumdan tutup şehre doğru sürükledi beni. Otların arasından geçip setten atladık, yola çıktık. İyice alçalmıştı gökyüzü, donuk bir portakal rengine bürünmüştü; sokaklardaki trafik gürültüsü, can havliyle kavga eden bir yığın öfkeli insanın çıkardığı sese benziyordu.

Kaldırımlardaki sığ yağmur birikintilerini sıçratarak yan yana yürüdük, şehre doğru. Dave, deliklerden akıp gitmemiş bir su birikintisinin ortasında ansızın duruverdi.

Kazağımdan yakalayıp, bir köpeğin bir yastığı çekiştirişi gibi çekiştirerek, «Sen gençsin, Mike,» dedi. «Ben yaşlıyım, ama gençsin sen. Ne yapmak gerektiğini öğrenebilirsin, sonra gelip söylersin bana, ne yapılacaksa yaparız.»

«Nen var, Dave?» diye sordum. «Ne diyorsun sen?»

Havada büyük bir çember çizerek kolunu salladı.

«Bir yerlerde insanlar var, bu gibi durumlarda ne yapılacağını bilen insanlar. Gider onlardan öğrenirsin, ne yapılacaksa yaparız.»

«İkimiz yetmeyiz ki, Dave. Önce bir sürü insanı yanımıza almamız gerekir.»

«Onun için üzülme sen,» dedi. «Herkes ne yapılacağını, nasıl yapılacağını öğrenince, gidip bize iş vermeyen o şişko hergelelerin canına okuruz.»

«Belki daha vakti gelmemiştir, Dave.»

«Vakti gelmemiş midir? İki yıldır işsiz değil miyim? Yetmez mi bu kadar vakit? Vakti geldi artık, yoksa hepimiz açlıktan geberip ırmağın çamurlu sularını boylayacağız.»

Benim bir şey dememe fırsat bırakmadan, döndü. yürümeye başladı yine. Koşup yetiştim ona. Suları sıçratarak, derin görünen birikintilere basmamaya çalışarak, yolumuza devam ettik.

İki yıl önce, Güney Augusta'da bir sun'î gübre fabrikasında iyi bir işi vardı Dave'in. Ama günün birinde sepetlediler, bir daha da almadılar. Yetmiş kişiyi birden işten çıkardılar. Dave, ötekilere ne olduğunu söylemedi, ama ben Dave'e ne olduğunu biliyorum. Altı - yedi ay kira veremeyince ev sahibi evden çıkmasını söyledi. Dave çıkmak istemedi. Güney Augusta'daki fabrikada işinin ba-

şına dönünceye kadar çıkmayacağını söyledi. Kaldı.

Dave dört ay daha kaldı evde, ama bu dört ay içinde, ev sahibi pervazları, kapıları söküp götürdü. Kış gelince, bütün ev sırılsıklam kesildi, yağmur içinde kaldı. Soğuk Ocak rüzgârları da, kenetlenmiş dişlerinin arasından soluk alan deli bir adam gibi, evin duvarlarındaki geniş aralıklardan ıslık çalarak esti durdu. Yakacak ne kömür vardı ne de odun. Dave'le karısı, üç çocuğu için iki yorganla bir battaniye vardı sadece. Çocukların ikisi Ocak ayında öldü. Karısı da Şubatta gitti. Martta Dave'le on bir yaşındaki kızı için kilisede yardım kampanyası açtılar, vere vere bir pantolon verdiler Dave'e, onun da kıçında tabak büyüklüğünde iki delik vardı.

Dave bilmiyordu: Kızı sağ mıydı, ölü müydü, yetimler yurdunda mıydı, genelevde mi çalışıyordu? Son olarak polis götürürken görmüştü kızını, bir sabah alıp gitmişti polis; Dave de, penceresiz evin bir köşesinde iki yorganla bir battaniyeye sarınmış, kalakalmıştı.

Bu arada Seventh Street'e gelmiştik. Plaza sisler içindeydi, çevresindeki kocaman otellerle hükûmet binaları, yüzyıllık mezar taşları gibi, ıslak, gri, yükseliyordu.

«Hadi, git de birşeyler atıştır, Dave,» dedim

yine. «Sonra burada buluşur, ırmağa gideriz; hava çok soğuk.»

«Sen gelmezsen bir adım bile atmam.»

«Ama aç değilim, Dave. Ne diye yalan söyleyeyim sana. Acıkmadım.»

«Öyleyse ben de yemem,» dedi yine.

Gece gittikçe soğuyordu, ayaz çıkmıştı. Ayaklarımızın dibinde yılan gibi uzayıp giden sular, yakında buz tutacak gibiydi. Rüzgâr çıkmıştı, sisi ırmağa sürüklüyor, sırtlarımızı donduruyordu. Bir anda yön değiştirip karşıdan esmeye başladı.

«Çabuk ol, Dave,» diye yalvardım. «Burada durup donmanın âlemi yok. Yarım saat sonra buluşuruz.»

Dave, kazağımdan yakalayıp beni çekti. Hızla giden otomobillerin sesiyle kamyon motorlarının kulak paralayıcı gürültüleri yüzünden, bağıra bağıra konuşmak zorunda kalıyorduk.

Gidip birşeyler yemesini söylemek için ağzımı tam açıyordum ki yine, arkamızdaki dönemeçten siyah bir otomobilin geldiğini gördüm. Hızla geliyordu otomobil, saatte kırk milin üstünde, dönemeci çok içerden almıştı.

Dave'i çektim, arkası dönük olduğu için otomobili göremiyordu çünkü.

Lokantaya tek başına gitmesini istiyorum sandı, kendini kurtarıp geriledi. Artık çok geçti, yakalayıp kendime çekemezdim onu, sesimin olan-

ca gücüyle bağırdım. Sokağın gürültüsüne karıştı sesim, Dave hâlâ kendisini lokantaya göndermek istediğimi sanıyordu, daha da geriledi. Geriler gerilemez de, siyah otomobilin tamponuyla sağ çamurluğu Dave'e çarptı, top gibi fırlattı attı onu kaldırıma.

Koca otomobil, dönemeci çok içerden almıştı, kaldırıma bile çıkmıştı gelirken.

Dave'in garip bir bakışı vardı o anda.

Arabayı kullanan adam durdu, inip yanımıza geldi. O arada çevremize insanlar toplanmaya başlamıştı.

Kaldırıma, yanma eğilerek, «Yaralandın mı, Dave?» diye sordum.

Arabayı kullanan adam, kalabalığı yarıp iyice yaklaşmıştı yanımıza, başımı kaldırıp baktım, kaşları çatılmıştı.

Dave, yüzünü bana çevirerek, «Mike,» dedi. «Mike, elli sent var ya, pantolonumun sağ cebinde.»

Elime sımsıkı yapışmıştı parmakları, sanki bir yerlere düşmekten korkuyormuş gibi, beni bırakmıyordu.

«Unut parayı şimdi, Dave,» diye yalvardım. «Bir şeyin var mı, onu söyle. Yaralandınsa hemen bir doktor çağırayım.»

Dave gözlerini açıp yüzüme baktı. Omuzları hafifçe kımıldadı, daha da sıkı tutundu bana.

Arabayı kullanan adam, kalabalığı dirsekleriyle iterek, «Bir şeyi yok,» dedi. «Bir şeyi yok. Numara yapıyor.»

Dave'e bakarak, tepemizde dimdik duruyordu. Ağzı yarı açıktı, dudakları yusyuvarlaktı, şişmiş gibiydi. Konuştuğu zaman hiç kımıldamıyordu dudakları, ağzının ortasında, dışa doğru kıvrılmış, kansız birer lekeydiler sanki.

«Mike,» dedi Dave, «Herhalde eski işime dönmek sevdasından vazgeçeceğim artık; vaktim kalmadı.»

Tepemizdeki adam, kalabalıktan birkaç kişiyle konuşuyordu. Konuşurken hiç kımıldamıyordu dudakları, hamura benziyorlardı.

«Numara yapıyor,» dedi yine. «Aklınca para sızdıracak benden, ama bu serserilerin numaralarını yutacak göz var mı bende? Sapasağlam. Benden bile sağlam.»

Çevremize toplananlar boyuna konuşuyorlardı. Tam arkamda biri vardı hele, bar bar bağırıyordu. Yüzünü göremiyordum, ama söylediklerini herkes duyuyordu.

«Serseri ya! Onun için hastahaneye götürmüyorlar. Kim takar serserileri! Hastahaneye götürmüyorlar, masraf kapısı açılır çünkü. Otomobilleri kirlenir, kan içinde kalır. Serseri kanıyla kirletilecek araba mı bunlar?»

Dave'in kazağının düğmelerini çözdüm, omu-

zunda kırık var mı diye yoklamak için elimi gömleğinin altından soktum. Dave yine kapadı gözlerini, parmakları bileğime sımsıkı yapışıktı hâlâ.

«Numara yapıyor,» dedi arabayı kullanan adam. «Bu serseriler biraz para koparmak için akla gelebilecek her çeşit numarayı yaparlar. Hiçbir şeyi yok. Sapasağlam. Numara yapıyor.»

Arkamızdaki adam yine konuştu.

«Arabana alıp hastahaneye götürsene, Hamur-surat!»

Adam kalabalığa baktı, ama cevap vermedi.

Elimi gömleğin altından çekince parmaklarımda kan gördüm. Omuzundan bulaşmamıştı. Göğsünün sol yanından bulaşmıştı; düşerken soluna düşmüştü Dave. Kırık var mı diye, elimi yine gömleğin altına soktum. Yumuşacıktı Dave'in göğsü, ıslaktı, sanki avuçlarımda atıyordu yüreği.

Bize bakmakta olan adama, «Hastahaneye götürsek,» dedim. «Yaralı.»

Arabayı kullanan adam, herkesin yüzüne tek tek bakarak, «Bu serseriler böyledir işte,» dedi. «Bir şeyi yok. Sapasağlam. Bir şeyi olsaydı bar bar bağırırdı. Bakın, ne bağırıyor, ne de inliyor. Yatmış bekliyor sadece, bir onluk ya da yirmilik atayım diye. Parayı verip gitsem, ben daha gözden kaybolmadan ayağa fırlayıp tüyer. Bilirim bu serserileri; dertleri günleri hep paradır. Ötekiler gibi numara yapıyor bu da. Benden bile sağlam.»

Kalkıp kollarıma almak istedim Dave'i. Adam, otomobiline almasa bile, belki hastahaneye götürebilirdik.

Arabayı kullanan adam, kalabalığı, Dave'in para koparmak istediğine inandırmaya çalışıyordu.

Cansız dudaklarının arasından bağırarak, «Numara yapıyor!» diyordu. «Bu serseriler otomobillerin önüne atarlar kendilerini, para koparmak için yaralanmış gibi yaparlar. İyi bir ders oldu, belki bundan böyle yapmazlar artık. Yutar mıyım ben; düpedüz numara yapıyor işte.»

Dave gözlerini açıp bana baktı.

«Bir dakika, Mike,» dedi. «Yere bırak beni. Sana bir şey söyleyeceğim.»

Bütün dikkatimle kaldırıma yatırdım Dave'i. Parmaklarıyla bileğimi tutarak, bana baktı.

«Elli sentin nerede olduğunu unutma, Mike,» dedi. «Pantolonumun sağ cebinde.»

Elli senti boş vermesini söyleyecektim ki, parmakları gevşedi, gözleri bulutlandı.

Eğilmiş, Dave'i kollarımda tuttuğum sürece, vakti geçmeden ona birşeyler söylemem gerektiğini düşündüm.

Daha ne söyleyeceğimi kararlaştırmadan, arabayı kullanan adam dirsekleriyle kalabalığı açarak yanımıza sokuldu, bize baktı.

«Numara yapıyor,» dedi. «Pis serseri numara yapıyor.»

Dirsekleriyle kalabalığı açtı yine, arabasına doğru gitti. Arabaya varınca, dönüp bağırdı.

«Bir şeyi yok! Benden beş para bile koparamaz! Böyle numaralar sökmez bana. Dertleri günleri paradır bu heriflerin, biraz para koklat da bak, nasıl ayağa kalkarlar hemen. Numara yapıyor pis serseri!»

Arkamdaki adam, «Serseri ya!» dedi. Çın çın ötüyordu sesi. «O lânet olasıca cici arabanı serseri kanıyla kirletir sonra.»

Tam o sırada koşarak bir polis geldi, dikkatini çekmişti kalabalık. Toplananları dağıtmaya çalıştı, beni de copuyla dürtükleyerek ne olduğunu sordu. Cevap vermeme fırsat bırakmadan, copunu sırtıma indirdi.

«Ne haltetmeye tıkadınız yolu?»

Dave'in öldüğünü söyledim.

Eğildi, Dave'i gördü.

«O zaman başka,» dedi.

Dönüp epey yürüdü, telefona gidip hastahaneyi aradı, bir cankurtaran arabası istedi. Döndüğünde, arabayı kullanan adam gazlayıp gitmişti.

Copunu sallayıp sokağın aşağısındaki bir vitrine bakan kadını seyrederek, «Çarpan arabayla niye hastahaneye götürmediniz onu?» diye sordu polis.

Arkamdaki adam, «Niye mi, görmüyor musun, serserinin teki!» dedi. «O lânet olasıca cici arabayı serseri kanıyla kirletmek istemedik.»

Polis durdu, arkamdaki adamla bana baktı. Bir adım attı.

Copuyla dürtükleyerek, «Hadi bakalım, yaylanın,» dedi. «İkinizi de ayağımın altına alırım sonra, toz olun.»

Dave'in yanına koşup tepesine dikildim. Polis copunu sallayarak üstüme saldırdı, bir yandan da sövüyordu.

Sokak ışıkları kararıverdi bir anda; gözümü açtığımda, arkamdaki adam depolara doğru sürüklemekteydi beni. Son ışığın altından geçerken, yüzüne sevgiyle baktım. İkimiz de bir şey demedik.

İNSANLAR İNSANLAR

Hugh Miller tramvay şirketinde çalışıyordu. Bir gümüş düğmesi, bir altın düğmesi, tramvaya benzetilerek yapılmış bronz bir saat kılıfı, bir de üstünde 7 yazılı teneke bir yaka numarası vardı. Yirmi altı yıldır şirkette çalışıyordu, rayları onarırdı; şirkettekiler, Hugh'nun bir gün emekliye ayrılacağını, alacağı maaşla gül gibi geçinip gideceğini söylemişlerdi.

Bütün o yıllardan sonra, Hugh hâlâ geçinip gitmeye çalışıyordu şu dünyada. Kontrol memuru olacağını sanıyordu hâlâ. Nedense, hiç ilerleyememişti işinde. Hâlâ yol onarıyor, makas değiştiriyor, ray taşıyordu.

Başkaları, sıraları gelince yeni görevlere, daha iyi görevlere atanıyordu, ama Hugh işçi olarak kalmıştı hep, durmadan raylarla uğraşıyordu, günün birinde, artık çalışamayacak kadar ihtiyarlamadan önce, kontrol memuru olacağını umuyordu.

«Olurum,» diyordu kendi kendine. «Nasıl olsa kontrol memuru yaparlar beni. Yıllardır çalışıyorum. Nasıl olsa yaparlar.»

Hugh, bir üst dereceye geçinceye kadar Cora'yla evlenmemeye kararlıydı. Cora, biraz beklemekten bir şey çıkmayacağını söyledi; şehirde bir mağazada çalışıyor, Hugh kadar para kazanıyordu çünkü Ama nişanlılıklarının on ikinci yılında Hugh bu evlenmeyi geciktirmenin anlamsız olacağını düşündü, evlenecekse bir an önce evlenmeliydi artık. Yaşlanıyordu; Cora nişanlandıkları günkü kadar genç görünüyordu, ama mağazada tezgâhtarlık yaparken hiç oturmadığından söz ediyordu boyuna, yorulduğunu söylüyordu.

Bir Cumartesi gecesi tramvayla eve dönerlerken, «Artık evlenelim,» dedi Hugh. «Daha fazla beklemenin bir anlamı yok. Sen hazırsan, haftaya evleniriz. Zaten uzun zamandır düşünüyordum bunu, kontrol memuru olmamı boşu boşuna beklemeyelim.»

Kalabalık tramvayda Hugh'nun kolunu sıkarak, «Bence de,» dedi Cora. «Evlenmeyi daha da geciktirmek düpedüz saçmalık. Sen de biliyorsun evlenmeyi ne kadar istediğimi. Bir üst dereceye geçmeni ne diye bekleyelim? Hem evliyken geçersen daha güzel olur.»

Caddede inip ağır ağır eve yürüdüler. Yanyanaydı evleri, pansiyonda kalıyorlardı, günlerden Cumartesi olduğu için acele etmenin gereği yoktu.

Böyle başladı işte. Karanlık sokakta ağır ağır yürürken gelecek haftayı konuştular hep; Hugh,

en kısa zamanda bir üst dereceye geçeceğini söylüyordu fısıltıyla. Cora inandı.

Evlendikten sonra, tramvay deposunun yakınlarında beş odalı bir ev tuttu Hugh. Daracık bir sokaktaydı ev, ama iki adım atınca ağaçlıklı caddeye çıkılıyordu; gece gündüz tramvaylar geçerdi caddeden. Doğrusu bu paraya ucuz bir evdi, rahattı da. Daracık bir sokakta olmasının pek önemi yoktu. Aldırmıyorlardı bile buna. Köşede sayılırdı ev, üst kat pencereleri de ağaçlıklı caddeye bakıyordu. Kapıdan çıkıp da iki adım yürüdü mü caddeye çıkıyordu insan. Fena yer değildi, Cora da seviyordu evlerini.

Önce bir kızları oldu, adını Pearl koydular. Sonra bir oğulları oldu, John. Bir yıl sonra da bir kızları daha oldu, onun adını da Ruby koydular.

Hugh hâlâ kontrol memuru olacağı günü beklemekteydi, ama Ruby doğduktan sonra bu konuyu bir daha düşünmedi bile. Kafasından çıkarıp attı. Cora mağazadaki işinden ayrılmıştı; ev işleriyle uğraşıyor çocuklara bakıyordu. Cildinin kararmasını nasıl önleyeceğini düşünüyordu hep; kapıya bir gelen olsa yüzünü saklıyordu. Biliyordu, bir bozukluk yoktu cildinde, ama nedense kararıyordu. Nasıl önleyeceğini düşünüyordu bunu. Saçı ağarmaya başlamıştı bile.

Bunun hiç sözünü etmedi Hugh'ya, Hugh da zaten ağzını bile açmıyordu. İşten gelince yemeği-

ni yiyip yatıyordu. Hugh'a bunun sözünü etme fırsatını bile bulamadı. Kocası, kendini dinleyemeyecek kadar yorgun oluyordu.

En büyük kızları Pearl dokuzuna gelince, Hugh günün birinde çürümüş rayları değiştirirken otomobil altında kalıp öldü. Çalışanlar saat beşte tatil olunca, şirket Hugh'nun ölüsünü eve yolladı, Cora ne yapacağını bilemedi. Çocukları yatırdıktan sonra sokağa çıktı, bir polisle karşılaşıncaya kadar yürüdü. Hugh'nun başına geleni anlattı ona, polis de ölüyü ertesi sabah kaldırtacağını söyledi. Cora eve dönüp Hugh'yu seyretti; kocasında bir başkalık yoktu, eve gelince hep uyurdu zaten.

Cora, şirketten biraz para geleceğini biliyordu. Birşeyler vereceklerdi nasıl olsa, ama Cora korkuyordu, ya verecekleri para bir iş buluncaya kadar yetmezse ne yapardı? Düşündükçe korkusu arttı; Hugh'nun cenaze masrafını karşılayacak kadar bile parası yoktu.

Polis ertesi sabah ölüyü aldırdı; biryerlere gömdüler Hugh'yu. Cora, onu nereye gömdüklerini bilmiyordu. Çaresizdi. Çocuklar yemek isterdi, evin içi de buz gibiydi, yakacak birşeyler bulmalıydı.

Tramvay şirketinden bir ay para bekledi Cora. Gelmedi. Sonra şirkete gidip kendi istedi. Kimsenin bilgisi yoktu bu konuda. Koca tuğla bina-

da Hugh Miller'in adını kimse duymamıştı, defterlere baktılar ama Cora'nın hangi Hugh Miller den bahsettiğini çıkaramadılar. Cora, bütün gün bekledi, sonunda karanlık basıp da herkes eve gidince ister istemez o da kalkıp evine döndü.

Bu olaydan sonra şirkettekileri bir daha rahatsız etmedi. Bir kere, gitmeye vakti yoktu, hem birsürü işi vardı evde. Üç çocuk bakılmak isterdi, her gün çıkıp yiyecek birşeyler bulması gerekiyordu. Bazen bütün gün dolaşır, ancak açlıktan ölmeyecek kadar birşeyler getirirdi eve, bazen de hiçbir şey getiremezdi; ama çocuklar doymak isterdi, bu yüzden sabahtan akşama kadar taban tepiyordu sokaklarda.

Pearl onuna basmak üzereydi. En büyükleri oydu, Ruby ise bebekti daha. Ama Pearl serpiliyordu. Uzun sarı saçları, mavi basma bir entarisi vardı, elinden geldiğince annesine yardımcı olmaya çalışıyordu. Cora yemek getirmeye çıkınca çocuklara o bakıyor, geceleri de annesine yardım ediyor, çocukları yatırıyordu. John'la Ruby uyuduktan sonra, Pearl'e babalarını anlatıyordu Cora. Bir gece yine anlattı.

«Baban tramvay şirketinde çalışırdı,» dedi. «Şirket yardım edecek bize, ama o kadar çok işleri var ki, bize bir türlü vakit ayıramıyorlar. Anlaşılan bir sürü Hugh Miller varmış şirkette. Ba-

banın hangisi olduğunu bir çıkarsalar, yardım edecekler. Ama çıkaramıyorlar işte.»

«Ben çalışabilirim,» dedi Pearl, «Artık büyüdüm. Belki bir iş bulabilirim. Beni de götür, anne, iş arayayım. John'la Ruby'yi bir odaya kilitleyip gidersek birşeycikler olmaz.»

«Yaşını göstermiyorsun,» dedi Cora. «Onuna basacağını söylesen kimse inanmaz.»

«Ama çalışabilirim. Yapacağım işi bir görsünler bakalım.»

«Hugh tramvay şirketinde çalışırdı, Pearl. Babandı. Günün birinde şirket yardım edecek bize. Şimdi işleri başlarından aşkın. Bu durumda gidip de rahatsız edemem onları.»

Pearl çalışacak yaşa geldiğini söyleyip yattı. Başka bir şey söylemedi Cora, Pearl'in yapabileceği bir iş gelmiyordu aklına.

Ertesi sabah erkenden John'la Ruby yakacak çalıçırpı getirmeye gittiler. Ayakkabıları yoktu, sırtlarındaki ceketler de incecikti. Kış ortalarıydı, ama kar yoktu yerde. Öğleden sonra döndüklerinde ayak parmakları kanıyordu, topukları da yer yer çatlamıştı.

«Hani çalıçırpı, John?» diye sordu Cora.

«Bulamadık.»

Cora pelerinini başına kadar çekerek sokağa çıktı. Çalıçırpı bulamazdı sokakta, ama aşağıda bir kömür deposu vardı; bazen sokağa taşardı kö-

mürler. Cora önlüğünü doldurdu, koşarak eve döndü. Ateşi körüklerken, çocuklar tirtir titreyerek sobanın çevresine toplandılar.

«Acıktım, anne,» dedi Ruby.

Cora söz verdi. «Yiyecek birşeyler getiririm.»

«Bir daha ne zaman yemek yiyeceğiz?» diye sordu John.

«Ben dönünce yeriz.»

Pelerinini giyip sokağa çıktı Cora. Biraz sonra caddedeydi, ne tarafa gideceğine karar veremedi bir an. Sonra caddenin yukarısı yerine aşağısına doğru yürümeye başladı.

Biraz yürüdü, biraz koştu. Şehrin varoşlarındaki tek katlı dükkânların önüne geldi. Durakta birkaç adam vardı, tramvay bekliyorlardı. Dönüp kendilerine doğru koşan Cora'ya baktılar.

«Çocukların için yarım dolar verin bana,» diye yalvardı Cora.

Hepsi dönüp Cora'yı tepeden tırnağa inceledi. İçlerinden biri güldü.

«Senin gibilere beş para bile vermem, şu surata bak,» dedi.

Ötekiler de güldüler. Tramvay, çanını çala çala geliyordu. Adamlar kaldırımdan inip tramvayın durup kendilerini almasını beklemeye koyuldular. Cora da onların arkasından indi.

Kendisiyle konuşan adama, «Mister,» dedi, «Mister, ne isterseniz...»

Adam, «Mister deme bana,» diye homurdandı. «Mister'miş! Benim adım Johnson.»

Ötekiler yine güldüler. Johnson bir adım ilerleyip Cora'ya baktı, ötekiler hâlâ gülüyorlardı.

«Mr. Johnson,» dedi Cora. «Yarım dolar verin, ne isterseniz yaparım.»

«Ne istersem yapar mısın?»

«Evet, Mr. Johnson. Ne isterseniz yaparım.»

Adam dönüp arkadaşlarına göz kırptı. Arkadaşları bu oyunu sürdürmesi için işaret ettiler ona.

«Kızın var mı?» diye sordu adam.

«Var, efendim. Pearl var, bir de Ruby var.»

«Doğrusunu istersen yarım dolar veremem ama bir çeyreklik veririm.»

Tramvay durdu. Kapıları açıldı. Vatmanın yakasında, tıpkı Hugh'da olduğu gibi, yaka numarası vardı.

Öteki iki adam tramvaya atlayıp acele etmesi için Johnson'a seslendiler. Adam, eli tramvayın parmaklığında, Cora'ya baktı bir an; Cora, ağzı bir karış açık, olduğu yerde duruyordu; dönüp tramvaya atladı Johnson.

Cora rayların yanındaydı. Tramvay hareket edince, ayaklarının ucunda yükselip Johnson'u görmeye çalıştı. Çılgınlar gibi bağırdı ona, dikkatini çekmek için elini, kolunu salladı. Adamların üçü de arka sahanlığa koştu hemen; yüzlerini ca-

ma dayayıp Cora'ya baktılar. Cora, sokağın tam ortasından, rayların arasından koşuyordu şimdi, adamları durdurmak için olanca gücüyle bağırıyordu, ama bir süre sonra tramvay gözden kayboldu. Rayların arasında kalıverdi Cora. Kaldırıma çıktı, adamlarla karşılaştığı durağa, tek katlı dükkânlara doğru yürümeye başladı yine. Köşeye varınca oturup beklemeye koyuldu.

Ne kadar beklediğini bilmiyordu, ama çocuklara söz vermişti, dönerken yemek götürecekti onlara, onun için ne kadar beklemesinin önemi yoktu. Sonunda geldi Johnson. Tramvaydan inip Cora'ya doğru yürüdü. Onu karşısında görünce şaşırmıştı anlaşılan, durup şaşkın şaşkın baktı Cora'ya. Cora, öteki adamların gelmeyişine sevinmişti.

Öne düştü, Johnson'a çabuk olmasını söyleyerek, sokakta koşmaya başladı. Johnson ses çıkarmadı, adımlarını açtı, ama Cora'ya yetişemiyordu bir türlü, Cora da durmadan çabuk olmasını söylüyordu ona. Johnson bir ara durdu, sigarasını yakmak için kibrit çıkarıp demir elektrik direğine sürdü, ama Cora bırakmadı, ceketinden çekip çabuk olmasını söyledi yine.

Eve varınca, Cora Pearl'ü uyandırdı. Adam eşikte duruyordu, kararsızdı, kalıp ne olacağını görmenin mi yoksa bir an önce çekip gitmenin mi

uygun olacağını bilemiyordu. Cora, adamın arkasına geçip, gitmesin diye, kapıyı kapadı.

«Kaç yaşında?» diye sordu Johnson.

«Nerdeyse onuna basacak.»

«Ev buz gibi. Soban var. Niye yakmıyorsun?»

«Ver çeyrekliği. gidip kömür alayım,» dedi Cora.

«Söyle, ayağa kalksın.»

«Ayağa kalk, Pearl,» dedi Cora.

Pearl yatağın ayak ucuna büzülmüştü; çok korkuyordu. Annesinin yanına koşmak istiyordu, ama yabancı adam aralarına girmişti. Kapıya, Cora'nın yanına varmadan adama yakalanır diye çekiniyordu.

«Yalan söylüyorsun,» dedi Johnson. «Onunda filân değil bu.»

«Yemin ederim, Mr. Johnson, nerdeyse onuna basacak,» dedi Cora. «N'olursunuz, Mr. Johnson, gitmeyin.»

Johnson, titreyerek, «Numara yapmadığını nerden bileyim?» diye sordu.

«Yemin ederim, Mr. Johnson.»

Johnson odaya bakındı, yorganların altında uyumakta olan John'la Ruby'yi gördü.

«Öteki kaç yaşında?»

«Sekizine basacak.»

«Vay canına!» dedi Johnson.

«Bir şey mi var, Mr. Johnson.

«İnanmıyorum sana, yalan söylüyorsun. İkisi de olsa olsa yedi-sekiz yaşında.»

«Pearl nerdeyse onuna basacak, Mr. Johnson. Yemin ederim. N'olursunuz çeyrekliği verin.»

Pearl'e doğru ilerledi Johnson. Pearl kaçmak istedi, ama Cora yakaladı onu, yatağın ayak ucunda durdurdu. Sonra Johnson'un arkasına geçti yine.

«Söyle, dönsün.» dedi Johnson.

«Dön, Pearl,» dedi Cora.

Yüzüyle boynunu iki eliyle uğuşturarak, «Vay canına!» dedi Johnson.

«Ne oldu?» diye sordu Cora.

«Buz gibi burası,» dedi Johnson, elleri titriyordu. «Ayaklarım dondu. Niye sobayı yakmıyorsun?»

«Verin çeyrekliği, gidip kömür alayım biraz.»

«Nerden bileyim yalan söylemediğini?» diye sordu Johnson. «Belki palavra atıyorsun. Senden korktum. Dürüst değilsin gibi geliyor bana. Nerden bileyim, belki sokağa fırlayıp polis çağırırsın.»

«Çağırmam. Verin çeyrekliği.»

«Yakalandım mı hapı yuttum demektir. Tam yirmi yıl verirler. Sağ çıkmam.»

«Kimseye söylemem, Mr. Johnson. Yemin ediyorum işte, söylemem. Verin çeyrekliği.»

Johnson ellerini cebine sokup Pearl'e baktı yi-

ne. Buz gibi olmuştu elleri; ayakları da. Soluğu, soğuk evde duman gibi çıkıyordu ağzından.

«Söyle de bir göreyim onu,» dedi.

«Ne söylüyorsa onu yap, Pearl,» dedi Cora.

Johnson, bir Pearl'e, bir Cora'ya bakarak beklemeye başladı. Donuncaya kadar da bekleyemezdi ya!

«Hadi, Pearl, çabuk ol,» dedi Cora.

Pearl ağlamaya başladı.

Johnson, kapıya doğru gerileyerek, «Kodesi boylarım,» dedi. «Daha ben evden çıkmadan polis çağırırsın. Bakışını hiç beğenmedim. Niye ısıtmadın burayı? Soban var.»

«Yemin ederim, Mr. Johson, ele vermem sizi,» diye yalvardı Cora. «Bana güvenebilirsiniz, verin çeyrekliği.»

«Sen önce burayı ısıt,» dedi Johnson. «Ayaklarım dondu.»

«Siz çeyrekliği vermeden kömür alamam ki.»

«Çal öyleyse.»

«Önce çeyrekliği verin, Mr. Johnson.»

«Nerden bileyim beni kandırmadığını? Bakışını hiç beğenmedim. Kimbilir, belki de yalan söylüyorsun.»

«Yemin ediyorum, Mr. Johnson, sizi ele vermem.»

Johnson bir sigara yaktı; dumanını, boğulmak üzere olan bir adam gibi çekti içine. Ciğerleri,

ağzı, burnu dumanla dolunca, sigarayı sobaya atıp ellerini pantalonunun ceplerine soktu.

«Söyle, buraya gelsin,» dedi.

«Oraya git, Pearl.»

Johnson eğilip loş ışıkta Pearl'e baktı. Doğruldu bir an, sonra yine eğilip daha yakından baktı.

«Bir yakalarlarsa yarın gece asarlar beni,» dedi.

«Verin çeyrekliği, Mr. Johnson; yemin ederim, kimseye söylemeyeceğim.»

«Söyle de kıpırdanıp durmasın.»

«Kımıldama, Pearl.»

«Allahaşkına, biraz ısıt şurayı.»

Cora, «Önce çeyrekliği verin,» diye yalvardı.

Johnson, ters ters, «Vereyim de git polis çağır,» dedi.

«Önce çeyrekliği verin siz.»

«Delisin sen,» diye bağırdı Johnson. «Bakışını hiç beğenmedim. Ne yapacağın belli olmaz senin. Koşup polis çağırırsın.»

«Verin çeyrekliği, kömür alayım.»

«Bir de polis getir.»

«Yemin ediyorum, söylemem, Mr. Johnson. Verin çeyrekliği, kömür alayım.»

Johnson arkasını Cora'ya dönüp Pearl'e yaklaştı. Ellerini ceplerinden çıkarıp avuçlarına hohladı.

«Söyle de ağlamasın.»

«Ağlama, Pearl.»

Johnson uzandı, ellerini Pearl'ün sarı saçlarının arasına soktu; ama ona dokunur dokunmaz Pearl, fırladı, Cora'nın yanına koştu.

«Daha ben ne olduğumu anlamadan kafamı ururlar.»

«Verin çeyrekliği, Mr. Johnson, yemin ediyorum, kimseye söylemeyeceğim.»

Bir an durakladı sonra; Pearl'e bakarak elini pantalonunun cebine soktu, bir yirmi beş sent çıkardı. Cora parayı elinden kaptı onun, kapıya fırladı.

«Dur bir dakika!» diye bağırdı Johnson, koşup Cora'ya yetişti. «Söyle ona, uslu dursun, kımıldamasın.»

«Uslu dur, Pearl, kımıldama,» dedi Cora.

«Hadi, çabuk ol, yoksa donacağım burada. Polise söyleyecek olursan, önce hepinizi teker teker öldürürüm. Aslına bakılırsa, seni sokağa bırakmakla salaklık ediyorum. Bakışını hiç beğenmedim.»

Cora Johnson'ın daha fazla konuşmasına fırsat vermeden sokağa fırladı. Kapıyı çarpıp bütün gücüyle koşmaya başladı sokakta. Bir an bile va-

kit kaybetmeden caddedeki tek katlı dükkânlara gitti.

Koşarken yolda bir ara durmuş, çeyrekliği dilinin altına yerleştirmişti, dudaklarını da sımsıkı kapamıştı; böylece, karanlık caddede ne düşürürdü parayı ne de kaybederdi.

Dükkânların biri hâlâ açıktı. Ekmekle bifteği göstererek, parayı ağzından çıkardı, tezgâhtarın eline tutuşturdu. Tezgâhtar, sanki kızgın bir demir parçasıymış gibi, tezgâhın üstüne bıraktı ıslak parayı, ellerini önlüğüne sildi.

«Nedir bu?» dedi. «Ne yaptın bu paraya?»

«Bir şey yapmadım,» dedi Cora. «Çabuk ol!»

Cora döndüğünde, çocuklar uyuyordu. John'la Ruby yorganların altında sımsıkı sarılmışlardı birbirlerine, Pearl de üstünde ceketiyle yatıyordu. Basma entarisi yerdeydi, üstünde kahverengi ayak izleri vardı. Ağlamıştı Pearl, yanaklarındaki yaşlar daha kurumamıştı; al aldı gözlerinin çevresi, burnunun yanları şişmişti.

Cora yatağın yanına gidip ceketi aldı, Pearl'e baktı. Düğüm gibi olmuştu Pearl, ellerini dizlerinin üstünde kenetlemiş, başını da göğsüne gömmüştü. Cora bir süre baktı ona, sonra ceketi üstüne örttü.

Ekmekle biftek paketini açtıktan sonra, kâğıdı sobaya sokup bir kibrit çaktı. İskemlesini iyice

yaklaştırdı sobaya; kâğıt yanıp bitmeden hiç olmazsa ellerini biraz olsun ısıtmak istiyordu.

Soba yine soğuyunca, Cora ekmekle bifteği iskemlenin üstüne koyup yorganın altına girdi, akşam olmasını beklemeye koyuldu. Çocuklar uyanınca yiyecek birşeyler bulabileceklerdi.

SELÂMLA DOĞAN GÜNÜ

I

Lonnie tepeden tırnağa ürperdi. Clem'in söylediğini hatırlayarak elini sivri çenesinden çekti. Böyle Arch Gunnard'ın önünde durup da ona yüzünü göstermek, suç işlemek gibi bir şeydi.

O gün öğleden sonra Clem'le birlikte benzin istasyonuna doğru giderlerken, tayına ne kadar ihtiyacı olduğunu anlatmıştı. Clem, yoldaki bir taşa tekme atmak için durmuş, «Adam Arch Gunnard'ın yanında çok çalışırsa suratı incelir, sipsivri olur; öylesine incelir ki, kendi tabutunun tahtalarını bile kendi yontabilir,» demişti.

Lonnie, benzin pompasının yanındaki boş bir kutuya otururken «Keşke ben de Clem gibi korkmasam Arch Gunnard'dan,» diye düşünüyordu. Clem, zenci olmasına rağmen, karnı acıktı mıydı gidip tayınını isterdi; kendinin de ailesinin de karnı doymayınca, açık açık söylerdi Arch'a. Arch verirdi tayınını, ama ilk fırsatta Clem'i memleketten süreceğine yemin ederdi.

Lonnie görmeden de biliyordu: arkasında,

benzin istasyonunun köşesindeydi Clem, yanında da iki-üç zenci daha vardı, kendisine bakıyorlardı; ama nedense, dönüp Clem'e bakmıyordu Lonnie.

Arch Gunnard güneşte oturmuş, çakısını çizmesine sürterek bilemekteydi. Lonnie'nin köpeğine, Nancy'ye birkaç kere göz attı; Nancy, yolun ortasına uzanmış, Lonnie'yi bekliyordu.

«Senin köpeğin mi bu, Lonnie?»

Korkuyla sıçradı Lonnie, elini çenesine götürüp incelmiş yüzünü örtmeye çalıştı; Arch'ı adamlarını doyurmamakla suçlayan bir yüzdü onunkisi.

Arch parmaklarını şaklattı; köpek, kuyruğunu sallayarak kalktı. Çağırılmasını beklemeye koyuldu.

«Mr. Arch, ben—»

Arch, köpeği çağırdı. Nancy, Arch'ın parmaklarının her şaklayışında kuyruğunu biraz daha hızlı sallayarak ona yaklaştı. Sonra bir metre kadar uzakta durup sırtüstü yere yattı, dört ayağını havaya dikti.

Benzin istasyonunun yanında duran Dudley Smith'le Jim Weaver, güldüler. Duvara yaslanmışlardı, ama Arch'ın ne yaptığını görmek için doğruldular.

Arch, çizmesine tütün suyuyla karışık bir tükürük fırlattı, çakısını bilemeye devam etti.

«Ne biçim tazı bu, Lonnie?» dedi Arch. «Tazıya değil, çomara benziyor.»

Lonnie, Clem Henry'nin gözlerini hissetti ensesinde. Arch Gunnard, parmaklarını şaklatarak onun köpeğini çağırsaydı, Clem ne yapardı acaba?

Lonnie'nin arkasındakilerden biri, gülerek, «Kuyruğu biraz uzun, tazıların kuyruğu bu kadar uzun olmaz, öyle değil mi, Arch?» dedi.

Arch'la birlikte herkes güldü. Lonnie'ye baktılar, ne diyeceğini merak ediyorlardı.

Arch, yine parmaklarını şaklatarak, «Senin köpek çomarın biri, ne dersin, Lonnie?» diye sordu.

«Mr. Arch, ben—»

«Utanma, Lonnie, ne yapalım, tazı değilse değil. Her köpek tazı olamaz ya. Bazı köpekler de çomar olur böyle. Çomar da iyidir. Benim bile bir çomarım vardı eskiden.»

Herkes güldü.

Arch Gunnard, Nancy'yi kuyruğundan yakalamaya hazırlanıyordu. Lonnie, boynunu bükerek doğruldu; Clem Henry'yi gördü o sırada, benzin istasyonunun öteki köşesindeydi. Bakışı anlamlıydı Clem'in; o gün öğleden sonra, Arch Gunnard'ın yanında çalışan herkesin yarı aç dolaştığını söylerken de böyle bakmıştı. Lonnie gözlerini indirdi. Bir zencinin kendisinden daha yürekli olabilme-

sine akıl erdiremiyordu. Zaman zaman Clem'in yerinde olmak isterdi.

«Senin tazı biraz ağır, Lonnie. O yüzden çomara benziyor belki. Yükünü biraz hafifletsek, ha, ne dersin?»

Lonnie, Clem Henry'nin sözlerini hatırladı; «Arch Gunnard benim köpeğimin kuyruğunu kesmeye kalksa ne yapacağımı bilirim ben,» demişti. Lonnie biliyordu, Clem de biliyordu, herkes biliyordu, Clem öyle bir şey yapmaya kalksa, Arch'ın beklediği fırsat doğardı. Söylediğine göre, Arch'ın bütün istediği, Clem Henry'nin azıcık ileri gitmesi, kötü bir söz söylemesi, kendisine karşılık vermesiydi; gerisi kolaydı. Arch'ın beklediği fırsat doğardı o zaman. Hele Clem dönüp kaçmazsa. Clem on beş yıldır orada oturuyordu, kimseden kaçtığı da görülmemişti.

Lonnie Clem'i düşünürken, Arch da eğilip Nancy'nin kuyruğuna yapıştı. Nancy, Arch'ın kendisiyle oyun oynadığını sanmıştı. Başını çevirip elini yalamaya başladı onun. Arch, bıçağın tersiyle köpeğin burnuna dokundu.

Kuyruğu sımsıkı tutarak, «Çok oyuncu bi köpek bu, Lonnie,» dedi. «Ama kuyruğu epey uzun. Tıpkı çomara benziyor.»

Lonnie yutkundu.

«Mr. Arch, iyi bir tavşan avcısıdır Nancy. Ben—»

Arch, bıçağı köpeğin kuyruğuna sürterek, «Yok canım,» dedi. «Böyle uzun kuyruklu tavşan avcısı da görmemiştim bugüne kadar. Düpedüz çomar bu.»

Lonnie, yardım istercesine, Dudley Smith'le ötekilere baktı. Kimsenin yardımı dokunamayacaktı anlaşılan. Arch Gunnard'ı durdurmaya çalışmak imkânsızdı, kafasına koyduğu şeyi mutlaka yapardı çünkü. Lonnie biraz olsun terslenmeye kalksa o akşam güneş batmadan çiftlikten kovulurdu, biliyordu bunu. Kendisine yardım edebilecek tek insan Clem'di, ama Clem...

Benzin istasyonunun iki köşesindeki beyaz adamlarla zenciler, Lonnie'nin ne yapacağını merakla bekliyorlardı. Köpeği için Arch'la döğüşmesini hepsi istiyordu. Biri kalkıp da Arch Gunnard'ın köpek kuyruğu kesmesine engel olabilirse, bu gibi şeylerin önü alınırdı belki. Ama, Arch'ın çiftliğinde çalışan Lonnie'nin ağzını bile açmaya çekindiği apaçık ortadaydı. Clem Henry birşeyler yapabilirdi belki; başına dert açılsa bile, Arch'ı durdurabilecek tek insan Clem'di. Hepsi biliyordu: Clem böyle bir şey yapacak olsa, Arch ya sürerdi onu memleketten ya da karnını kurşunla doldururdu.

«Sence bir kötülük yok bunda, öyle değil mi, Lonnie?» dedi Arch. «Bakıyorum, bir şey demiyorsun.»

Clem Henry birkaç adım attı ileriye, sonra durdu.

Arch, Lonnie'nin yüzüne bakarak güldü, Nancy'yi ayağa kaldırdı. Köpek, acıyla, şaşkınlıkla havladı, ama Arch karnına bir tekme atarak susturdu onu.

Lonnie yüzünü buruşturdu. Köpeğinin böyle tekmelenmesine dayanamazdı.

«Mr. Arch, ben...»

Bir şey tıkanır gibi oldu boğazına, ağzını bir karış açıp derin derin soluk almaya başladı. Öteki beyaz adamlar susuyorlardı. Bir köpeğin böyle tekmelenmesinden onlar da hoşlanmazdı.

Lonnie, göz ucuyla benzin istasyonunun öteki köşesini görebiliyordu. Birkaç zencinin, Clem'in yanına gidip onu tulumundan tuttuklarını gördü. Clem, bacakları açık, yere tükürdü, ama zencilerden kurtulmaya çalışmadı.

«Madem bir diyeceğin yok, ben de kuyruğunu keseyim bari,» dedi Arch, yere tükürdü.

Lonnie başını uzattı, Nancy'nin arka bacaklarını görebiliyordu sadece. Biraz ekmekle şeker pancarı istemeye gelmişti. Evdekiler ne kadar aç olurlarsa olsunlar, bakalım isteyebilecek miydi şimdi?

«Âdetimdir, önce sorarım,» dedi Arch. «İstemeyen olursa kesmem. Doğru olmaz. Öyle ya, sahibi istemezse ne diye keseyim kuyruğunu?»

Arch iyice yapıştı köpeğin kuyruğuna; çakısını, kuyruk sokumunun altı-yedi santim ilerisine dayadı. Seyredenlere, Arch'ın ağzı sulanmış gibi geldi, çiğnediği tütünün suyu dudaklarının kenarlarından sızmaya başlamıştı çünkü. Elinin tersiyle ağzını sildi.

Yolun kırmızı tozlarını savura savura gürültüyle bir otomobil geçti yoldan. Herkes başını kaldırıp otomobili kimin kullandığını görmek içir baktı.

Lonnie de bir göz attı otomobile, ama başını kaldırmamıştı. Önüne eğikti başı, sivri çenesi göğsünü acıtıyordu. Arch, yüzünün ne kadar ince, ne kadar süzülmüş olduğunu farketmiş miydi acaba?

Arch, bilermiş gibi, köpeğin kuyruğuna sürtmeye başladı bıçağını; sonunda herkesi gülümsetmeyi başardı. «Benim de iki-üç çomarım var,» dedi, «Ama hiçbirinin kuyruğu bu kadar uzun değil. Domuz ya da tavşan kovalamaya kalksalar kendilerine engel oluyor.»

Arch Gunnard, sol eliyle kuyruğu çekip sağ eliyle kesiverdi, rahatça, inekleri otlaktan eve götürmek için bir söğüt dalı kesercesine. Köpek, kuyruğu kesilir kesilmez fırladı, Arch'ın erişemeyeceği kadar uzağa gitti, uluyordu, öylesine uluyordu ki yarım mil öteden duyulabilirdi sesi. Bir ara durup Arch'a baktı, sonra yolun ortasında tak

la atarak dönmeye başladı. Bu arada hep uluyor, kuyruğunun kesik yerini ısırıyordu.

Arch arkasına yaslandı, bir eliyle kuyruğu sallamaya başladı, öteki eliyle de çakıyı çizmesinin tabanına sildi. Lonnie'nin köpeğinin kırmızı tozlar içinde yuvarlanışını seyrediyordu.

Kimse bir şey diyemedi. Lonnie, köpeğinin çektiği acıyı görmek istemiyordu, Clem Henry'ye de bakmaktan kaçınıyordu. Gözleri kapalı, bu kadar yıl yarı aç yarı tok, her geçen gün biraz daha zayıflayarak niye Arch Gunnard'ın çiftliğinde çalıştığını düşündü. Clem haklıydı; Arch'ın yanında çalışanların hepsinin suratları inceliyor, sivriliyordu kendi tabutlarının tahtalarını kendileri yontabilirlerdi. Farkına varmadan çenesine götürdü elini. Çene kemiklerini, elmacık kemiklerini yokladı, sonra indirdi.

Açtı; Arch biraz tayın verse bile, ertesi haftaya yiyecek birşeyleri olmayacaktı. Karısı Hatty açlıktan, tarlalarda çalışmaktan bitmişti artık; yirmi yıldır kulakları duymayan babası Mark Newsome, eve niçin doğru dürüst yemek girmediğini soruyordu hep. Başı biraz daha önüne düştü Lonnie'nin, gözleri yaşarır gibi oldu.

Sivri çenesi göğsüne öyle batıyordu ki, canı yandı, başını kaldırdı.

Arch Gunnard'ı gördü önce, sol eline Nancy'nin kuyruğunu almış, oynayıp duruyordu. Arch

Gunnard'ın evinde bir sandık köpek kuyruğu vardı. Yıllardır kuyruk keserdi; öylesine beğenirdi ki kolleksiyonunu, kilitli bir sandıkta saklardı. Pazar günleri öğleden sonra vaiz geldiğinde ya da birsürü arkadaşı sundurmada tembel tembel oturup çene çalmaya başladığında, Arch kolleksiyonunu gösterirdi, her kuyruğun sahibini de hatırlardı, üstlerinde etiket varmış gibi hepsinin adını ezbere söylerdi.

Clem Henry, benzin istasyonundan ayrılmış, tek başına çiftliğe doğru gidiyordu yolda. Clem Henry'nin evi, Arch'ın büyük evinin aşağısındaki zenci kulübelerinin oradaydı, evine varmak için Lonnie'lerin önünden geçmek zorundaydı. Lonnie tam kalkıp gidecekti ki, Arch'm kendisine bakmakta olduğunu farketti. Bilmiyordu, acaba ince yüzüne mi bakıyordu, yoksa kalkıp Clem'le birlikte gideceğine mi?

Kalkıp gitmek düşüncesi, orada bulunuşunun sebebini hatırlattı Lonnie'ye. O gece yemek vaktinden önce, ne kadar az olursa olsun biraz tayın almalıydı.

«Mr. Arch, ben...»

Arch dönüp Lonnie'ye baktı bir an, sanki o güne kadar hiç işitmediği garip bir ses duymuştu.

Lonnie dudaklarını ısırdı; ne kadar zayıf olduğuna dair Arch birşeyler söyleyecek mi diye merak ediyordu. Ama başka bir şey düşünüyordu

Arch. Elini bacağına vurup kahkahayla gülmeye başladı.

Nancy'nin kuyruğunu top gibi yuvarlayıp cebine sokarak, «Keşke zencilerin de kuyruğu olsaydı,» dedi. «Köpek kuyruğu keseceğime zenci kuyruğu keserdim. Bir kere, kesilecek daha çok kuyruk olurdu.»

Dudley Smith'le arkalarındaki başka biri güldüler. Bir an için. Sonra ansızın kesiliverdi kahkahaları. Başladığı gibi.

Arch'ın sözlerini duyan zenciler, tozlarda ayaklarını sürüye sürüye geriliediler. Birkaç dakika içinde kimse kalmamıştı benzin istasyonunda. Kırmızı ahşap binanın arkasındaki yola çıkıp gözden kayboldular.

Arch kalkıp gerindi. Güneş batmak üzereydi artık, Ekim ayında günün bu vakitleri tatsız olurdu. «Eh, artık eve gidip birşeyler yiyeyim,» dedi.

Yolun ortasına yürüdü ağır ağır, durdu, hendeğin yanındaki Nancy'ye baktı.

«O tarafa gelen kimse yok mu?» diye sordu. «Ne oldu, Lonnie? Yemeğe gitmiyor musun?»

«Mr. Arch, ben...»

Lonnie ayağa fırladı. Ekmekle şeker pancarı isteyecekti, belki biraz da mısır; ağzını açtı, hiçbir şey diyemedi. Birkaç adım attı ileriye, başını iki yana salladı. Arch'ın ne diyeceğini bilmiyor-

du, «Olmaz,» derse ne yapacaktı, onu da bilmiyordu.

Arch, arkasını dönüp yürüyerek, «Hatty bekler seni,» dedi.

Elini arka cebine atıp Nancy'nin kuyruğunu çıkardı. Uzaktaki büyük eve doğru giderken, kuyrukla oynamaya başladı.

Dudley Smith benzin istasyonuna girdi, ötekiler de çekip gittiler.

Arch birkaç yüz metre gittikten sonra, Lonnie benzin pompasının yanındaki boş kutuya çöktü yine; Arch'la konuşmaya başlamadan önce de o kutuda oturuyordu. Kamburu çıkmıştı, kolları bacaklarının arasında sallanıyordu.

Gözlerinin ne kadar zaman kapalı kaldığını bilmiyordu Lonnie; açınca, Nancy'yi gördü, ayaklarının dibine çökmüş, kesik kuyruğunu yalıyordu. Ona bakarken, sivri çenesinin göğsüne battığını hissetti. Tam o sırada, arkasındaki kapı gürültüyle kapandı; Dudley Smith, benzin istasyonunu kapamış, evine gidiyordu.

II

Lonnie birkaç saattir kütük gibi uyuyordu; uyanmış olduğunu gördü birdenbire. Hatty bir daha sarstı onu. Lonnie, dirseklerinin üstünde doğrulup odanın karanlığında birşeyler seçmeye

çalıştı. Saatin kaç olduğunu bilmiyordu, ama güneşin doğmasına iki saat daha vardı anlaşılan.

Hatty, gecenin soğuğuyla titreyerek, «Lonnie,» dedi, «Lonnie, baban evde yok.»

Lonnie yatakta doğruldu.

«Nerden biliyorsun olmadığını?» dedi.

«Yatağa girdim gireli gözümü bile kırpmadım, çıktığını duydum. Bir daha da dönmedi.»

Yatak odasının penceresinden dışarıyı görmeye çalışarak, «Belki şöyle bir çıkmıştır,» dedi Lonnie.

«Ne söylediğimi biliyorum,» diye üsteledi Hatty. «Baban çıkalı çok oldu.»

İkisi de hiç ses çıkarmadan bir süre oturup kulak kabarttılar; Mark Newsome'dan ses filân gelmiyordu.

Lonnie kalkıp bir fener yaktı. Gömleğini, tulumunu, ayakkabılarını giyerken hep titredi. Ayakkabılarının bağlarını kördüğüm yaptı, loş ışıkta iyi göremiyordu çünkü. Dışarısı zifirî karanlıktı; Lonnie, yüzüne çarpan rutubetli Ekim havasını hissedebiliyordu.

Hatty, yorganı atıp doğrularak, «Gidip bir bakayım,» dedi.

Yatağın yanına gitti Lonnie, yorganı Hatty'nin üstüne çekti yine.

«Sen uyumaya çalış, Hatty,» dedi; «Bütün ge-

ce uyumadan edemezsin. Ben gidip getiririm babamı.»

Feneri söndürüp Hatty'nin yanından ayrıldı; duvarları eliyle yoklayarak sundurmaya çıktı karanlıkta. Önünü göremiyordu, ama karanlığa yavaş yavaş alışıyordu gözleri. Çevresine kulak kabartarak bir dakika kadar bekledi.

Yine el yordamıyla merdivenleri indi, bahçedeydi şimdi, evin köşesini dönüp yine kulak kabarttı çevresine, sonra babasına seslendi.

«Baba!» dedi yüksek sesle. «Hey, baba!»

«Ne yaptığının farkına vararak yatak odasının penceresi altında durdu.

Azarlarcasma, «Benimki de düpedüz salaklık,» dedi kendi kendine. «Babam top atılsa duymaz.»

Yatağın hışırtısını duydu.

«Çıkalı çok oldu, dört yol ağzını bile geçmiştir şimdi,» dedi Hatty; pencereden sesleniyordu.

«Sen yatıp uyumana bak, Hatty,» dedi Lonnie. «Ben şimdi getiririm onu.»

Evin altında Nancy'nin kaşındığını, pirelerle uğraştığını duyuyordu; ama Mark'ı bulmak için yardımı dokunamazdı Nancy'nin. Kesik kuyruğunun iyileşmesi daha birkaç gün sürerdi.

Hatty yerinde duramıyordu, «Gideli çok oldu,» dedi.

«Farketmez,» dedi Lonnie. «Nasıl olsa bulu-

rum. Söylediğim gibi, sen yatıp uyumana bak, Hatty.»

Lonnie, çevresine kulak kabartarak, ahıra doğru yürüdü. Büyük evin oradan domuzların sesi geliyordu; homurtuları yüzünden başka sesleri duymak güçleşiyordu. Arch Gunnard'ın köpekleri arada bir havlıyorlardı, ama her geceki havlayışlarıydı bunlar, Lonnie alışıktı.

Ahıra gidip içeriye baktı. Çevresini de dolaştıktan sonra tarlaya çıktı. Biliyordu faydasız olduğunu, ama zaman zaman seslenmeden de edemiyordu

«Hey, baba!» diye bağırıyordu karanlıkta.

Tarlada biraz daha yürüdü.

«Nereye gitmiş olabilir bu adam?» dedi. Durdu, nereye bakacağını düşündü.

Avluya dönünce, tedirgin olmaya başlamıştı. Mark geçen hafta hiç böyle garip hareketler yapmamıştı, ama Arch Gunnard tayın vermediği için babasının kızdığını biliyordu Lonnie. Mark, bu kadar açlığa dayanamayacaklarını, üç ay içinde hepsinin ölüp gideceğini bile söylemişti.

Lonnie bahçeden çıkıp zenci kulübelerine giden yolu tuttu. Clem'in evine gelince durup birkaç kere kapıyı çaldı, bekledi. Cevap gelmedi, daha hızlı çaldı.

Sonunda, Clem, «Kim o?» diye seslendi yatağından.

«Benim,» dedi Lonnie. «Bir dakika seni görmem gerekiyor, Clem. Bahçedeyim.»

Oturdu, Clem'in giyinip gelmesini beklemeye başladı. Beklerken de çevresine kulak kabartıyordu hep, havadaki en küçük sesi bile kaçırmamak istiyordu. Tarlaların ötesinden, büyük evin oralarda bir yerden domuzların sesi geliyordu.

Clem, bahçeye çıkıp kapıyı kapadı. Bir an eşikte durup karısıyla konuştu, «Merak etme, şimdi dönerim,» dedi.

Lonnie'ye yaklaşarak, «Kim o?» dedi.

Lonnie kalkıp Clem'in yanına gitti.

Clem, tulumunun düğmelerini ilikleyerek, «Ne oldu?» diye sordu.

«Babam yatağında değil,» dedi Lonnie. «Hatty'ye bakılırsa evden çıkalı çok olmuş. Tarlaya baktım, ahırın çevresine baktım, hiçbir yerde bulamadım.»

Clem tulumunu iliklemeyi bitirip bir sigara sarmaya başladı. Ağır ağır yürüyerek yola çıktılar Hava karanlıktı hâlâ, ağarmasına daha en aşağı bir saat vardı.

«Belki de yatakta yatamayacak kadar acıkmıştır.» dedi Clem. «Dün gördüğümde, kendini çok bitkin hissettiğini, artık dayanamayacağını

söylemişti. Derisi kemiklerine yapışmıştı. Bundan daha fazla zayıflayamaz insan.»

«Dün gece yemekten sonra biraz tayın istedim Arch'dan biraz ekmekle şeker pancarı. Sabah olur olmaz vereceğini söyledi.»

«Söylesene ya doğru dürüst yemek versin, ya da hiç vermesin,» dedi Clem. «Hiç vermeyecekse çeker gidersin, bir başkasının yanında çalışmaya başlarsın. Doğru değil mi?»

«Uzun zamandır Arch Gunnard'ın yanındayım,» dedi Lonnie. «Bırakıp gidemem ki artık.»

Clem Lonnie'ye baktı, ama bir şey demedi. Büyük eve giden yola saptılar, araba yoluna. Domuzlar homurdanıp duruyorlardı ağılda, Arch'ın köpeklerinden biri yanlarına gelip ayakkabılarını kokladı.

«Şu şişko domuzlar da tıkabasa yiyorlar,» dedi Clem. «En zayıfı üç yüz elli kilo, durmadan da semiriyorlar. Önlerine atılanlar yetişmiyormuş gibi bir de civcivlere saldırıyorlar.»

Araba yolundan büyük eve doğru giderlerken, domuzların homurtusunu dinledi Lonnie.

«Babamı aramak için Arch'ı da uyandırsak mı?» dedi. «Doğrusu onu uyandırmak istemem ama babam bir bataklığa saparsa yandı demektir. Top atılsa duymaz. Bir daha bulamayız.»

Clem birşeyler mırıldanarak domuz ağılına doğru yürüdü. Lonnie'den önce vardı ağıla.

Arkasına dönerek, «Çabuk gel,» dedi.

Lonnie ağıla koştu. Durdu, çitin yarısına kadar tırmandı. Önceleri bir şey göremedi, ama sonunda debelenip duran kara, şişko domuzları seçer gibi oldu. Ölü bir tavşana saldıran köpekler gibi birbirlerine saldırıyorlardı.

Tahta çitin tepesine çıktı Lonnie, ama Clem onu yakalayıp çekti.

«Böyle girilmez ağıla,» dedi. «Paramparça ederler seni, hepsinin gözü dönmüş. Bir şeyi paylaşamıyorlar.»

İkisi de ağılın köşesine, domuzların bulunduğu yere koştular. Biraz ötede, ayaklarının altında bir karartı vardı. Lonnie bir an seçer gibi oldu karartıyı, ama sonra gözden kaybetti, domuzlardan biri karartının üstünden geçmişti çünkü.

Clem ağzını birkaç kere açıp kapadı, ama konuşamadı. Lonnie'nin kolunu tutarak onu sarstı.

«Baban olmasın?» dedi. «Yemin ederim, Lonnie, babana benziyor.»

Lonnie hâlâ inanamıyordu buna. Çitin tepesine tırmanıp domuzları tekmelemeye, onları uzaklaştırmaya çalıştı. Domuzlar aldırmadılar bile Lonnie'ye.

Lonnie çitin tepesindeyken, Clem ahıra koşmuş, karanlıkta nasıl bulmuşsa bulmuş, iki araba oku getirmişti. Biriyle Lonnie'yi dürttü, dikkatini domuzlardan çekerek oku uzattı.

Sonra çitin üstünden atladı Clem, oku domuzlara vurmaya başladı. Lonnie de yere atlamış, bağırıyordu. Domuzlardan biri Lonnie'ye saldırdı, Clem hayvanın ense köküne vurarak kaçırdı onu.

Bu arada Lonnie de durumu kavramıştı. Domuzların arasına dalarak kalın pençeli ayakkabılarıyla onları tekmelemeye koyuldu, bir yandan da okla kafalarına kafalarına vuruyordu. Bir ara büyük bir acı duydu bacağında, eğilip baktı, domuzlardan biri baldırını ısırıyordu. Tam zamanında dönüp domuzun kafasına vurdu, bacağını kurtardı. Parçalanmıştı bacağı, soğuk gece havasını ıslak baldırında hissediyordu.

Clem saldırıp domuzları geriletmişti. Yapacak pek bir şey yoktu. Hayvanlar çevrelerini sarmışlardı, Clem'le Lonnie okları sallayarak koruyabiliyorlardı kendilerini. Sonunda Lonnie eğilip Mark'ın bacağını yakaladı. Clem'in yardımıyla, babasını çitin yanına götürüp dışarıya çekti.

Soluk soluğaydı, ne bir şey diyebiliyor ne de bir şey yapabiliyordu. Şişko domuzlar çitin yanına gelmişlerdi şimdi, tahtaları, telleri ısırıyorlar, dünyanın gürültüsünü ediyorlardı.

Lonnie cebinde kibrit arıyordu ki, Clem daha önce çıkarıp yaktı. Alevini Mark Newsome'ın başına yaklaştırdı.

İkisi de korkunç bir şaşkınlık içinde bakakaldılar, sonra Clem kibriti söndürdü. Karanlıkta bir-

birlerine diktiler gözlerini, bir şey diyemediler.

Clem birkaç adım geriledi, dönüp Lonnie'nin yanına geldi sonra.

Yere oturarak, «Evet,» dedi. «Evet, baban bu.»

«Herhalde,» dedi Lonnie. Diyecek başka şey gelmemişti aklına.

Mark'ın iki yanına oturdular. Ona bakıyorlardı. İlk dokundukları andan beri hiçbir hayat belirtisi yoktu Mark'da. Yüzü, boğazı, midesi parçalanmış, yenmişti.

Bir süre sonra. «Gidip Arch Gunnard'ı uyandırsan iyi olacak,» dedi Clem.

«Niye?» dedi Lonnie. «Ne faydası var artık? Olan olmuş.»

Clem, «Git uyandır,» diye üsteledi. «Gelip görsün. Sabahleyin görürse, bir de bakarsın, bu işi domuzlar yapmamıştır der çıkar. Kaldır getir ki, görsün domuzlarının marifetini.»

Dönüp büyük eve baktı Lonnie. Karanlık göğün önünde evin kara silüeti onu korkutuyordu.

«Yanında çalışanların dirisine bakmıyor, bari gelip ölüsüne baksın.»

Lonnie korkuyla Clem'e baktı. Clem haklıydı, ama bir zencinin ağzından çıkacak sözler değildi bunlar, hele bir beyaz için söylenmişse.

«Arch hakkında böyle konuşma,» dedi Lonnie.

«Yatmış uyuyor. Ne suçu var şimdi. Ben ne kadar suçluysam o da o kadar suçlu.»

Clem gülerek yere fırlattı oku. Bir süre orada bıraktıktan sonra eline aldı yine, yere vurmaya başladı.

Lonnie ağır ağır ayağa kalktı. Clem'i daha önce hiç böyle görmemişti, ne düşüneceğini bilemiyordu. Bir şey demeden oradan ayrıldı, Arch Gunnard'ı uyandırmak için eve doğru yürüdü karanlıkta.

III

Arch kolay kolay uyanmazdı. Uyandıktan sonra bile kalkması çok uzun sürerdi. Lonnie yatak odası penceresinin önünde duruyor, Arch da iki üç metre ötede yatıyordu. Lonnie, onun homurdanarak yatağında döndüğünü duydu.

«Gece yarısı gelip beni uyandırmanı kim söyledi sana?» dedi Arch.

«Clem Henry burada, durumu bilseniz iyi olacak diye düşündü.»

Arch, yastığı yumruklayarak yatağında döndü.

«Sen git, o Clem Henry'ye söyle, günün birinde içini dışına çıkaracağım onun, ceket tersyüz eder gibi.»

Lonnie bekledi, kararlıydı. Clem haklıydı;

Arch kalkıp gelmeli, olanları görmeliydi. Clem'in yanına gidip Arch'ın gelmeyeceğini söylemeye korkuyordu Lonnie. Bilmiyordu ama belki yatak odasına dalıverirdi Clem, Arch'ı zorla kaldırırdı. Böyle bir şeyi düşünmek bile istemiyordu.

«Hâlâ orada mısın, Lonnie?» diye bağırdı Arch.

«Buradayım, Mr. Arch. Ben—»

«Uykudan kalkmış olmasaydım, şimdi gelirdim yanına, elime de bir sopa alırdım, sonrasını biliyorsun!»

Lonnie arka merdivenlerde bekledi Arch'ı. Domuz ağılına giderlerken ağzını bile açmadı Arch. Önde yürüyor, Lonnie'nin gelip gelmediğine bakmıyordu. Elindeki fener, sarı ışıklar saçıyordu yere; Mark'ın ölüsü başında bekleyen Clem'in yanına varınca, zencinin yüzü yeni silinmiş bir saban demiri gibi parladı gecede.

Arch, ikisine de bağırarak, «Mark gece yarısı benim domuz ağılında ne arıyordu zaten?» dedi.

Ne Clem cevap verdi, ne de Lonnie. Cevap alamadığı için Arch öfkeyle baktı onlara. Ama ne kadar bakarsa baksın. gözlerini ayaklarının dibinde yatan parçalanmış ölüye, Mark Newsome'a çeviriyordu sık sık.

Sonunda, «Yapacak bir şey kalmamış,» dedi. «Sabahı bekleyip mezarcıya haber yollayacağız.» Birkaç adım uzaklaştı. «Pekâlâ sabahı bekleyebi-

lirdiniz. Beni uyandırmanın ne faydası vardı sanki?»

Arkasını dönüp göz ucuyla Clem'e baktı. Clem ayağa kalkıp gözlerini Arch'ın gözlerine dikti.

«Ne istiyorsun, Clem Henry?» dedi Arch. «Gece yarısı benim evimin yanına gelmeni kim söyledi sana? Zenciler ancak ben çağırdığım zaman gelebilir buraya.»

«Birinin domuzlar tarafından parçalanmasına dayanamam, birşeyler yapmak isterim,» dedi Clem.

«Sen kendi işine bak,» dedi Arch. «Hem benimle konuşurken şapkanı çıkar, yoksa pişman olursun. Senin gibilerin defterini dürmek benim için çocuk oyuncağı.»

Lonnie geriledi. Tedirgin bir hava vardı ortalıkta, Clem'le Arch'ın didişmeleri hep böyle başlardı. Daha önce de görmüştü. Clem dönüp giderse bir şey olmazdı, ama bazen olduğu yerde kalırdı Clem, beyaz beyaza konuşuyorlarmış gibi cevap verirdi Arch'a.

Lonnie, Clem'in çekip gitmesini istiyordu. Uyandırılmaktan küplere binmişti Arch, şimdi ne yapacağı hic belli olmazdı. bir zenciye kızdı mıydı gözü bir şeyi görmezdi. Kimse onun bir zenci öldürdüğünü görmemişti, ama Arch öldürdüğünü. sırası gelirse yine öldüreceğini söylerdi hep.

Clem, Arch'ın gözlerinin içine bakarak, «Mark'ın domuzlar tarafından niçin parçalandığını biliyorsun herhalde,» dedi.

Arch arkasına döndü.

«Bana mı söylüyorsun?»

«Sana söylüyorum,» dedi Clem.

«Allah belânı versin, orospu çocuğu...» diye bağırdı Arch.

Feneri Clem'in kafasına doğru salladı. Clem eğildi, ama fener omuzuna çarptı, paramparça oldu. İçindeki yağ, havada yanarak yere döküldü. Talihi vardı Clem'in; ne yüzüne, ne de tulumuna sıçradı.

«Bana bak...» dedi Clem.

Arch, Clem'in üstüne saldırarak, «Orospu çocuğu,» dedi. «Karşılık vermesini öğretirim sana. Zaten kaşınıp duruyordun. Bugüne kadar dayandım ama artık bu son!»

Lonnie, aralarına girmek için birkaç adım atarak, «Mr. Arch, ben...» dedi; ama ikisi de duymadı onu.

Arch biraz geriledi, yerdeki yağ damlalarının yanışına baktı.

Clem, inatla, «O şişko domuzlar tarafından niye parçalandığını pekâlâ biliyorsun,» dedi. «Öylesine açtı ki, gece yarısı karanlıkta buralara kadar gelip yiyecek birşeyler aradı. Belki de mutfağa girecekti gizlice. Farketmez. Senin yanında

çalışan herkes gibi açtı. Bu yüzden domuzlara yem oldu işte. Sen de biliyorsun.»

Yağ damlaları yanıp bitmişti. Son alevin cılız ışığında yere eğildi Arch, Lonnie'nin bıraktığı araba okunu aldı.

Oku havaya kaldırdı sonra, olanca gücüyle Clem'e indirdi. Clem eğildi; Arch yine kaldırdı oku, Clem'in yine eğilmesine fırsat vermeden koluna, dirseğinin biraz üstüne vurdu. Clem'in kolu sallanıverdi.

«Allahın belâsı orospu çocuğu!» diye bağırdı Arch. «Günün geldi artık, zenci piçi! Sana bir ders vereyim de gör gününü. Bakalım unutabilecek misin?»

Clem, ayaklarıyla yeri yoklayarak öteki oku buldu. Eğilip aldı. Oku havaya kaldırdı, ama Arch'a vurmadı, kendini savunmak için kullandı. Bir adım bile gerilemeden kendini koruyabiliyordu şimdi.

«Bırak onu,» dedi Arch.

«Bırakayım da canımı çıkar,» dedi Clem.

«Tamam, ben de bunu duymak istiyordum işte,» dedi Arch. Ağzı çarpılmıştı. «Orospu çocuğu seni, günün geldi artık!»

Oku bir daha salladı Clem'e, Clem dönüp ahıra doğru koşmaya başladı. Arch birkaç adım gitti arkasından, sonra durdu. Oku bir yana fırlatıp döndü, evine koştu.

Lonnie çitin yanına gidip ne yapacağını düşünmeye koyuldu. Clem kendisine ne kadar yardım etmiş olsa bile, bir zencinin tarafını tutamazdı. Clem'in yaptığını yapmayı o da çok isterdi, ama tutamazdı onu. Beyaz bir adamdı Arch, canını kurtarmak için ne olursa olsun ona karşı koyamazdı.

Bu arada evin pencerelerinden birinde bir ışık yandı; Lonnie, Arch'ın bağıra bağıra karısını uyandırdığını duydu.

Arch'ın karısının telefona gittiğini görünce, ne olacağını anladı Lonnie. Arch'ın komşularıyla arkadaşlarına haber veriliyordu. Geceleyin bu yüzden uyandırılmaya bir şey demezlerdi.

Ahırın arkasından bir ses duydu, Clem çağırıyordu. Karanlıkta el yordamıyla bahçeyi geçip ahırın arkasına gitti.

«Ne var, Clem?» diye sordu.

«Günüm geldi anlaşılan,» dedi Clem. «Arch Gunnard böyle çıldırınca kimse engel olamaz ona. Hani Jim Moffin'i bataklığa sürüklemişti de Jim bir daha geri gelmemişti... İşte o zaman da böyle çıldırmıştı Arch.»

Lonnie, heyecanla, «Arch böyle şey yapmaz sana,» dedi, ama biliyordu yapacağını.

Clem cevap vermedi.

«Fikrini değiştirip öfkesi yatışıncaya kadar

gidip bataklıkta saklansan,» dedi Lonnie. «Belki haklısın, Clem.»

Clem'in alev alevdi bakışları, karanlıkta bile belli oluyordu.

«Bana yardım edersen gerek kalmaz buna,» dedi Clem. «Yardım eder misin bana?»

Lonnie, Clem'in ne demek istediğini anlamıştı, tepeden tırnağa titredi. Sırtı ahırın duvarına dönüktü, gözlerinin önünden siyahlı beyazlı benekler geçti, arkasına yaslandı.

Yardım eder misin bana?» dedi Clem.

Lonnie, çekinerek, «Bakalım, Arch ne derdi bu işe?» diye sordu.

Clem birkaç adım uzaklaştı. Arkasını Lonnie'ye dönüp tarlaların ötesine, zenci kulübelerinin oraya baktı.

Sonra, Lonnie'ye doğru dönerek, «Karşı koruya gidip saklanabilirim, beni aramaktan bıkıncaya kadar da ortaya çıkmam,» dedi.

Lonnie, «Git saklan,» dedi. Tedirgindi. «Arch Gunnard'ı bilirim. Kafasına bir şeyi koydu mu **mutlaka yapar. Kimseyi** dinlemez. En iyisi, çek git buralardan, Clem.»

«Ailemi burada bırakıp nereye gideyim? Gidemem,» dedi Clem.

«Gitmezsen enseler seni.»

«Sen yardım edersen enseleyemez. Şu koruda

saklanırım. Sen de yardımcı ol bana, ben domuz ağılında sana yardımcı olmadım mı?»

Lonnie, büyük evden gelen seslere kulak kabartarak, başını salladı. Bir süre başını sallamaya devam etti; Clem, onun kendisine yardımcı olacağına inanmak istiyordu.

«Bana yardım edersen,» dedi, «Gidip şu koruda saklanabilirim. Öfkeleri geçinceye kadar da ortaya çıkmam. Nerede olduğumu söyleme onlara, bataklığa gitti de. Köpeklerle bile bulamazlar beni.»

Lonnie, Arch'ın sesine kulak kabartarak, «Doğru,» dedi. Clem'le konuştuğu görülmesin istiyordu. Arch onu ahırın arkasında Clem'le konuşurken yakalarsa hapı yutardı.

Lonnie cevap verir vermez, Clem döndü, koşup geceye karıştı. Lonnie, ona yardım etmekten vazgeçmiş gibi birkaç adım attı arkasından, ama Clem gözden kaybolmuştu bile.

Lonnie, Clem'in bir çeyrek mil kadar ilerdeki koruya daldığını çalı çırpı seslerinden anladı, birkaç dakika kadar bekledi. Clem'in sesi duyulmaz olunca, döndü, Arch'ı karşılamak üzere ahırın önüne gitti.

Arch, bir elinde çifte, bir elinde de fenerle evden çıktı. Cepleri kurşun doluydu.

«Nerde o Allahın belâsı zenci?» diye sordu. «Nereye gitti?»

Lonnie ağzını açtı, ama tek kelime bile söyleyemedi.

«Nereye gittiğini biliyorsun, değil mi?»

Lonnie bir şey söylemek istedi yine, ama söyleyemedi. Başını sallamaya başladı korkuyla.

«Mr. Arch, ben—»

«İyi öyleyse,» dedi Arch. «Bu kadarı bana yeter. Birazdan Dudley Smith, Tom Hawkins, Frank, bir de Tom Howard buraya gelecekler, bir yere gitme, onun saklandığı yere götürürsün bizi.»

Bir şey söylemeye çalıştı Lonnie. Durdurmak için Arch'ın koluna uzandı, ama Arch gitmişti bile.

Arch evin çevresini dolanıp ön bahçeye çıktı. Biraz sonra hızla bir araba geldi, farları evi, domuz ağılını, her yeri aydınlatıyordu. Lonnie, Dudley Smith'dir herhalde, diye düşündü, Arch'ın en yakın komşusu oydu çünkü, yarım mil ötede oturuyordu. Tam araba yoluna sapmıştı ki, başka otomobiller de göründü, yolun iki yanından geliyorlardı.

Lonnie titredi. Clem'in nerede olduğunu sormalarından korkuyordu. Clem'e söz vermişti, söylemeyecekti. İnanmak istemiyordu ama, Arch Clem'i eline bir geçirse paramparça ederdi.

Clem linç edilmeye sebep olacak bir şey yapmamıştı. Ne beyaz bir kadına saldırmış, ne de beyaz bir adamı öldürmüştü; şapkası başında, Arch'a

biraz karşılık vermişti, o kadar. Ama her şeyi yapabilirdi Arch; Clem'e öylesine içerliyordu ki, linç ettirebilirdi onu.

Bütün bunları düşünürken, birsürü insan tarafından sarıldığını gördü. Arch, koluna yapışmış bağırıyordu.

«Mr. Arch, ben...»

Alacakaranlıkta herkesi teker teker tanıdı Lonnie. Hiçbiri heyecanlı değildi, bütün gece süren bir tilki avının artık sonuna gelmiş insanlara benziyorlardı. Tüfekleriyle tabancaları ellerinde, öldürmeye hazır, bekliyorlardı.

Arch, Lonnie'nin kulağına, «Nen var senin?» diye bağırdı. «Uyan artık, söyle bakalım, nereye saklandı Clem Henry? Gidip yakalayalım.»

Lonnie başını kaldırdı, Frank Howard'ı gördü, tüfeğine kurşun sürüyordu. Frank, Lonnie'nin ne diyeceğini duymak için eğildi.

«Clem'i öldürmeyeceksiniz, değil mi, Mr. Arch?» diye sordu Lonnie.

«Öldürmek mi?» dedi Dudley Smith. «Bunca zamandır bu günü beklemiyor muyduk? Zaten bu memlekete geldi geleli kaşınıp duruyordu. Pis bir zenci parçası işte, ne olacak.»

«Suç Clem'in değildi ki,» dedi Lonnie. «Babam buraya gelip de domuz ağılma girmeseydi Clem'in bir şey yapacağı yoktu. Bana yardım ediyordu sadece.»

«Kapa çeneni, Lonnie,» diye bağırdı biri. «Öyle heyecanlısın ki, ne dediğini bilmiyorsun. Bir zencinin tarafını mı tutuyorsun yani?»

Öyle sarınışlardı ki çevresini, Lonnie ezileceğini sandı. Soluk almalıydı biraz, hava almalı, bu kalabalıktan kurtulmalıydı.

«Doğru söylüyorsunuz,» dedi.

Konuştuğunun farkındaydı, ama ne dediğini bilmiyordu.

«Babam yiyecek birşeyler arıyordu, Clem de onu bulmak için yardım etti bana.»

Biri, «Kapa çeneni, Lonnie,» dedi yine. «Salak herif, kapa çeneni!»

Arch, Lonnie'yi omuzlarından yakalayıp dişleri birbirine vuruncaya kadar sarstı. Lonnie ne söylediğinin farkına vardı o anda.

«Bana bak, Lonnie,» diye bağırdı Arch. «Herhalde keçileri kaçırdın sen, yoksa böyle bir zenci dostu gibi konuşmazdın.»

Lonnie, tir tir titreyerek, «Doğru,» dedi, «Böyle konuşmazdım.»

Omuzlarında Arch'ın pençelerini hâlâ hissediyordu

«Clem bataklığa mı gitti, Lonnie?» diye sordu Dudley Smith. «Söyle, bataklığa mı gitti?»

Lonnie başını iki yana sallamaya çalıştı, be-

ceremedi; önüne sallamaya çalıştı, onu da beceremedi. Arch'ın parmaklarını hissetti incecik boynunda. Ödü kopmuştu, çevresine baktı.

Arch, onun boynunu sıkarak, «Clem nerede saklanıyor, Lonnie?» diye sordu.

Lonnie, ahıra doğru iki-üç adım attı. Durdu, arkasındakiler yine ittiler onu. Ahırın arkasına götürüldüğünü farketti.

«Peki, Lonnie,» dedi Arch. «Söyle bakalım, nerede?»

Lonnie derenin orayı, koruyu gösterdi başıyla. Bataklık tam aksi yöndeydi.

«Derenin oradaki koruda saklanacakmış, öyle söyledi, Mr. Arch,» dedi Lonnie. «Herhalde oradadır şimdi.»

İte kaka sürüklemeye başladılar Lonnie'yi; yere kapaklanmamak için bütün dikkatini kullanıyordu. Kimse konuşmuyordu, herkes parmaklarının ucuna basa basa yürüyordu sanki. Şafağın gri aydınlığı önlerini ancak aydınlatıyordu.

Korunun kenarına vardıklarında dağıldılar. Lonnie, Clem'i saran çemberin bir parçası oluverdiğini farketti.

Tek başına kalmıştı Lonnie, kimse yoktu yanında, ama ne ileri ne de geri gidebiliyordu. Ne yaptığını anlamaya başlamıştı.

Clem, koruda bir ağaca tırmanmıştı belki,

ama bu arada çepeçevre sarılmıştı. Kaçmaya kalkışsa tavşan gibi enselenir, vurulurdu.

Bir kütüğe oturdu Lonnie, ne yapacağını düşünmeye çalıştı. Birkaç dakika sonra güneş doğacaktı, ortalık aydınlanınca da kaçamazdı Clem. O tüfeklerden, tabancalardan kurtuluş yoktu.

Clem'i kovalayanlar, çalıların dibine yatmış, bekliyorlardı; birkaç kere kibrit çakıldığını gördü Lonnie. Burnuna sigara kokusu geldi; merak etti, bu kokuyu Clem de duyuyor muydu acaba?

Hâlâ çıt yoktu ortalıkta. Arch Gunnard'la arkadaşları güneşin doğmasını bekliyorlardı, birkaç dakika sonra Lonnie'nin arkasından doğacaktı güneş.

Toprak, çalılar, çam ağaçları alacakaranlıkta seçiliyordu artık.

Herkes, geyik avına çıkmış gibi, tüfeğini doğrultup ilerlemeye başladı. Koru büyük değildi; Arch Gunnard'la arkadaşları bu hızla ilerlemeye devam ederlerse birkaç dakika içinde her yeri araştırabilirlerdi. Güneş doğmadan belki kaçmıştı Clem, keşke kaçmış olsaydı, ama Lonnie onun hâlâ koruda olduğunu hissediyordu. Belki de bir an önce yakalanmak için koruda kalmıştı Clem.

Lonnie de ilerlemekte olduğunu gördü; çember daralıyordu. Her yana yayılmış adamları seçebiliyordu. İllerlerken ağaçların tepelerine bakıyorlardı.

Boğuk bir fısıltıyla, «Baba!» dedi Lonnie, «Baba!»

Çalılara, sonra ağaçların tepelerine bakarak birkaç adım ilerledi. Öteki adamları görünce, Mark Newsome'ı aramadıklarını farketti. Nasıl da unutmuştu bunu!

Lonnie de ötekiler gibi yürüyordu şimdi. Ayak uçlarına basarak yürüyordu. Tüfeğini yanına almadan tavşan avına çıkmış gibi.

Orada ne aradığını yine unuttu. Bacaklarındaki yaylanma, bütün bedenini sarıyordu. Öylesine eğilmişti ki öne, elleri nerdeyse yere değecekti. Duramıyordu artık. Çemberin bir parçasıydı.

On beş adam gittikçe daraltıyorlardı çemberi. Ortalık biraz daha aydınlanmıştı, koluna bakınca saatin kaç olduğunu görebiliyordu insan. Güneş, gökyüzünü renklendirmeye başlamıştı.

Lonnie herkesten ilerdeydi. Kendini tutamıyordu. Bacaklarındaki güce engel olamıyordu bir türlü.

O kadar uzun zamandır kurşun alamıyordu ki tüfeğine, avın tadını bile unutmuştu.

İki yanındaki ayak sesleri ne kadar da düzenliydi.

«Burada namussuz!» diye bağırdı biri; o anda kuru çalıların çıtırtısı duyuldu. Lonnie ileri fırladı, herkesle birlikte vardı ağacın yanına.

Arch Gunnard'la adamları tüfeklerini havaya doğrultmuşlardı, yukarıda doğan güne karşı Clem Henry'nin yüzü seçiliyordu. Çam ağacının en üst dallarından birine sarılmıştı Clem.

Lonnie, ilk ateş edenin kim olduğunu farketmedi; ötekiler de silâhlarını ateşlediler. Tüfeklerin, tabancaların sesi adamın kulaklarını sağır edecekti nerdeyse.

Lonnie gözlerini yumdu; yukarıdaki yüze bakmaya korkuyordu. Ateş hiç kesilmeden sürüp gidiyordu. Clem bütün gücüyle sarıldı ağaca, sonra bir dalın kırılan sesi işitildi, Clem dalla birlikte yapraklara çarpa çarpa yere düştü. Öyle büyük bir gürültüyle düştü ki, Lonnie'nin kalbi duracak gibi oldu.

Bir ağaca yaslandı Lonnie, ateş yeniden başladı. Ölü gövde, dört yanından yediği kurşunlarla sarsılıp duruyordu, üstüne otomatik bir tüfek boşaltılan bir çuval dolusu kedi yavrusu gibi. Bir toz bulutu yükseldi yerden, her yana barut kokusu yayıldı.

Lonnie, tüfek seslerinin ne kadar sürdüğünü anlayamadı bile. Ağaçtan ağaca koşuyor, çamların sert kabuklarına tutunuyor, yere düşüyordu. Korudan çıktığında gökyüzü griden kırmızıya dönmüştü, sürülmüş tarlada düşe kalka eve doğru koştu.

Bir keresinde, düştüğü yerden hiç kalkamayacakmış gibi geldi ona. Dizlerinin üstünde doğruldu, yuvarlak kırmızı güneşi selâmlarcasına. Güneşin ılıklığı güç verdi kendisine, belli belirsiz birşeyler mırıldandı. Hiç söyleyemeyeceği şeyler söyledi o anda.

Eve vardığında, Hatty bahçede onu bekliyordu. Korudan gelen silâh seslerini duymuş, kocasının tarlalarda koştuğunu, güneşe karşı diz çöktüğünü görmüştü. Ne olduğunu anlamak için titreye titreye Lonnie'nin yanına geldi.

Bahçeye varınca, dönüp omuzunun üstünden arkaya baktı Lonnie. Arch Gunnard'la arkadaşları, büyük evin çitinden atlıyorlardı. Arch'ın karısı arka bahçede durmuş, onlarla konuşuyordu.

«Baban nerde, Lonnie?» diye sordu Hatty. «Bu ateş sesleri de ne oluyor?» Lonnie sendeleyerek sundurmaya gitti. Merdivenlerin üstüne yığılıp kaldı.

«Lonnie! Lonnie!» dedi Hatty. «Kendine gel, söyle bana, ne oldu? Böyle bir şey görmedim şimdiye kadar.»

«Yok bir şey,» dedi Lonnie. «Yok bir şey.»

«Bir şey yoksa büyük eve gidip yiyecek birşeyler istesene. Kahvaltıya bir lokma bile yiyeceğimiz yok. Baban bütün gece dolaştığına göre, karnı daha da acıkmıştır şimdi.»

Lonnie ayağa fırladı, bağırırcasına, «Ne?» diye sordu.

«Büyük eve gidip yiyecek birşeyler iste dedim, Lonnie. Başka bir şey demedim.»

Lonnie karısını omuzlarından yakaladı.

Hatty'yi sarsarak, «Yiyecek mi?» diye bağırdı.

Hatty, şaşkınlıkla geri çekilerek, «Evet,» dedi. «Yiyecek birşeyler istesen Arch Gunnard'dan.»

Lonnie merdivenlere yığıldı yine, kollarını bacaklarının arasından sarkıttı, çenesini göğsüne dayadı.

Zor duyulur bir sesle, «Hayır,» dedi. «Hayır. Daha acıkmadım.»

İÇİNDEKİLER

At Hırsızı	5
Bir Aşk Serüveni	14
Kızların Başka Olduğu Yerde	26
Ellen	34
Maud Adası	45
Jim'in Kızı	63
Ateş	71
Kendine Benzeyen Adam	79
Ceviz Peşinde	87
Bir Sonbahar Aşkı	95
Balayı	104
Kızılderili John ile George Hopkins	113
Yavaş Ölüm	120
İnsanlar İnsanlar	132
Selâmla Doğan Günü	148

Birbirinden güzel ve ilginç birkaç romanını yayınlarımız arasında okuyarak hayran olduğunuz Erskine Caldwell, aynı zamanda çağımız hikâyecilerinin en başında adı geçenlerden biridir.

Bu ünlü hikâyecinin birkaç hikâye kitabını da okurlarımıza sunmuş ve beğendirmiştik. Şimdi de size, gene onun, en iyi eserlerinden seçilmiş ve Ülkü Tamer'in usta kaleminden güç kazanmış bir demet daha sunuyor ve beğenileceğinden şüphe etmiyoruz.

6 lira